

รายงานวิจัย

การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

Local Election Model in the Three Southern Border
Provinces of Thailand Integrates with Islamic Teaching

โดย

ต่ายุดิน	อูสมาน
มะพารี	กะมูนิง
ยะพา	เจะนี
สุไลมาน	หะโมะ

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ชื่องานวิจัย	การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการ กับหลักการของศาสนาอิสลาม	
ชื่อผู้วิจัย	ดร.ต่ายดิน	อสมาน
	นายมะพารี	กะมุNING
	นายยะพา	เจะนิ
	นายสุไลมาน	หะโมะ
ปีที่ทำการวิจัย	2558	

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อพัฒนาการสร้างรูปแบบและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะที่จะนำมาพัฒนาการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ แบบสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นแบบบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม ต้องมีการประชุม มีความโปร่งใส เลือกคนดีที่สุดเข้าเป็นตัวแทน และเป็นผู้หน้าที่ประชาชนต้องการ รูปแบบและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม ในชุมชนมุสลิม ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านประชาชนสามารถเสนอชื่อให้กับคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้าน และผู้สมัครสามารถเสนอชื่อตัวเองได้ด้วย การพิจารณาคัดเลือกจากคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชน สามารถประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกในชุมชน และแจ้งผลไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในกรณีกฎหมายเลือกตั้งบัญญัติว่าต้องเลือกตั้งเท่านั้นก็ต้องดำเนินการเลือกตั้งผู้ที่ผ่านการเลือกจากคณะกรรมการชูรอเท่านั้นที่มีสิทธิ์สมัครรับเลือกตั้ง ข้อเสนอแนะต้องใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนสภาชูรอ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต้องทำงานร่วมกันกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

Research : Local Election Model in the Three Southern Border Provinces of Thailand Integrates with Islamic Teaching.

Researcher : Dr.Tayudin Osman
 Maphari Kamuning
 Yapar Cheni
 Sulaiman Hamoh

Year : 2015

Abstract

The objectives of this research were to study local election model in the three southern border provinces of Thailand integrates with Islamic teaching, to make the local election model in the three southern border provinces of Thailand integrates with Islamic teaching and to search the suggestion of local election model in the three southern border provinces of Thailand integrates with Islamic teaching. The respondents of this study were Islamic leaders, mosque council members, academic person. The instruments of this research were indeep interview, focus group discussion.

Result of this studied were the local election model in the three southern border provinces of Thailand integrates with Islamic teaching in Muslim community were should have a meeting, transparency select the best person and the person that people need appointed the Shura council member of the community which nominate the name by the people in the community, the people who want to be the local representative could also nominate the name by themselves. The selection leader who selected by Shura council member of the community were accepted by the people in community. It could be annousement to the community and sent the name who were selected to the provincial election committee. In case the election law mention that must be come from election only those we were selected by Shura council member of the community can be apply. The suggestion should use the masjid as a center for conducting The shura council. The Provincial Islamic Committee member should writing together with Provincial Election Committee.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม ได้สำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะและข้อแนะนำในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่ได้ให้ทุนในการวิจัย และขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงาน และอำนวยความสะดวกด้านการวิจัยให้กับคณะผู้วิจัย

ขอขอบคุณคณาจารย์ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทุกท่าน ที่ช่วยกันสนับสนุนการทำวิจัยของคณะผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัย คณะผู้วิจัยขอมอบแด่ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อ	i
Abstract	ii
กิตติกรรมประกาศ	iii
สารบัญ	iv
สารบัญ ตาราง	vi
สารบัญภาพ	vii
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	5
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	6
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการหาเสียง	9
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง	12
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร	13
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	15
การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย	23
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในอิสลาม	26
แนวคิดเกี่ยวกับปรีกษาหาหรือในอิสลาม(ซูรอ)	29
ประชาธิปไตยแบบปรีกษาหาหรืออย่างมีวิจารณ์ญาณ	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่1 ผลการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์เจาะลึก	42
ตอนที่2 ผลการศึกษาจากแบบสนทนากลุ่ม	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	106

บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เจาะลึก	114
ภาคผนวก ข แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)	117
ภาคผนวก ค ประวัตินักวิจัย	119

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม	95
2 รูปแบบของการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม	97
3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม	98

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	39
2 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการ ของศาสนาอิสลาม แบบที่ 1	100
3 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการ ของศาสนาอิสลาม แบบที่ 2	101

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาเป็นระยะเวลานานพอสมควร ซึ่งมีวิวัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงมากมายหลายประการ มีพรรคการเมืองมากมาย พรรคเล็กพรรครใหญ่ มีนโยบายมากมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนในประเทศไทย การมีที่รัฐบาลมีผลงานดีๆได้รับการยอมรับจากประชาชน พรรครัฐบาลนั้นก็ได้รับการเลือกจากประชาชนโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเป้าหมายสุดท้ายคือการได้เป็นรัฐบาลนั่นเอง การเป็นรัฐบาลนั้นต้องได้มาจากการเลือกตั้ง ถ้าประชาชนเลือกมากก็ได้เป็นรัฐบาลซึ่งสาเหตุนี้นำไปสู่การทุจริต มีการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นปัญหาที่เรื้อรังและยากต่อการแก้ปัญหา

ในประกาศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งจะต้องจัดให้มีขึ้นตามระยะเวลาเห็นสมควร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเป็นฝ่ายกำหนดจะต้องมีผล หลักสำคัญของการเลือกตั้งโดยการยึดหลักความยุติธรรม เสมอภาค (อานนท์ อาภาภิรม , 2546)

การปกครองในระดับท้องถิ่นการปกครองในระดับท้องถิ่นก็มีความสำคัญเหมือนกันการปกครองระดับท้องถิ่นต้องเอาใจใส่และติดตามอย่างใกล้ชิดเป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นด้วย การเลือกตั้งนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีตัวแทนในการบริหารส่วนต่างๆการเลือกตั้งในหลายๆครั้งในประเทศไทยที่มีการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าเราจะมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ทุกจังหวัดแล้วก็ตามการเลือกตั้งก็ยังมีปัญหาอีกมากมาย

แม้ว่ารัฐบาลในทุกยุคสมัย ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญและความสนใจในกระบวนการตรวจสอบการได้มาของผู้นำ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) อย่างจริงจังและใกล้ชิดตลอดเวลา และได้กำหนดวิธีการเลือกตั้งเพื่อการได้มาของผู้นำที่ดีในทุกระดับและประเภทก็ตาม แต่เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อกระบวนการเลือกตั้งที่ดีคือทัศนคติและความรับผิดชอบของประชาชน ดังนั้นตราบใดปัจจัยดังกล่าวไม่อาจปรากฏเป็นจริง ผลการเลือกตั้งดีและเป็นที่ยอมรับของประชาชน เป็นได้แค่อุดมคติ และ จากข้อมูลที่ได้รับจากการจัดประชุมทางวิชาการหรือการลงนามในชุมชน ปัญหาที่พบมากและได้รับการสะท้อนจากชุมชน มักจะเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกระบวนการคัดเลือกบุคคลในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ผู้ที่เสนอตัวเข้ามามีส่วนในการเลือกตั้งและผู้ที่ได้รับเลือก ไม่ได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ทั้งที่การเลือกตั้งดังกล่าวมาจากการเลือกตั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายทุกประการ จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึง ปัญหาในการคัดเลือกผู้นำในชุมชน (ขวัญชาติ กล้าหาญ , 2543)

ข้อมูลจากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการเมืองและผู้นำของชุมชนมุสลิม (อั่งใน มะเสาวดี ไสสาภา, 2544 : บทคัดย่อ) พบว่า อำนาจการนำของผู้นำในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างระบุว่าผู้นำในระดับหมู่บ้าน ผู้นำในละแวกบ้าน ผู้นำในระดับตำบล เป็นกลุ่มที่พวกเขาสามารถพึ่งพาและขอความช่วยเหลือได้มากที่สุดตามลำดับ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ส่วนสมาชิกเทศบาล กำนันผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้นำทางการในระดับท้องถิ่น ชาวบ้านส่วนใหญ่ระบุว่าพวกเขาพึ่งพาในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้น้อย และยิ่งกว่านั้นผู้นำระดับชาติ และเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชน อย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ระดับ

ตำบล ชาวบ้านไม่สามารถคาดหวังเพื่อการพึ่งพาในยามเดือดร้อนได้ หรือพึ่งพาในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้น้อยที่สุดตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าผู้นำที่อยู่ในระดับที่ใกล้ชิดชาวบ้านเป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาและขอความช่วยเหลือเพื่อการแก้ไขปัญหาได้ (Trouble Shooter) และข้อเสนอแนะจากผลการศึกษานำของผู้นำในท้องถิ่น แนวโน้มการแก้ไขปัญหา หรือการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลน้อยลง เนื่องจากอำนาจการนำของผู้นำทางการ ผู้นำทางการเมือง และข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ระดับตำบลอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นเพื่อการขับเคลื่อนกระบวนการเลือกผู้นำนโยบายในทางปฏิบัติระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องเร่งรัดดำเนินนโยบายปฏิรูประบบการเมืองไทยให้เร็วและลึกที่สุด เพื่อให้ชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง อีกทั้งต้องกำหนดรูปแบบ หรือกระบวนการเพื่อการคัดเลือกผู้นำที่มีอำนาจการนำ และมีคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ภายใต้มีวัฒนธรรมชุมชนของตนเอง

พื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส เป็นพื้นที่ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีวิถีชีวิตที่ยึดโยงกับหลักการทางศาสนาในหลายเรื่อง (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ , 2549) ซึ่งอิสลามก็มีแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นหลักการสำคัญสำหรับผู้นำและผู้ตามที่ต้องปรึกษาหารือระหว่างภาคที่เกี่ยวข้องโดยที่หลักการอิสลามเรียกกระบวนการนี้ว่า กระบวนการปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับวิถีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับหลักการทางศาสนา ดังปรากฏในอัลกรุอันความว่า

“...และจงปรึกษาหารือพวกเขาในกิจการทั้งหลาย ครั้นเมื่อเจ้าตัดสินใจแล้วก็จงมอบหมายต่ออัลลอฮฺเถิด แท้จริงอัลลอฮฺทรงรักผู้ที่มีมอบหมายตนทั้งหลาย ” (อัลกรุอันซูเราะฮฺอาลิอิมรอน : 159) และอีกโองการความว่า

“และบรรดาผลตอบรับต่อพระเจ้าของพวกเขา และดำรงการละหมาดและกิจการของพวกเขา มีการปรึกษาหารือระหว่างพวกเขา และเขาบริจาตสิ่งที่เราได้ให้เป็นเครื่องปัจจัยยังชีพแก่พวกเขา ” (อัลกรุอัน ซูเราะฮฺฮุซรอ : 138)

อิสลามได้ส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างภาคที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชุมชนในกิจการที่ไม่ได้มีการกำหนดตายตัว โดยมีหลักการสำคัญคือการเชิญผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีความเกี่ยวข้องกับกิจการนั้นๆ มาหารือก่อนที่ผู้นำจะตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการเปิดให้มีการนำเสนอแนวทางที่ดีหลายๆแนวทางเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจทางนโยบายสาธารณะของผู้นำ และจะทำให้เกิดการยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อีกทั้งยังเน้นถึงเรื่องความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีหลักการว่า “ทุกคนในหมู่พวกท่านมีหน้าที่ความรับผิดชอบ และทุกคนจะถูกสอบถามจากหน้าที่ความรับผิดชอบที่อยู่ภายใต้พวกเขา” ซึ่งเป็นการเน้นให้มีการปรึกษาหารือและรับผิดชอบต่องานที่ตัวเองรับภารกิจเอาไว้ให้ดีที่สุด

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในปัจจุบันมีความรุนแรงมีการแข่งขันอย่างสูงมาก มีการซื้อเสียง คนดีคนเก่งไม่ได้รับการเลือกตั้ง คนที่มีเงินมากมีพรรคพวกมากจะได้รับการเลือกตั้งซึ่งขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นอย่างมากจากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยในฐานะเป็นนักวิชาการที่อยู่ในพื้นที่ได้ตระหนักและเล็งเห็นความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนากระบวนการเลือกตั้งและวิถีประชาธิปไตยชุมชนบนพื้นฐานที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อันมีความแตกต่างกัน จึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อพัฒนากระบวนการคัดเลือกผู้นำ

ในทุกกระดับและประเภทให้มีประสิทธิภาพโดยอาศัยจุดแข็งของความเชื่อและวิถีชีวิตชุมชน กอปรกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ตอนใต้สุดของประเทศไทย มีอัตลักษณ์พิเศษทางสังคมวิทยา ภาษาวินยาศาสตร์ วิถีชีวิต สอดคล้องกับวัฒนธรรมมลายูและศาสนาอิสลาม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายู ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในการสื่อสาร จึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงเลือกเป็นพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนมุสลิมในภูมิภาคอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆที่จะนำมาพัฒนาการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถรับรู้และเข้าใจการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
2. สามารถพัฒนารูปแบบการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
3. สามารถรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นภายใต้หลักการของศาสนาอิสลาม
4. สามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ต่อองค์ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในประเทศไทย คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ (กกต)
5. ข้อมูลที่ได้สามารถนำเสนอต่อศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอบต) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - (1) การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
  - (2) แนวทางการบูรณาการด้านหลักการและปรัชญาการเลือกผู้นำภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
2. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร
  - (1) ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีมุสลิมทั้งหมดหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์

(2) ขอบเขตด้านประชากร ใช้ศึกษาประชากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 24 คน สำหรับใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก และ 10 คนสำหรับสัมภาษณ์กลุ่ม

(3) ขอบเขตด้านการรวบรวมข้อมูล โดยการใช้การเก็บข้อมูลทั้ง 2 วิธี ดังนี้ การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indeep Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกผู้นำระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

นิยามศัพท์

การเลือกตั้ง หมายถึง การที่ราษฎรใช้สิทธิของตนเองลงคะแนนเสียงเลือกตัวแทน เพื่อเข้าทำหน้าที่แทนตน ในการปกครองแต่ละระดับของประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนสภาจังหวัด การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบหรือระดับการของเมือง การเมืองระดับท้องถิ่นในระดับตำบล ซึ่งเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายนั้นจะเลือกสมาชิก จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน

สามจังหวัดชายภาคแดนใต้ หมายถึง จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ชูรอ หมายถึง การประชุมหรือปรึกษาหารือตามรูปแบบอิสลามเพื่อให้ได้ข้อสรุป หรือมติเพื่อนำไปปฏิบัติ

การบูรณาการ หมายถึง การนำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการเลือกผู้นำมาใช้เมื่อมีการเลือกตั้งผู้นำระดับท้องถิ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม ได้กำหนดหัวข้อของการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการหาเสียง
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในอิสลาม
แนวคิดเกี่ยวกับปรีชาหาหรือในอิสลาม(ซุรอ)
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจ นับเป็นมิติทางการเมืองที่มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยไม่ได้เกิดจากความต้องการของประชาชนในระดับฐานล่าง หากแต่เกิดจากรัฐเป็นผู้กำหนดให้มีขึ้น จึงทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยเท่าที่ควร แต่การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีสำคัญทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้ชุมชนสามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจกิจการของท้องถิ่นได้เองอย่างมีอิสระพอสมควร ซึ่งในเรื่องดังกล่าวมีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจด้านการปกครองไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้จากการกำหนดหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 ซึ่งกำหนดว่า “รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

นอกจากนี้ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กล่าวถึงการที่รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายเท่านั้น (วุฒิสภา ตันไชย, 2546, หน้า 1)

การปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง บริหารงานภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนดไว้ และที่สำคัญคือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และรับผิดชอบภาระต่างๆ ของท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจการทางการเมือง เช่น การไปเลือกตั้ง การให้ความสนใจกับการบริหารของตัวแทนที่ตนเป็นผู้เลือกตั้งเข้าไปเป็นผู้บริหารงาน ฯลฯ โดยข้อดีของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด คือ บุคคลในท้องถิ่นย่อมต้องรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างตรงจุดอันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางนั่นเอง (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2521, หน้า 1)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปได้ว่าการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือการที่รัฐต้องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ จะทำให้ชุมชนสามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างตรงตามความต้องการของประชาชน ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเป็นตัวแทนที่ได้รับเลือกจากประชาชนให้ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขโดยรวมของประชาชนในท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งมีความหมายและความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้งไว้หลายประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้ (กรมพล ท่องธรรมชาติ, สมบูรณ์ สุขสำราญ และปรีชา หงส์ไกรเลิศ, 2531 ; โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์ , 2522 ; สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527 ; สมบัติ จันทรวงศ์, 2530)

1. การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอธิปไตย โดยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้สมควรรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของตน เพื่อทำหน้าที่ในสภาและคณะรัฐบาล เป็นการระดมประชาชนเข้าสู่ระบอบการปกครอง เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้กับรูปแบบการปกครองและตัวผู้ปกครอง

2. การเลือกตั้งเป็นการเชื่อมโยงเจตจำนงของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการกล่อมเกลากองการเมืองที่สำคัญ เปิดโอกาสให้องค์กรทางการเมืองต่างๆได้เข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกแนวนโยบายและทางออกให้กับสังคม

3. การเลือกตั้งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการเลือกสรรผู้ปกครอง เข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ เป็นการสืบทอดอำนาจทางการเมืองโดยสันติวิธี เป็นการลดความตึงเครียดทางการเมืองและสังคม ก่อให้เกิดบูรณาการของชาติ เป็นต้น

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะมีคุณค่าสมควรแก่การยกย่องว่าได้ดำเนินไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย และถือว่าเป็นฐานที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาล และผู้ปกครองจะต้องดำเนินไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล ดังนี้

1. หลักความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้ง

หมายความว่า การเลือกตั้งต้องกระทำโดยเสรี ไม่มีการบังคับ กดขี่ จ้างวาน หรือใช้อิทธิพลใดๆซึ่งหมายความว่า เป็นหน้าที่ของรัฐที่ของรัฐที่จะคอยเฝ้าดูและดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรีปราศจากการบีบบังคับข่มขู่ด้วยประการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นใช้อำนาจเงินหรือใช้อิทธิพลบีบบังคับรัฐเองก็ต้องไม่กดขี่ จ้างวาน หรือใช้อิทธิพลบังคับให้ราษฎรไปเลือกตั้ง การเลือกตั้งที่ปราศจากอิสระผู้ปกครองจะอ้างว่าตนมีอำนาจโดยชอบธรรมไม่ได้

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา (Periodic election)

หมายความว่า เมื่อเลือกตั้งไปแล้วก็ต้องเลือกตั้งใหม่อีก โดยกำหนดระยะเวลาแน่นอน เช่น 4 ปี เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดว่าปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงตัวนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใหม่ และเพื่อให้ประชาชนสามารถควบคุมนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine election)

หมายความว่า หลักการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย ปราศจากครอบงำและเล่ห์กลทางการเมืองปราศจากการใช้อิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคม วิธีการที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งอย่างแท้จริง คือ

3.1 จัดให้ราษฎรจัดการเลือกตั้งของตนเองให้มากที่สุด โดยการให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เช่น เป็นกรรมการตรวจนับคะแนน เป็นต้น

3.2 จัดให้มีวิธีการคัดค้านการเลือกตั้ง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal suffrage)

หมายความว่า การให้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนทั่วไป โดยไม่มีการกีดกัน หรือจำกัดสิทธิบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ เนื่องจาก เพศ ผิว สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม トラบไต้ที่ประชาชนผู้นั้นไม่ขาดคุณสมบัติ

การมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มักจะคำนึงถึงคุณสมบัติที่สำคัญ 7 ประการคือ (ประมวลทอธรรมนูญชาติ และคณะ , 2531 , หน้า 10-13)

1. อายุ ประเทศต่างๆ มักจะกำหนดอายุขั้นต่ำของการมีสิทธิเลือกตั้งไว้ 18 ปี หรือ 20 ปี เป็นต้น
2. ความเป็นพลเมือง หมายถึงการเป็นสมาชิกรัฐหนึ่งๆ และการเป็นสมาชิกนั้นนำมาซึ่งสิทธิและหน้าที่ทางการเมือง
3. การมีถิ่นที่อยู่ หมายถึง การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการมีถิ่นที่อยู่ภายในเขตเลือกตั้ง
4. การรู้หนังสือ เงื่อนไขนี้ไม่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป
5. คุณสมบัติเกี่ยวกับความประพฤติ หมายถึง การจำกัดสิทธิบุคคลบางประเภทที่มีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงจนถูกศาลตัดสินลงโทษ หรือตัดสิทธิในการเลือกตั้ง
6. คุณสมบัติเกี่ยวกับสภาพความสมบูรณ์ของจิตใจ ประเทศต่างๆ มักจะไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่บุคคลที่มีความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ เช่น คนวิกลจริต จิตไม่สมประกอบ เป็นต้น
7. คุณสมบัติเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมบางประการ เช่น นักพรต นักบวช ซึ่งสังคมถือว่าไม่สมควรที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะจะไม่เป็นผลดีต่อสถานภาพของตัวเอง

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (equal suffrage)

หมายความว่า การมีสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน มีความสำคัญและได้รับการยอมรับโดยเท่าเทียมกันไม่ว่าผู้เลือกตั้งจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร หลักการที่ใช้เป็นมาตรการในการให้ความเสมอภาคคือการให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งๆ มีคะแนนเสียงเพียงหนึ่งคะแนน (one man one vote) และคะแนนเสียงทุกคะแนนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

6. หลักการลงคะแนนเสียงลับ (secret vote)

หมายความว่า การออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นเอกสิทธิ์ของผู้เลือกตั้งโดยเด็ดขาด เอกสิทธิ์จะได้รับการพิทักษ์ปกป้องโดยการออกเสียงลับ โดยผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกผู้อื่นว่าตนเองเลือกใคร ซึ่งจะกระทำโดยวิธีให้เอาบัตรลงคะแนนผนึกในซองแล้วมอบให้กรรมการตรวจคะแนน หรือใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งเอง

7. หลักการวิธีการลงคะแนนเสียงอิสระอย่างอื่น (free voting procedure)

หมายความว่า การที่จะไม่ใช้วิธีการลงคะแนนเสียงโดยลับดังกล่าวแล้วก็ต้องใช้วิธีการลงคะแนนเสียงอย่างอิสระอย่างอื่น ๆ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สรุปได้ว่า การเลือกตั้งคือการที่ประชาชนใช้สิทธิในการเลือกสรรผู้ปกครองเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ ตามระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการหาเสียง

การศึกษาการเลือกตั้งจากกระบวนการขั้นตอนการหาเสียงเลือกตั้งนั้น จะให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

1. การเตรียมตัวรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

นักการเมืองที่มีประสบการณ์และความชำนาญทางการเมืองจะต้องเตรียมการวางแผนหาเสียงล่วงหน้าอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยไม่ต้องคำนึงว่าสภาพแวดลอมแล้วหรือไม่ การเตรียมการเพื่อรณรงค์หาเสียง ประกอบด้วย (สมบัติ จันทรวงศ์ , 2530 , หน้า 14-26)

- 1.1 การวางแผนหาเสียงระยะยาว ผู้ที่ต้องการจะได้รับเลือกตั้งจะต้องคิดอยู่ตลอดเวลา การหาเสียงอย่างเป็นทางการเป็นเพียงการหาเสียงพิเศษเพิ่มเติม จากที่ต้องกระทำอยู่เป็นประจำและตลอดเวลา
- 1.2 กำหนดเขตเลือกตั้งที่จะลงสมัครและจัดทีมผู้สมัคร
- 1.3 การวางยุทธศาสตร์ในการหาเสียง

2. การวางแผนรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ประกอบขั้นตอนต่างๆดังนี้

2.1 การจัดองค์กรเพื่อการเลือกตั้งในสมัยก่อนผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจะใช้วิธีการหาเสียงโดยเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลัก มิได้ให้ความสำคัญต่อการจัดองค์กรเพื่อการเลือกตั้งแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกับอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้สมัครกับเพื่อนฝูงญาติมิตร ช่วยกันรณรงค์หาเสียง โดยใช้บ้านหรือที่ทำงานเป็นศูนย์กลาง ไม่มีการจัดแบ่งหน้าที่กันอย่างเป็นระบบปัจจุบันมีการจัดองค์การเพื่อการเลือกตั้งในลักษณะที่ต้องว่าจ้างเจ้าหน้าที่มาทำงานโดยตรงมากขึ้นเป็นลำดับในลักษณะของศูนย์เลือกตั้ง ในช่วงนี้มักจะใช้บ้านหรือที่ทำงานของผู้สมัครเป็นศูนย์กลางสำหรับรณรงค์หาเสียงเช่นกันแต่จะมีคนทำงานประจำมากขึ้นกว่าเวลาปกติที่อาจใช้เป็นเพียงสถานที่สำหรับรับเรื่องราวของประชาชนและอาจจะตั้งผู้อำนวยการเลือกตั้งเข้ามาบัญชาการหาเสียงอย่างเป็นระบบมากขึ้นและปัจจุบันหลังปี พ.ศ.2526 ผู้สมัครที่ประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่มักจะมีการวางแผนการเลือกตั้งเป็นอย่างดีมีการจัดตั้งศูนย์การเลือกตั้ง (camping center) ขึ้นอย่างเป็นทางการตลอดจนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร

รับเลือกตั้งส่วนใหญ่จะจัดตั้งศูนย์รณรงค์หาเสียงตามภาคต่างๆ โดยศูนย์ของแต่ละภาคจะมีสมาชิกซึ่งเป็นสมาชิกกลางของพรรค ไปประจำและรับผิดชอบ ในการรณรงค์หาเสียงให้กับสมาชิกที่พรรคส่งสมัคร และจะมีศูนย์บัญชาการหาเสียง (campaign headquarters) ขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ศูนย์นี้ทำหน้าที่วางแผนทั่วไปทั้งประเทศสำหรับช่วยเหลือสมาชิกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง สำหรับตัวผู้สมัครเลือกตั้งที่ประสบความสำเร็จส่วนมากจะจัดตั้งศูนย์รณรงค์ของตนเอง หรือผู้สมัครในพรรคเดียวกัน โดยตั้งประธานศูนย์หรือผู้จัดการศูนย์ (campaign manager) ขึ้นด้วย

2.2 การจัดระบบห้วคະແນ ห้วคະແນมีความสำคัญต่อการหาเสียงเลือกตั้งเป็นอย่างมาก สำหรับสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งแห่งความสำเร็จของผู้สมัครรับเลือกตั้งมาจากการที่มีห้วคະແນที่มีประสิทธิภาพ สามารถหาห้วคະແນให้กับผู้สมัครได้เป็นจำนวนมาก แม้ว่าความคิดเห็นของคนทั่วไปที่มีต่อห้วคະແນจะเป็นไปในแง่ลบที่ว่า “ห้วคະແນ” คือบุคคลที่ช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยใช้เล่ห์เหลี่ยม กลโกง หรือใช้วิธีการให้อามิสสินจ้างกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้เลือกผู้สมัครที่เขาสนับสนุนจนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยที่ห้วคະແນมักจะหวังสินจ้างรางวัลจากผู้สมัครเป็นการตอบแทน หรือยกยอกสิ่งของเงินทองที่ผู้สมัครให้ไว้ ดิดสินบนชาวบ้านบางส่วนมาเป็นของตน ส่วนบุคคลที่ช่วยผู้สมัครหาเสียงอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นตัวเงิน หรือสินจ้างรางวัลโดยตรง มักจะนิยมเรียกว่า “ผู้สนับสนุน” มากกว่า “ห้วคະແນ” ดังนั้น “ผู้สนับสนุน” หรือ “ห้วคະແນ” ก็คือ บุคคลที่สามารถหาห้วคະແນเสียงให้กับผู้สมัครของตน ห้วคະແນจึงเป็นกลไกที่สำคัญภายในกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นเสมือน แขนงที่สำคัญในการประสานงาน ติดต่อกันเร่งเร็ว กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของผู้สมัครที่เขาสนับสนุน

ในเขตเลือกตั้งที่กว้างใหญ่และมีพื้นที่มากหรือในเขตพื้นที่ที่ทุรกันดารการคมนาคมไม่สะดวก พื้นที่ที่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน ประชาชนอยู่กระจายห่างไกลกัน ทำให้การหาเสียงเป็นไปอย่างยากลำบาก หรือในพื้นที่ที่ประชาชนขาดความรู้และความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ผู้สมัครจำเป็นต้องอาศัยห้วคະແນเป็นผู้ดำเนินการคอยกระตุ้นเร่งเร้า เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญและตั้งห้วคະແນเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายนั้นมาลงห้วคະແນสนับสนุนตนให้ได้ ดังนั้น ห้วคະແນจึงเป็นเสมือนตัวกลางระหว่างชาวบ้านผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ในบางครั้งห้วคະແນจะต้องเป็นบุคคลผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเป็นบุคคลที่มีญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงมาก เป็นที่นับถือของประชาชน ผู้สมัครให้การยอมรับห้วคະແນก็เพราะห้วคະແນเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างใกล้ชิด หรือเป็นผู้นำของชุมชนที่ชาวบ้านให้ความยอมรับนับถือ ห้วคະແນที่ประสบความสำเร็จในการชักจูงให้ชาวบ้านมาลงห้วคະແນให้กับผู้สมัครมักจะใช้ความสัมพันธ์ และการยอมรับที่ชาวบ้านมีให้กับเขาเป็นเครื่องมือสำคัญในการโน้มน้าวใจให้ชาวบ้านคล้อยตาม แต่ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับห้วคະແณมีไม่มากพอ ห้วคະແณอาจต้องอาศัยปัจจัยอย่างอื่น ใน

บางกรณีหวัคะแนนอาจจะทำหน้าที่เป็นเพียงกลไกประสานระหว่าง “การซื้อขายหวัคะแนนเสียง” ของผู้สมัครกับชาวบ้านเท่านั้นก็มี

2.3 รูปแบบในการหาเสียง ที่เปิดเผยหรือเป็นทางการ (สมบัติ จันทรวงศ์, 2530, หน้า 30-36) ได้จำแนกรูปแบบในการหาเสียงที่เปิดเผยหรือเป็นทางการไว้ ดังนี้

2.3.1 การใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ เป็นการรณรงค์หาเสียงอย่างเป็นทางการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งรู้จักผู้สมัคร โดยอาจจะทำเป็นป้ายคัทเอ๊าท์ขนาดใหญ่ บอกชื่อ สังกัดพรรค พร้อมคำขวัญและรูปภาพของผู้สมัคร นอกจากนั้นก็มีโปสเตอร์หรือใบปลิว หรือการ์ดขนาดเล็กๆ สำหรับแนะนำตัวผู้สมัคร ซึ่งอาจจะออกมาเป็นระยะๆ ในช่วงระหว่างที่ทำงานหาเสียงหรืออาจจะออกมาแก้ข่าวที่ถูกโจมตี นอกจากนี้ก็มีการใช้รถที่มีโปสเตอร์หรือแผ่นป้ายในการโฆษณา ชื่อ รูป หมายเลขประจำตัวของผู้สมัครให้วิ่งกระจายเสียงไปตามชุมชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทราบข่าวสารของผู้สมัคร ในกรณีที่ผู้สมัครไม่ได้ออกไปสัมผัสประชาชนโดยตรง

2.3.2 การปราศรัยหาเสียงมีหลายแบบ คือ อาจจะเป็นการปราศรัยที่ทำไปอย่างมีพิธีการ มีการจัดเวลาปราศรัยที่มีการนัดหมายหรือประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า หรืออาจเป็นแบบที่ผู้สมัครได้รับเชิญให้ขึ้นเวทีปรากฏตัวและกล่าวคำปราศรัยในงานพิธีต่างๆ ที่หวัคะแนนอ้างโอกาสจัดขึ้น เช่น งานบวชนาค งานศพ งานวันเกิด ฯลฯ หรืออาจจะเป็นไปในแบบที่มีองค์กรอะไรสักอย่างในเขตจังหวัดที่มีลักษณะภายนอกเป็นองค์กรที่เป็นกลางทางการเมือง เช่น หอการค้าจังหวัดจัดการอภิปรายขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้สมัครที่เป็นหัวหน้าทีมของทุกทีมมีโอกาสมาแถลงนโยบาย หรือให้ประชาชนผู้เข้าฟังได้ซักถามข้อข้องใจได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการปราศรัยเพื่อหาเสียงโดยตรงอาจจะเป็นวิธีหลักในบางจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ในบางพื้นที่อาจเป็นเพียงผลพลอยได้ ของการประชาสัมพันธ์ตัวผู้สมัครให้เป็นที่รู้จักเท่านั้น

2.3.3 การเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการหาเสียงแบบที่นิยมเรียกกันว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นที่นิยมกันมากในหมู่ผู้สมัครหน้าใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น เพราะนอกจากจะได้ภาพพจน์ว่าเป็นผู้สมัครที่เข้าถึงได้แล้ว ยังจะดูเป็นการสร้างความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมกับชาวบ้านได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.3.4 การใช้สื่อมวลชนเพื่อการหาเสียง สื่อมวลชนทุกประเภทโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มีบทบาทที่สำคัญในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการหาเสียงของพรรคการเมืองต่างๆ ในระดับชาตินักการเมืองที่เจนเวที จะพยายามอาศัยคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ระดับชาติ ทำตัวให้เป็นข่าวอยู่เป็นประจำ การเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ระดับชาติมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับผู้สมัครหน้าใหม่จะให้ความสำคัญกับโอกาสดังกล่าวมากเพราะถือได้ว่าเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตนเองเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้สมัครจะสามารถนำข่าวคราวดังกล่าวไปถ่ายทอดแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน หรือเพื่อนำลงในเอกสารประชาสัมพันธ์ที่ตนทำเลียนแบบรูปแบบของหนังสือพิมพ์ สำหรับแจกจ่ายในเขตพื้นที่เลือกตั้งอีกทีหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมออกเสียงเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนอกจากจะเป็นกิจกรรมทางการเมืองแล้วแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมออกเสียงเลือกตั้งยังถือว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของประชาชนทุกคนกล่าวคือ

ที่ว่า การเลือกตั้งเป็นเรื่องของสิทธิ หมายความว่า ทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้งอย่างถ้วนหน้า สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิในตัวเองไม่ต้องให้ผู้ใดมามอบหมายและไม่มีผู้ใดจะมาเพิกถอนได้ ในเมื่อเป็นสิทธิส่วนตัวของทุกคนเช่นนี้แล้ว การไปใช้สิทธิหรือไปลงคะแนนเลือกตั้งก็เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลไปด้วย กล่าวคือ ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดสามารถไปบีบบังคับให้ประชาชนคนหนึ่งคนใดไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้หากว่าประชาชนผู้นั้นไม่ต้องการ

และที่ว่า การเลือกตั้งเป็นเรื่องของหน้าที่ มีพื้นฐานอยู่บนหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติเพราะฉะนั้นผู้ที่จะมีส่วนใช้อำนาจอธิปไตยจึงไม่จำเป็นต้องเป็นประชาชนทุกคนแต่เพียงประชาชนบางคนที่มีความสมบัติเหมาะสมไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชาติ ผู้ที่ได้รับหน้าที่ดังกล่าวจึงอาจถูกบังคับให้ไปลงคะแนนเสียงได้

สุจิต บุษบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527, หน้า 1-11) ได้ชี้ให้เห็นถึงหลักการกำหนดที่พิจารณาถึงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่าผู้ลงคะแนนเสียงที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองน้อยจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยไม่อิงกับทัศนคติที่มีต่อประเด็นนโยบายทางการเมือง ปัจจัยด้านการชักจูง การระดมและอารมณ์สลับใจจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงคะแนนเสียงของคนกลุ่มนี้

2. ความรู้ทางการเมืองกับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเกือบครึ่งหนึ่งใช้เกณฑ์ในการเลือก โดยคำนึงถึงตัวผู้สมัคร ส่วนที่เหลืออย่างละครึ่งคละกันไประหว่างผู้สมัครกับพรรคการเมืองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนพฤติกรรมลงคะแนนเสียงที่เห็นได้ชัดแจ้งได้แก่ อาชีพ การศึกษา และรายได้ ส่วนที่อยู่อาศัย และเพศนั้นมีอิทธิพลที่ชัดเจนในบางกรณี ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมักจะตัดสินใจเลือกในวันเลือกตั้ง ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะตัดสินใจไว้อ่อนวันเลือกตั้ง และไม่เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจนั้นโดยง่าย

3. สภาพแวดล้อมของช่วงเวลากับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่าผู้ลงคะแนนเสียงประมาณหนึ่งในสี่เลือกผู้สมัคร โดยคำนึงถึงความนิยมพรรคการเมืองเป็นเกณฑ์สำคัญ ส่วนอีกสามในสี่นั้นเป็นอิทธิพลร่วมของคุณสมบัติเฉพาะตัวในด้านต่างๆ ของผู้สมัคร เช่น การเป็นคนท้องถิ่น มีศักยภาพที่จะช่วยเหลือท้องถิ่นได้ มีความรู้ความสามารถแจกจ่ายของเงินทองและหาเสียงที่ประทับใจ เป็นต้น ผู้นำท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อการชักนำผู้ลงคะแนนเสียงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำจากมากไปน้อย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง และครูตามลำดับ

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร

ในกระบวนการถ่ายทอดข่าวสารในสังคมนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของการสื่อสารครบทั้ง 3 ประการ คือ มีแหล่งกำเนิด (source) ข่าวสาร (message) และจุดหมายปลายทาง (destination) แหล่งกำเนิดของข่าวสารมีลักษณะเป็นนามธรรม คือ ที่มาของข่าวสารที่มีสื่อมวลชนทำหน้าที่บันทึกรหัส (encode) หรือเป็นผู้นำเอาวัตถุดิบมาเปลี่ยนเป็นรูปของข่าวสาร ไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ผู้รับข่าวสาร เนื่องจากการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการจึงสามารถพิจารณาได้เสมือนระบบหนึ่งดังนี้ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2526 , หน้า 13-14)

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (source) เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หมายถึง แหล่งกำเนิดของสารหรือผู้ที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นแล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร บทบาทของผู้ส่งสารมี 3 ประการ คือ เลือกสรรความหมายที่ใช้ในการสื่อสาร สร้างรหัสจากความหมายให้อยู่ในรูปของสาร และส่งรหัสของสารนั้นออกไป

2. สาร (message) หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่กระต้นความหมายให้กับผู้รับเป็นเรื่องเป็นราวสารที่ส่งออกไปจากผู้สื่อสารถึงตัวผู้รับสารในการวิเคราะห์องค์ประกอบของสารมีข้อน่าพิจารณา 3 ประการ คือ รหัสหรือสัญลักษณ์ของสาร (message code หรือ symbol of signal) เนื้อหาของสาร (message content) และการทำข่าวสาร (message treatment) แต่ในความหมายทั่วไปที่ใช้มักหมายถึง “เนื้อหาของสาร” ซึ่งหมายถึงข้อความที่ผู้ส่งสารใช้สื่อความหมายที่ต้องการ

3. ช่องทางสำหรับส่งสารหรือสื่อ (channel of medium) เป็นสิ่งที่พาสารจากผู้ส่งไปถึงผู้รับ

4. ผู้รับสาร (receiver) หมายถึง ผู้รับข่าวสารจากแหล่งสาร บทบาทของผู้รับสาร มี 3 ประการ คือ รับสาร ถอดรหัสจากสารเพื่อให้ได้ความหมาย และได้ตอบสนองความหมาย

จากกระบวนการข้างต้นจะเห็นได้ถึงความสัมพันธ์กันระหว่างผู้ส่งสาร ซึ่งได้แก่ สื่อมวลชนต่างๆ เนื้อหาข่าวสาร คือ “ข่าว” (news) ที่เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเป็นสิ่งที่น่าสนใจและผู้รับสาร คือ ผู้บริโภคข่าวสารจากสื่อตนเอง

ดังนั้น การศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้ง จึงนำเอาแนวความคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ โดยมีสมมติฐานว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นเปิดรับข่าวสารอย่างมีวัตถุประสงค์ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสถานภาพ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม

บลูมเลอร์ และแมคเกิล (Blumler & Mcquail) ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่การสนใจติดตามข่าวการเมืองในช่วงการเลือกตั้งมี 4 ประการ คือ (Maetin Harrop & William L.Miller,1987,p.211)

1. ต้องการทราบข่าวสารทางการเมือง (surveillance)
2. เป็นการเสริมความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเอง (reinforcement)
3. เพื่อต้องการ การแนะนำในการตัดสินใจลงคะแนน (voting guidance)
4. เพื่อความตื่นเต้น (excitement)

แชรหม (Schramm) พบว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจข่าวสารทางการเมืองมาก กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงไม่ว่าจะมีอาชีพหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร จะมีความสนใจในข่าวสารทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับบุคคลที่มีการศึกษต่ำ การมีอาชีพที่ได้รับการยกย่องหรือมีเกียรติหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะทำให้บุคคลนั้นเพิ่มความสนใจในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ข่าวสารของคนไทย พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ข่าวสารทางการเมืองได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ และอายุ โดยระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจข่าวสารทางการเมืองสูงสุดจากสื่อต่างๆ ทั้งการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการสนทนาในประเด็นปัญหาทางการเมือง ผู้ที่มีรายได้สูงจะติดตามข่าวสารทางการเมืองในความถี่สูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ ส่วนผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 26-30 ปี และ 31-40 ปี เป็นกลุ่มที่มีความสนใจข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าวัยอื่นๆ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2526 , หน้า 71-79)

การศึกษาแบบ พาเนล panel ของ พูล ลาซาเฟด (Paul Lazarsfeld), เบอนาด เบอส์สัน (Bernard Berelson) และคูเซต แกนเดท (Kazet Gandet) (อ้างถึงใน ภัทรวดี แก้วประดับ , 2546, หน้า 33) ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไว้หลายประการคือ

ประการแรก การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้คนที่ตัดสินใจไว้แล้วว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดเปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครคนอื่นมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ประการที่สอง มีคนจำนวนเพียงเล็กน้อยที่มีการติดต่อสื่อสารกับพรรคการเมืองที่ตนไม่ได้เลือก

ประการที่สาม อาชีพ ถิ่นที่อยู่ ศาสนา และอุปนิสัย การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อพฤติกรรมการณ์ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล

ฮันติงตัน (Huntington อ้างถึงใน ภัทรวดี แก้วประดับ , 2546 , หน้า 33) ได้ศึกษาพบว่าในการเลือกตั้งของประเทศที่กำลังพัฒนานั้นปรากฏว่าบุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำจะไปลงคะแนนเสียงด้วยการชักจูงเป็นสำคัญ หากไปเพราะโดยความสำนึกของตนเองแต่อย่างใดปัญหาต่อไปคือใครเป็นคนที่สามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง คำตอบดังกล่าวนี้ก็คือ บุคคลชั้นนำในชุมชนนั่นเอง

สำหรับประเทศไทย การศึกษาส่วนมากให้ความสนใจในด้านหลักกฎหมายยิ่งกว่าการสนใจพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนว่าใคร เลือก ใคร เมื่อไร และ อย่างไร การศึกษาโดยใช้หลักกฎหมายดังกล่าวเน้นหลักการของการที่จะให้ประชาชน ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม และมีความเหมาะสมสูงสุดของการเป็นตัวแทนยิ่งกว่าประเด็นอื่น (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 5)

มีการตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใดประชาชนในเมืองหลวง เช่นกรุงเทพมหานคร และในเมืองใหญ่จึงใช้สิทธิน้อยกว่าประชาชนในชนบท คำตอบที่ค่อนข้างตรงกันก็คือ คนในชนบทเป็นผู้ที่มีความสามารถระดมไปลงคะแนน (mobilized participation) ได้ง่ายกว่า รวมทั้งการจ้างวานก็ทำได้ง่ายกว่าดังนั้นคนไทยชนบทจำนวนไม่น้อยที่ไปลงคะแนนเสียงจึงไม่ใช่เพราะสนใจในการเลือกตั้งหรือเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งเสียทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่จะไปลงคะแนนเสียงเพราะ ถูกร้องขอ ถูกระดมรวมทั้งถูกจ้างวาน เห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีหาใช่เป็นผู้ที่มีความตระหนักทางการเมืองแต่อย่างใด

จากการรายงานการวิจัยของสุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว ในเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยตอนหนึ่งว่า ส่วนผู้เลือกตั้งในชนบทนั้นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคนไทยในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะคนไทยในชนบทเป็นตัวของตัวเองน้อยกว่าคนไทยในกรุงเทพมหานคร จึงมีโอกาสถูกชักจูงหรือระดมไปลงคะแนนเสียงได้มากกว่า (สุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว, 2527, หน้า 231)

ในรายงานวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ ยังได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยที่ไปลงคะแนนเสียงทั้งๆที่ไม่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งแสดงให้เห็นว่าการไปลงคะแนนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพอใจในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทห่างไกล ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ การศึกษาน้อยจะเลือกผู้สมัครโดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครเป็นสำคัญ จึงไม่มีพรรคใดที่มีฐานสนับสนุนในชนบทอย่างมั่นคงแน่นอน พรรคใดจะได้รับการสนับสนุนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้สมัครเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อเสียงของหัวหน้าพรรค หรือชื่อเสียงของพรรคมิได้มีหลักประกันต่อการได้เลือกตั้งของสมาชิกในชนบทแต่อย่างใด การได้รับเลือกตั้งของสมาชิกพรรคนั้นส่วนใหญ่แล้วขึ้นอยู่กับเสียงของผู้สมัครแต่ละบุคคลมากกว่า

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฮันติงตันและโดมินิเกซ (Huntington and Dominiguez, 1975: 3) มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมหรือกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาลโดยการกระทำ หรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้อง และไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้หรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้งการร่วมในการรณรงค์หาเสียง การประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง

สุจิต บุญบงการ (2537: 36-38) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระชับว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล โดยแยกลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ คือ ประการแรกการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความหมายในเรื่องกิจกรรมไม่ใช่ทัศนคติ ไม่ใช่เป็นเรื่องของความคิดความรู้สึกหรือความเชื่อทางการเมือง เรายอมรับว่าทัศนคติทางการเมืองมีผลต่อรูปแบบหรือการ

แสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ไม่ใช่เป็นกิจกรรมประการที่สอง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้กับบุคคลธรรมดา ส่วนนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองนั้น เราถือว่าเป็นบทบาททางการเมือง (Political Role) ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ เช่น ถ้านักศึกษาชุมนุมประท้วงในมหาวิทยาลัยเพื่อไล่อธิการบดีออกจากตำแหน่งจะไม่ใช่เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง จนกว่านักศึกษาจะใช้การประท้วงนี้กดดันรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมืองให้ช่วยบีบบังคับให้อธิการบดีลาออก ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงควรเป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล สนับสนุนรัฐบาล เปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล ปกป้องหรือเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำ และสถาบันทางการเมืองต่างๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย สันติหรือรุนแรง ความประสงค์ที่จะผลักดันรัฐบาลนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สร้าง หรือริเริ่มขึ้นจากตัวผู้มีส่วนร่วมเอง แต่อาจจะมาจากผู้อื่นรวมทั้งผู้นำทางการเมืองได้ด้วย

ประการสุดท้าย การมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลอย่างใด แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์กดดันรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลาและทุก ๆ เรื่อง

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของระบบการเมืองสมัยใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมักมีความตื่นตัว หรือสนใจในทางการเมืองสูงกว่าในระบบการเมืองแบบเดิม ในระบบการเมืองประชาธิปไตยเสรีนิยม การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึงกิจกรรมที่ทำโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในทางการเมืองรวมถึงการลงคะแนนเสียงการเป็นสมาชิก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทางการเมือง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองหลายรูปแบบ แต่ทุกรูปแบบเป็นเรื่องของการสมัครใจโดยปราศจากการบังคับ ทั้งนี้อาจเป็นได้ทั้งจุดมุ่งหมาย (Goals) วิธีการพัฒนาและผลพลอยได้ของการพัฒนาที่เป็นจุดหมายนั้น เป็นเพราะความเชื่อที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นลักษณะสำคัญของสังคมที่พัฒนาแล้ว ดังนั้น เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก็ต้องพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถือว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งนั้น หมายถึงวิธีการของผู้นำไปสู่จุดประสงค์อีกอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อส่งเสริมอำนาจของผู้นำหรือเพื่อพัฒนาประเทศ และสุดท้ายการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นผลพลอยได้ของการพัฒนา คือ เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มีผลทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองและนำไปสู่การขยายตัวการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการพิจารณาถึงเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนาต้องพิจารณาถึงกลุ่มผู้นำต่างๆ ที่ช่วงชิงอำนาจหรือที่ต้องการเข้ามามีส่วนควบคุมรัฐบาล กลุ่มผู้นำเหล่านั้นอาจแบ่งได้อย่างกว้างๆ เป็น 2 กลุ่ม คือ ทหารกับพลเรือน โดยกลุ่มทหารมักเป็นกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และเมื่อขึ้นมาใช้อำนาจมักอ้างว่าการให้มีการเลือกตั้ง การมีการเมืองในระบบพรรค ก่อให้เกิดความแตกแยก ดังนั้น จึงมีกระแสบริหัดลดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชนลง สำหรับผู้นำพลเรือนส่วนใหญ่ ต้องการให้มีการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพราะเป็นช่องทางที่สำคัญ ที่ตนสามารถใช้เป็นฐานสนับสนุนทางการเมืองของตนได้ นอกจากนั้น ในการทำทั่วยอำนาจของผู้นำทหารที่ครอบงำการเมืองอยู่เดิม ผู้นำพลเรือนมักใช้ประชาชนเป็นฐานอำนาจ ผู้นำพลเรือนจึงกระตุ้นให้มีการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อความมีเสถียรภาพทางการเมือง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นเรื่องของความต้องการของประชาชนเอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นเครื่องมือของผู้นำทางการเมืองในการสร้างฐานอำนาจให้กับตนเอง ดังเช่นกรณีของประเทศไทย การที่ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ปี พ.ศ. 2475 ไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องของประชาชนเอง แต่เป็นเรื่องที่คณะราษฎรใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการปกครองของตนเองและการเมืองของผู้นำกลุ่มต่างๆ การต่อสู้ระหว่างผู้นำทหารกับผู้นำพลเรือนเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างการเพิ่มกับการลด การมีส่วนร่วมทางการเมืองถึงแม้ว่าในตอนหลังฝ่ายทหารจะได้รับการยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วก็ตาม

สุทธนู ศรีไสย์ และ สุพจน์ บุญวิเศษ (2547 : 24) ได้กล่าวถึงนักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ไวนอร์ ที่ได้รวบรวมความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ที่นักรัฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ไว้รวม 10 ความหมายด้วยกัน คือ

1. การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครอง
2. ความพยายามที่จะให้เกิดผลสำเร็จในการใช้อิทธิต่อการปฏิบัติการของรัฐบาล หรือในการเลือกผู้นำในคณะรัฐบาล
3. การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการยอมรับว่าชอบธรรม
4. การกระทำที่มีตัวแทน
5. ความเบื่อหน่ายที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องเพราะรู้สึกว่าการเข้าไปเกี่ยวข้องทำให้เกิดผลอะไร
6. ความกระตือรือร้นที่เข้าไปเกี่ยวข้อง หรือเป็นความกระตือรือร้นที่จะทำ
7. การกระทำที่ “ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา” ซึ่งอาจจะเป็นการจัดการอย่างเป็นสถาบันหรือกระทำการในลักษณะที่ประทุขึ้นทันทีใด เช่น การก่อจลาจล
8. การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง มุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะหรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการกระทำต่างๆ ของหน่วยงานราชการ
9. การกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น
10. การกระทำที่เป็น “การกระทำทางการเมือง”

บุญเสริม นาคสาร (<http://www.pub-law.net/.2547>) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง กิจกรรมทางกฎหมายของพลเมืองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ

ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ (2540 : 10) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบและลักษณะหลากหลายขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและวิธีการกระทำได้หลายอย่างต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง (Direct Participation) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทางอ้อม (Indirect Participation) รูปแบบแรกได้แก่วิธีการต่าง ๆ ที่ประชาชนพยายามกระทำ เพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการดำเนินการดำเนินนโยบายของรัฐบาล จะเป็นการติดต่อโดยตรงกับตัวแทนของรัฐบาลหรือเข้าไปดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยตนเองลงสมัครรับสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งมีใช่เป็นกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กระทำได้โดยคน ส่วนใหญ่ แต่กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 2 ชนิดก็มีความเกี่ยวพันกันอย่างมาก เพราะกิจกรรมที่ประชาชนกระทำ ได้แก่ การออกเสียงคะแนนเลือกตั้ง การรณรงค์เสียงให้ผู้สมัครบางคนที่เขาสนับสนุนในประเด็นปัญหาต่าง ๆ การเข้าร่วมกับพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ ของกิจกรรมทางการเมือง เหล่านี้เรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางอ้อม กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทางอ้อมได้แก่ วิธีการต่าง ๆ ที่ประชาชนใช้แต่ไม่ใช้การติดต่อโดยตรงกับตัวแทนของรัฐบาลแต่ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหลายที่เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็น “การมีส่วนร่วมนั้นอาจจะกว้างขวาง และเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับสังคมใหม่ที่ประชาชนทุกคนไม่อาจเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงได้

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ (Normal Political Participation) ซึ่งมักจะกระทำโดยกลุ่มอิทธิพล ซึ่งจะมีทั้งการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อผลักดันหรือควบคุมทิศทางหรือวิธีการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาทของนโยบาย ให้มุ่งไปในทิศทางที่พึงปรารถนาโดยทั่วไป เช่น ต้องการบริการสวัสดิการการเพิ่มขึ้น ลดการแทรกแซงกิจการโดยรัฐลงคุ้มครองสวัสดิการและแรงงานเด็ก สตรี ผู้บริโภค

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบก้าวร้าว (Aggressive Political Participation) หรือการมีส่วนร่วม พฤติกรรมทางการเมืองแบบไม่ปกติ (Unconventional Political Behavior) เช่นการประท้วงหรือการเดินขบวน การจลาจล หรือการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ แม้แต่รูปแบบของการก่อการร้ายที่มุ่งจะมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยกเว้นกิจกรรมของนักปฏิวัติอาชีพ

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอิสระสมัครใจ (Voluntary Participation) ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมที่ตั้งใจ หรือมีผลกระทบต่อการกระทำของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยตรง

เพื่อผลการดำเนินนโยบายสาธารณะ หรืออาจจะเป็นกระทำการโดยมิได้ถูกบังคับผูกมัดโดยได้รับค่าตอบแทนใด ๆ หากเป็นการกระทำโดยสมัครใจของตนเอง

5. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบระดมหรือถูกปลุกกระดม (Mobilization) การปลุกกระดมทางการเมือง (Political Umbilical Mobilization) หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้สมัครแข่งขันทางการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มบุคคลผู้กระทำการทางการเมืองใช้ในการชักจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมด้วย กล่าวคือ การปลุกกระดมจะทำให้บุคคลมีความโน้มเอียงเพิ่มขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปลุกกระดมโดยตรง คือการติดต่อตัวต่อตัวการรณรงค์หาเสียงแบบเคาะประตู ส่งจดหมายถึงตัว การใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ เพื่อเข้าถึงประชาชนถึงรากเหง้าด้วยตัวนักเมืองเองก็ดี หรือจะเป็นการปลุกกระดมโดยทางอ้อมโดยผ่านคนอื่น เช่น เพื่อนฝูง ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ผู้อุปถัมภ์ที่สนิทสนมคุ้นเคย หรือไว้วางใจชักจูงให้ประชาชนเข้าร่วมทางการเมืองก็ได้

6. การมีส่วนร่วมแบบเต็ม (Full Participation) หมายถึงกระบวนการที่บุคคลสามารถมีอำนาจเป็นผู้ตัดสินใจสามารถกำหนดผลลัพธ์ได้ และการมีส่วนร่วมบางส่วน (Political Participation) ซึ่งบุคคลอาจจะมีความสามารถหรืออิทธิพลบางส่วนในการตัดสินใจแต่ในขั้นสุดท้ายจะตกอยู่กับผู้มีอำนาจหน้าที่แต่ผู้เดียว

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยคนส่วนใหญ่จะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทางอ้อม แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ที่แตกต่างจากประชาธิปไตยโดยตรงในสมัยกรีกโบราณ ที่ประชาชนพลเมืองมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยตรงปัจจุบันขนาดจำนวนของประชาชนทำให้ประชาชนทั้งหมด ไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทโดยตรงในกิจการของรัฐได้ ระบบการมีตัวแทนทางการเมืองจึงเกิดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้โอกาสและส่วนร่วมในการเลือกสรรตัวแทนของเขาให้ไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทน ไปตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และแก้ไขปัญหาของส่วนร่วม

ปัญหาหลักของระบบการมีตัวแทนที่มีมาโดยตลอดก็คือ การมีบุคคลใดหรือหมู่ใดก็ไม่อาจจะพูดแทนกลุ่มบุคคลที่ส่วนใหญ่มากกว่าที่เขาเป็นตัวแทนได้ถูกต้องตามความต้องการของทุกคนผู้แทนอาจจะประสบความสำเร็จลำบากในการเรียนรู้ว่า ผู้ที่เลือกเขา ซึ่งเป็น ผู้ที่เขาต้องการรับผิดชอบต่อนั้นต้องการอะไร คาดหวังอะไรบ้างในส่วนด้านตัวของผู้เลือกเองนั้นก็อาจจะได้รับข้อมูล

เฮอร์เบิร์ต แมคคโลสกี (อ้างถึงเสนห์ นนทะโชติ, 2524) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้ “ การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

อย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

วัชร ไซยสาร (2531 : 8 -9) ให้ทัศนะว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้อง หรือสนับสนุนให้มีการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในการเมือง หรือตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่อุดมการณ์นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนนั้นจะนำอุดมการณ์ และนโยบายในการบริหารประเทศและทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชน

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2534 : 716) ให้ความหมาย การเลือกตั้งว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นผู้แทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมด มีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2534 : 201) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand) หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

วิสุทธิ โพธิ์แทน (2524 : 63) ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า การเลือกตั้งหมายถึงการที่บุคคลได้เลือกบุคคลจำนวนหนึ่ง จากหลาย ๆ คนหรือจากบัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน

ภาณุพงศ์ งานสำเร็จ (2546 : 21) ให้ความหมายการเลือกตั้ง พอสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นสิทธิและหน้าที่พลเมืองที่สำคัญอย่างยิ่ง กระบวนการทางการเมืองและปกครองในระบบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการประชาชน ที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านการตัดสินใจของผู้นำในระบบการเมือง การเลือกตั้งถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง ไม่ว่าประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยหรือระบบเผด็จการ รัฐบาลจะอ้างว่าประเทศของตนได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ด้วยการมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

2. เป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการทางการเมือง ซึ่งมีอยู่ในแทบทุกประเทศ ไม่ว่าประเทศนั้นจะปกครองด้วยระบบใด หรือลัทธิการเมืองใด ๆ โดยมีจุดร่วมที่สำคัญของการเลือกตั้งคือการระดมมติมหาชน เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง นอกจากนั้นการเลือกตั้งยังเป็น

ฐานที่มาของการเลือกสรรผู้ปกครอง เลือกสรรนโยบายที่ใช้ในการเรียนรู้ทางการเมืองจากประโยชน์ดังกล่าวนี้ ทำให้การเลือกตั้งมีความสำคัญและมีการแข่งขันในระดับที่แตกต่างตามสภาพการณ์ ความแตกต่างของนโยบายทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง และความคิดระบบการเมือง การเลือกตั้งที่มีการแข่งขันสูงมักจะมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเลือกตั้งสูงตามไปด้วย

3. เป็นกิจกรรมที่เกือบจะขาดไม่ได้สำหรับการเมืองทุกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยที่ให้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน เพราะเป็นวิธีหนึ่งของการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นการชี้ให้เห็นถึงเจตนารมณ์ทั่วไป (General Will) ของประชาชน ในการกำหนดนโยบายของรัฐในเรื่องกว้าง ๆ

4. เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ดังปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 21 (1) ว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจรัฐบาลของผู้ปกครองเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วย การลงคะแนน

2. รูปแบบและกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบและกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีมากและแตกต่างกันไป แล้วแต่ระบบการเมือง ซึ่งนักคิดหลายท่านได้เสนอรูปแบบและประเภทของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้แตกต่างกันตามทรรศนะของแต่ละท่าน ซึ่งรวบรวมไว้ดังต่อไปนี้

มิลเบรธ และโกเอล (Mibrath and Goal, 1977 : 12 – 16) แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 6 รูปแบบ คือ

1. การเลือกตั้ง (voting) เป็นรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แยกจากกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง แต่รวมได้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติแบบต่าง ๆ เช่น การเคารพกฎหมาย การเสียภาษีและสนับสนุนให้ประเทศต่อต้านสงคราม มิลเบรธเห็นว่าการไปลงคะแนนเสียงตั้งนั้น เป็นการ แสดงออกถึงความเชื่อมั่นศรัทธาในระบบการเมืองกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตนเอง

2. เป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง (party and campaign workers) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้เป็นการเข้าร่วมในพรรคการเมือง ขอบเขตของกิจกรรม ได้แก่ การมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียง บริจาคเงินช่วยพรรคหรือผู้สมัคร ชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิในการคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมืองเพื่อที่แก้ไขปรับปรุงชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้เป็นลักษณะแบบแผนของความสัมพันธ์ในขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

3. เป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (community activists) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้แก่ การรวมตัวขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมโดยผู้มีบทบาทในชุมชนจะมีลักษณะคล้ายกับ

เจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง เนื่องจากเป็นผู้มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นเดียวกัน ที่แตกต่างกัน ก็คือ ผู้มีบทบาทในชุมชนมีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียงน้อยผู้มีบทบาทในพรรคการเมือง

4. มีการติดต่อกับทางราชการ (contacting officials) การมีส่วนร่วมทางราชการ เป็นต้น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้เกือบไม่ใช่เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง ซึ่ง ไน และเวอร์บา (Nie and Verba, 1975 : 26-24) เรียกการมีส่วนร่วมแบบนี้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแคบ (parochial participation)

5. เป็นผู้ประท้วง (protestors) ได้แก่ การเข้าร่วมเดินขบวนตามท้องถนนหรือก่อการจลาจล (ถ้าจำเป็น) โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขปัญหบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน การให้ความสนใจกับทางราชการ และเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ กิจกรรมในแต่ละอย่างจะต้องแลกเปลี่ยนข่าวสารกันระหว่างในชุมชนผู้สื่อข่าวสารมักมีการศึกษาสูงและจะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าพวกเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองหรือผู้รักชาติแต่จะไม่แสดงออกด้วยการประท้วง

3. ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จันทนา สุทธิจารีย์, 2544 : 410 ; บุญเสริม นาคสาร, 2547 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยึดหลักพื้นฐานว่า “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนสามารถใช้อำนาจได้เสมอ แม้ว่าได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชนไปใช้ในฐานะที่เป็นตัวแทนก็ตาม แต่ประชาชนก็สามารถเฝ้าดู ตรวจสอบ ควบคุมและแทรกแซงการทำงานที่ของตัวแทนของประชาชนได้เสมอ” ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การเรียกอำนาจคืนโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่ง เป็นการควบคุมการใช้อำนาจของผู้แทนของประชาชนในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทนประชาชน ถ้าหากผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจในฐานะ “ตัวแทน” มิใช่เป็นไปเพื่อหลักการที่ถูกต้องหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมที่แท้จริง กลับเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ มีการทุจริตหรือกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถเรียกร้องอำนาจที่ได้มอบไปนั้นคืนกลับมาโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่งได้

2.การริเริ่มเสนอแนะ เป็นการทดแทนการทำงานที่ของผู้แทนของประชาชนหรือเป็นการเสริมการทำงานที่ของตัวแทนประชาชน ประชาชนสามารถเสนอแนะนโยบาย ร่างกฎหมาย รวมทั้งมาตรการใหม่ๆ เองได้ หากว่าตัวแทนของประชาชนไม่เสนอหรือเสนอแล้วไม่ตรงกับกับความต้องการของประชาชน

3.การประชาพิจารณ์ เป็นการแสดงออกของประชาชนในการเฝ้าดู รวมทั้งตรวจสอบและควบคุมการทำงานของตัวแทนประชาชน ในกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมาย

หรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใดๆก็ตาม อันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถที่จะเรียกร้องให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงและผลดีผลเสีย ก่อนออกหรือบังคับใช้กฎหมาย นโยบายหรือมาตรการนั้นๆ

4. การแสดงประชามติ ประชาชนสามารถแสดงประชามติได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายสำคัญหรือการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก เช่น การรับร่างรัฐธรรมนูญ การขึ้นภาษี การสร้างเขื่อนหรือโรงไฟฟ้า เป็นต้น ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถเรียกร้องให้รัฐบาลฟังมติของประชาชนเสียก่อนที่จะตรากฎหมายหรือดำเนินการสำคัญๆ โดยการจัดให้มีการลงประชามติเพื่อถามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ อันจะเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย

ในสังคมสมัยใหม่ประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่ยอมรับในอำนาจของประชาชนต่อระบบ และกระบวนการทางการเมือง อาจจำแนกรูปแบบออกได้ของประชาธิปไตยออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ซึ่งเป็นการลักษณะของการปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมมีเสียงในการปกครองโดยตรงในกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้โดยตรง ในรูปของการรวมกลุ่มกันชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องการเมือง ซึ่งพบเห็นได้บางรัฐเล็ก ๆ ในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันหรือย้อนหลังลงไปถึงยุคนครรัฐกรีกโบราณ (Ancient Greek) ที่ได้รับการกล่าวอ้างถึงในฐานะต้นแบบแห่งประชาธิปไตยทางตรง แต่ด้วยข้อจำกัดของสังคมสมัยใหม่ ทั้งในเชิงโครงสร้างความสลับซับซ้อนของสังคมและปริมาณคนในสังคมที่มากขึ้น ประชาชนทุกคนจึงไม่อาจสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้ทั้งหมด ทั้งยังเป็นการยากลำบากในทางปฏิบัติที่จะสร้างกลไกรองรับการแสดงส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนทั้งหมดในสังคมได้อย่างรัดกุม จึงได้เกิดรูปแบบของประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่งคือประชาธิปไตยโดยการใช้อำนาจทางอ้อมของประชาชนผ่านผู้แทน (Representative Democracy) เพื่อใช้อำนาจทางการเมืองปกครองไม่ว่าจะผ่านระบบรัฐสภาหรือไม่ก็ตาม

ในบรรดากระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนนั้น เป็นที่ยอมรับว่าการเลือกตั้ง (election) เป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมที่สุดภายใต้รูปแบบอันหลากหลายของการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชน การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนแสดงออกซึ่งเจตจำนง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการส่งบุคคลหรือคณะบุคคลเชิงกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์และแนวนโยบายในการใช้อำนาจอันสอดคล้องกับความต้องการของตน เข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด รวมตลอดจนถึงการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นองค์รวมและท้ายที่สุดคือการสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่ตน ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญและเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครองและสนองความต้องการของเขาเองพิจารณาในทางทฤษฎี การเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมือง ที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่ง คณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือ

ปัจจัยที่น่าพึงรอมรับหรือเป็นไปโดยอาศัยความรู้สึบบางประการ ผ่านนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดนั่นเอง

(แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง. [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://www.gpf.or.th/cgi-bin/CMS/SecretaryGeneral/secretary_f_1.pdf ; 19 ธันวาคม 2555)

จรรยา สุภาพ และผ่องศักดิ์ ผ่องแก้ว (2527 : 3) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การเลือกตั้งเป็นกิจการที่สำคัญในกระบวนการทางการเมือง ซึ่งมีอยู่ในแทบทุกประเทศ ไม่ว่าประเทศนั้นจะปกครองด้วยระบบใด หรือลัทธิการเมืองใดๆ โดยมีจุดร่วมที่สำคัญของการเลือกตั้ง คือการระดมมติมหาชน เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง นอกจากนั้นการเลือกตั้งยังเป็นฐานที่มีของการเลือกสรรผู้ปกครอง เลือกสรรนโยบายที่ใช้ ในการเรียนรู้ทางการเมือง ฯลฯ จากประโยชนดังกล่าวนี้ ทำให้การเลือกตั้งมีความสำคัญและมีการแข่งขันในระดับที่แตกต่างกันตามสภาพการณ์ ความแตกต่างทางนโยบายทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง และความคิดระบบการเมือง การเลือกตั้งที่มีการแข่งขันสูงมักจะมีการใช้เทคนิคต่างๆ ในการเลือกตั้งสูงไปด้วย

บุษบา ด้ามพรหม (2539: 4) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่เกือบจะขาดกันไม่ได้สำหรับการเมืองในทุกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยที่ให้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งแก่ประชาชนมีคุณสมบัติครบถ้วน เพราะเป็นวิธีหนึ่งของการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นการชี้ให้เห็นถึงเจตนารมณ์ทั่วไป) General Will (ของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ ซึ่งถือได้ว่าประชาชนได้ใช้อำนาจของตนเอง ในการตัดสินใจกำหนดนโยบายของรัฐในเรื่องกว้างๆ

ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์ (2538 : 5) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การเลือกตั้ง เป็นสิทธิและหน้าที่ของพลเรือนที่สำคัญยิ่ง ในกระบวนการทางการเมืองและปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการของประชาชน ที่จะสนับสนุนหรือการคัดค้านการตัดสินใจของผู้นำในระบอบการเมือง การเลือกตั้งถือเป็นมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง ไม่ว่าประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย หรือระบอบเผด็จการ รัฐบาลจะอ้างว่าประเทศของตนได้มีการเปิดโอกาสให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ด้วยการมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง (Election) เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศในอันที่จะมอบความไว้วางใจในตัวแทนของปวงชนไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันจะเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติข้อ 21(1)แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) สรุปใจความ

สำคัญได้ว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาลผู้ปกครอง เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่จะรับประกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นไปโดยเสรี” (กรมล ทงธรรมนูญ 2525, 201)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ว่าหมายถึง การเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตนกรณีต่างๆตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

นิยามของการเลือกตั้งที่เข้าใจได้ง่ายได้แก่ทัศนะของธานินทร์ กรัยวิเชียร (2520 : 56) อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยซึ่งกล่าวว่า การเลือกตั้งหมายถึง การที่ประชาชนได้เลือกบุคคลหนึ่งจากบุคคลหลาย ๆ บุคคลหรือจากบัญชีรายชื่อหนึ่งหรือหลายบัญชี เพื่อให้เข้าไปมีส่วนมีเสียงในคณะบริหารราชการแผ่นดิน ในทำนองเดียวกับ วิสุทธิ โปธิแทน (2524 : 63) ที่ได้ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่า การเลือกตั้งหมายถึง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลายๆ คน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลายๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการ อันหนึ่งอันใดแทนตน ความหมายเช่นนี้เห็นได้ว่าได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งไปและแฝงปรัชญาแนวคิดการเลือกตั้ง ไว้ในตัว

คำนิยามของการเลือกตั้งของนักวิชาการไทยท่านหนึ่งที่ถูกอ้างถึงอยู่เสมอในวงการรัฐศาสตร์บ้านเราได้แก่ กรมล ทงธรรมนูญ และคณะ (2531: 1) ที่ว่าการเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องสนับสนุนให้มีการปฏิบัติ จัดทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2534 : 716) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเอง โดยอิสระว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทศมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคลดำเนินการบริหารและปกครอง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2535 : 201 ; 2540 : 217) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง หมายถึง เป็นกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand) หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

วิชา ไชยสาร (2541, 8-9) ให้ทัศนะว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกว่ากร็อง หรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในการเมือง หรือตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้น จะนำอุดมการณ์ และนโยบายในการบริหารประเทศและทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชน นั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในอิสลาม

ก่อนอื่นต้องเข้าใจว่าการเลือกตั้งในอิสลามไม่ใช่เรื่องเดียวที่มีกระบวนการเฉพาะโดยไม่เกี่ยวข้องกับส่วนอื่นๆ เพราะอิสลามไม่ใช่เพียงการปกครองหรือการเป็นผู้นำเท่านั้น หากยังมีหลายเรื่องของอิสลามที่เกี่ยวข้อง และมีผลสะท้อนซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงอย่าลืมว่าเราพูดถึงการเลือกตั้งในอิสลามที่มีคำตอบและคำตัดสินสำหรับปัญหาด้วย

ที่ระบุง้างตันเพราะเมื่อมีการวิเคราะห์ปัญหาหนึ่งปัญหาใดในสังคมและมีการนำเสนอคำตัดสินของอิสลาม มักจะมีเสียงสะท้อนกลับมาอ้างว่า แล้วปัญหานี้ปัญหานี้จะแก้อย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์ปัญหาในสังคมแบบนี้จะทำให้ผู้ศึกษาอิสลามมีอาจบรลุลภาพพจน์ของอิสลาม เนื่องจากมองถึงอิสลามที่ละชั้นทีละประเด็นต่างๆ ที่อิสลามเป็นระบอบที่ครอบคลุมทุกประเด็นทุกปัญหาในสังคม ดังที่อัลลอฮ์ ซุบฮานะฮูวะตะอาลา ตรัสไว้ว่า

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَىٰ

“แท้จริง อัลกุรอานนี้นำสู่ทางที่เที่ยงตรงยิ่ง” (อัลอิสรอ : 9)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّ

“บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเข้าอยู่ในบัญญัติแห่งอิสลามโดยทั่วทั้งหมด” (อัลบะเกาะเราะฮ์ : 208) เพราะฉะนั้น การที่จะวิเคราะห์เรื่องเลือกตั้งในอิสลามให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างถ่องแท้ จำเป็นต้องคำนึงถึงอำนาจของอิสลามในการปกครองและแก้ไขปัญหานั้นๆ ในสังคมด้วย หากมีข้อบกพร่องหรืออุปสรรคที่ทำให้อิสลามไม่สามารถกระจายอำนาจของบทบัญญัติอิสลามเพื่อแก้ไขทุกเรื่องในสังคมนั้น ก็จะไม่เป็นข้ออ้างหรือข้อตำหนิต่ออิสลามแต่อย่างใด

การเลือกตั้งในอิสลามมีมิติที่เป็นจรรยาบรรณของสมาชิกในสังคมมุสลิม และมิติที่เป็นจรรยาบรรณของผู้ปกครองหรือผู้ที่อาจเป็นผู้ปกครองตามกระบวนการการเลือกตั้ง ซึ่งจะตัดส่วนนี้จากระบบการปกครองของอิสลามไม่ได้ เพราะจรรยาบรรณของมุสลิมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะค้ำประกันให้การเลือกตั้งมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของอิสลาม

ระบอบการเลือกตั้งผู้นำและผู้ปกครองแผ่นดินในอิสลามเรียกว่า **ชูรอ** โดยรากศัพท์คำนี้มี ความหมายว่า **ปรึกษาหารือหรือให้คำแนะนำ** ซึ่งถูกระบุในอัลกุรอานอย่างชัดเจนว่าเป็นระบอบการ ปกครองของสังคมมุสลิม จนกระทั่งบรรดาสาวกเรียกชูเราะฮ์ที่มีอายุเกี่ยวข้องกับเรื่องระบอบการ ปกครองว่า **ชูเราะตุชชูรอ** ในชูเราะฮ์นี้อัลลอฮ์ ชูฮานะฮฺวะตะอาลา ตรัสไว้ว่า

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ

คำว่า “ชูรอ” ในระบอบการปกครองของอิสลามไม่ได้หมายถึงให้คำปรึกษาอย่างเดียว แต่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษาและข้อแนะนำเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้นำและการให้ คำปรึกษากับผู้ปกครอง

ดังที่มีปรากฏในชูเราะฮฺอาละอิมรอนอัลลอฮ์ตรัสไว้ว่า

فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ

“ดังนั้นจงอภัยให้แก่พวกเขาเถิด และจงขออภัยให้แก่พวกเขาด้วย และจงปรึกษารื้อกับ พวกเขาในกิจการทั้งหลาย” (อาลิอิมรอน : 159)

ซึ่งคำบัญชาที่อัลลอฮ์ใช้ให้ท่านนบีปรึกษาสาวกของท่านนั้นบ่งชี้ถึงความสำคัญของการให้ คำปรึกษา(ชูรอ) เพราะถ้าหากท่านนบีได้รับคำสั่งสอนจากอัลลอฮ์อันเป็นทางนำสำหรับท่านอยู่แล้ว คำปรึกษาของมนุษย์ย่อมไม่มีประโยชน์เลยหรือถ้าหากความคิดของท่านนบีเพียงพอสำหรับท่าน การ ปรึกษาสาวกจะไร้ประโยชน์เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นการขอคำปรึกษาในระบอบการปกครองของ อิสลามเป็นหลักประกันที่ต้องเชื่อฟังสำหรับผู้รับคำปรึกษา และนั่นคือจุดหมายของอิบิไตย์ที่ปฏิบัติ กันทั่วโลก แต่ในอิสลามมีข้อแตกต่างสำคัญ เพราะในกฎหมายสากล เจ้าของอิบิไตย์คือประชาชน ซึ่ง เป็นอำนาจการปกครองที่จะมอบไว้ให้แก่ผู้ที่ถูกเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยแต่อำนาจนี้ใน อิสลามอยู่ที่พระผู้เป็นเจ้าและพระดาร์ส ของพระองค์ซึ่งนักปราชญ์อิสลามเรียก อัลฮากิมียะฮฺ **الْحَاكِمِيَّة** นั่นคืออำนาจแห่งการบัญญัติและปกครอง และพระผู้เป็นเจ้าได้มอบหมายให้มนุษยชาติ เป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งพระบัญชาของพระองค์ โดยมีผู้รองรับความถูกต้องในการวินิจฉัยพระดาร์สของอัลลอ ฮ์คือ สภานักปราชญ์และผู้อาวุโสในประชาชน ในอิสลามไม่มีใครมีอำนาจเหนือกว่าพระอำนาจ ของอัลลอฮ์ หากเป็นอำนาจในการปกครองหรือให้คำชี้ขาดหรือคำปรึกษาใดๆก็ขึ้นกับพระอนุญาต ของอัลลอฮ์ จึงต้องมีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิในการปกครองในอิสลามไม่มีการระบุนายละเอียดที่ เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งผู้ปกครอง แต่มีการระบุขอบเขตและกรอบแห่งการเลือกตั้ง ซึ่งขึ้นอยู่กับ

3 ประการดังนี้

1. อำนาจอยู่ที่ชะรีอะฮ์ คือ พระบัญญัติแห่งพระผู้เป็นเจ้า
2. ความยุติธรรมที่ต้องปรากฏ
3. คุณสมบัติของผู้เลือกตั้งผู้ปกครองและผู้ปกครอง

แต่ต้องชี้แจงว่านักปราชญ์อิสลามไม่มีความคิดที่แตกต่างกันเกี่ยวกับผู้มีอำนาจเลือกตั้งผู้ปกครองสูงสุดคือ สภานักปราชญ์และผู้อาวุโส ที่มีชื่อในทางนิติศาสตร์อิสลามว่า อะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดี **أَهْلُ الْحَلِّ وَالْعَقْدِ** หมายถึง ผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน นักปราชญ์ส่วนมากเห็นว่า อะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดี เป็นผู้มีอำนาจแท้จริงในการเลือกผู้นำสูงสุด และมีอำนาจในการถอดถอนด้วย เรียกว่าเป็นอำนาจอันกว้างขวางที่สุด ซึ่งเทียบได้กับอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย ถือว่าอำนาจของอะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดี เป็นอำนาจที่ไม่มีขอบเขต ยกเว้นอำนาจของ ชะรีอะฮ์ คือพระบัญญัติของอัลลอฮ์ แต่นักปราชญ์บางท่านโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเห็นว่าอำนาจของประชาชนเหนือกว่าอำนาจของสภาอะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดี เพราะประชาชนเป็นผู้เลือกอะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดี แต่การเลือกอะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดี นั้นในอิสลามมีข้อแตกต่างจากระบอบประชาธิปไตยซึ่งผู้เขียนจะไม่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอย่างละเอียด แต่จะนำข้อมูลเกี่ยวกับอิสลามมาให้ผู้อ่านเปรียบเทียบเอง อิสลามจะถือว่าผู้มีสิทธิออกเสียงในการเลือกอะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดีคือผู้ที่มีคุณสมบัติ 2 ประการ

ประการแรก คือคุณสมบัติทางศาสนาและคุณธรรม หมายถึง ต้องเป็นมุสลิม ปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด และมีมารยาทจริยธรรมและคุณธรรม โดยสามารถตรวจสอบได้ว่ามิใช่ผู้กระทำความชั่วอย่างเปิดเผยหรือผู้บกพร่องในการปฏิบัติศาสนกิจ

ประการที่สอง ต้องเป็นผู้มีอำนาจในสังคมทางวิชาการหรือมีความน่าเชื่อถือในสังคมในฐานะเป็นปัญญาชนที่มีศักยภาพให้คำแนะนำที่เหมาะสมสำหรับปัญหาต่างๆในสังคม

จากคุณสมบัติสองประการนี้จะเห็นว่าอิสลามไม่อนุญาตให้กาฟิร (ผู้ปฏิเสธศรัทธา) หรือฟาสิก (ผู้กระทำความชั่วร้ายอย่างเปิดเผย) มีสิทธิในการเลือกผู้แทนราษฎรหรืออะฮฺลุลฮัลลัวัลอักดี เพราะขาดคุณสมบัติสำคัญที่จะให้ผู้เลือกตั้งนั้นมีความเลื่อมใสในอิสลาม เพราะกาฟิรอาจเลือกผู้ที่เห็นชอบกับแนวชีวิตของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม และฟาสิกอาจเลือกผู้ที่ไม่มียุติธรรมเคร่งครัดด้านกฎหมายอิสลาม จึงอาจส่งผลให้ผู้นำสังคมนั้นจะเป็นคนอ่อนแอในการรักษาอำนาจชะรีอะฮ์อันเป็นข้อค้ำประกันสำคัญที่จะให้ระบอบการปกครองอิสลามคงอยู่อย่างมั่นคง

แนวคิดเกี่ยวกับปรีกษาหะรือในอิสลาม (ชุรอ)

อับดุลสุโก ดินอะ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามกระบวนการชุรอกรณีศึกษา หลักการศาสนาอิสลามกับกระบวนการชุรอ และได้สรุปหลักการของ “ชุรอ” ในอิสลามเอาไว้ดังนี้ กระบวนการชุรอตามทัศนะอิสลามในสมัยอดีต มีองค์ประกอบพื้นฐานกล่าวคือ

1. ศาสนบัญญัติสนับสนุนกระบวนการชุรอ

คำว่า ชุรอ เป็นคำภาษาอาหรับซึ่งแปลว่า การปรึกษาหารือ สำหรับความหมายทางด้านศาสนาบัญญัติหมายถึง การประชุมหรือปรึกษาหารือตามรูปแบบอิสลามจนได้ข้อสรุปหรือมติเพื่อนำไปปฏิบัติ ซึ่งมีหลักฐานระบุไว้คัมภีร์อัลกุรอานทั้งในสมัยของท่านศาสดา และ ก่อนสมัยท่านศาสดา ในขณะเดียวกันยังมีหลักฐานจากวจนศาสดา และกระบวนการยังได้ถูกสานต่อโดยอัครสาวกของท่านศาสดา ถึงแม้กระบวนการชุรอจะมีหลักฐานทางศาสนบัญญัติแต่นักปราชญ์ด้านนิติศาสตร์อิสลามมีความคิดเห็นแตกต่างกันสองทัศนะเกี่ยวกับบทบัญญัติชุรอกกล่าวคือ

1. การชุรอนั้นเป็นบทบัญญัติที่ถูกสนับสนุน (สุนัต) ให้ผู้ปกครองควรกระทำมิได้บังคับ
2. การชุรอนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองต้องปฏิบัติ (วาญิบ) ในขณะเดียวกันปราชญ์อิสลามมีความคิดเห็นแตกต่างกันสำหรับผู้ปกครองมุสลิมว่าจำเป็นหรือไม่ที่ผู้นำมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามมติอันเนื่องมาจากผลของการชุรอ และไม่ใช่ว่าทุกหัวข้อต้องเข้าสู่กระบวนการชุรอ

2. ระบบชุรอในอิสลามมีหลักการที่ชัดเจนและสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกสถานการณ์

กระบวนการชุรอมีตั้งแต่อดีตและไม่มีตัวบทกำหนดรูปแบบที่ชัดเจนว่าเป็นอย่างไร ให้เป็นอำนาจของผู้นำจะดำเนินการทั้งระเบียบและวิธีการจนสามารถปรับปรนให้เข้าทุกสถานการณ์ ระบบการบริหารจัดการของแต่ละยุคแต่ละสมัยอาจจะแตกต่างกันและตามทัศนะของอิสลามถือว่าเป้าหมายของกระบวนการชุรอนั้นสำคัญกว่าวิธีการกล่าวคือจะต้องมีเป้าหมายตามหลักศาสนธรรมเท่านั้น ในขณะที่คณะกรรมการชุรอนั้นหลักศาสนาอิสลามไม่ได้กำหนดคุณสมบัติตายตัว เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามจะพบว่าผู้นำอิสลามไม่ว่าศาสดาและอัครสาวกของท่านได้ใช้กระบวนการชุรอหลากหลายรูปแบบและผู้ที่แตกต่างกันตามเหตุการณ์ ด้วยเหตุดังกล่าวนักปราชญ์อิสลามจึงได้แบ่งภาระงานที่ต้องใช้กระบวนการชุร่อออกเป็นสองภาระงานกล่าว คือ ภาระงานทั่วไปและภาระงานเฉพาะเจาะจง

3. กระบวนการชุรอแบบอิสลามมีความแตกต่างกับการประชุมที่มีการปรึกษาหารือตามกระบวนการประชาธิปไตยดังนี้

- 1) กระบวนการชุรอ นั้น มีข้อแม้สำคัญคือ ต้องเป็นเรื่องที่ไม่มีตัวบทจากคัมภีร์อัลกุรอาน

และวิทยาศาสตร์ ตัดสินอย่างชัดเจน และมตินั้นต้องไม่ขัดแย้งกับอัลกุรอาน ชุมนะห์นบี (วิทยาศาสตร์) มติปวงปราชญ์ และหลักการทั่วไปของอิสลาม สำหรับระบอบประชาธิปไตยจะเปิดกว้างในการประชุมที่มีการปรึกษาหารือทุกเรื่อง

2) คณะกรรมการหรือผู้ร่วมกระบวนการชुरอหรือสมาชิกสภาจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกล่าวคือความยุติธรรม คุณธรรมและความรู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าว ส่วนสมาชิกสภาในระบอบประชาธิปไตยได้รวบรวมบุคคลที่ได้รับเลือกเข้ามาด้วยเสียงข้างมาก ไม่ว่าคนนั้นจะเป็นผู้รู้หรือไม่ เป็นคนดีหรือคนร้าย บรรดาบุคคลเหล่านี้เมื่อประชุมในสภาไม่ว่าในเรื่องอะไรก็ต้องใช้เสียงของบรรดาผู้คนเหล่านี้เป็นมติการประชุม ซึ่งบางครั้งมีมติว่าสิ่งที่ตนเองเสนอหรือลงมติไปนั้นจะขัดกับหลักศาสนาหรือไม่

3) ข้อเท็จจริงและความถูกต้องในระบบชुरอ ไม่ได้نب่ที่เสียงข้างมากของที่ประชุมเสมอไป แต่ต้องดูกันที่หลักฐาน ซึ่งเป็นหลักการ และดูว่าฐานแห่งศาสนธรรมว่าอย่างไร และที่สำคัญมตินั้นต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก ดังที่อัลลอฮ์ดำรัสในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ชูเราะห์อัลอันอาม โองการที่ 116 ความว่า “และหากเจ้าเชื่อตามคนส่วนใหญ่บนแผ่นดิน)ที่ไม่รู้จริง(พวกนั้นก็ทำให้เจ้าหลงทางของอัลลอฮ์ได้” สำหรับระบบประชาธิปไตย ด้วยเสียงส่วนใหญ่ก็จะพิจารณากันเอง โดยไม่คำนึงว่าจะขัดกับหลักการศาสนาหรือไม่

จากหลักการดังกล่าวการบริหารจัดการชุมชนด้วย “หลักชुरอ” น่าจะเป็นทางออกหนึ่งในแก้ปัญหาความขัดแย้งและสามารถพัฒนาตัวแบบการเลือกผู้นำที่ดีและสอดคล้องกับมิติวัฒนธรรมชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งทั้งแนวคิดและกระบวนการไม่ได้ขัดแย้งต่อระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังตามเจตนารมณ์หลักของอุดมการณ์ประชาธิปไตยด้วยซ้ำ ดังนั้นการปฏิรูปทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องนำวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนท่ามกลางประชาธิปไตยแบบไทยๆที่นับวันจะเป็นปัญหาทั้งการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ระบบชुरอในอิสลาม

มักจะมีคำถามว่าในอิสลามว่าได้วางระบบชुरอที่ตายตัวแน่นอนหรือไม่ คำตอบก็คือในอิสลามมิได้วางระบบตายตัวเกี่ยวกับระบบชुरอเพียงแต่ศาสนาอิสลามได้วางหลักการกว้างๆเกี่ยวกับระบบชुरอเพื่อให้สามารถปรับปรนให้เข้าได้กับทุกเวลาและสถานการณ์ ในสมัยท่านศาสดามุฮัมมัด (ซล.) ในขณะที่ชุมชนมุสลิมยังเป็นชุมชนเล็กๆ มีมัสยิดนบาวีย์ ที่เมืองมะดีนะฮ์เป็นศูนย์บริหารกิจการอิสลาม ท่านใช้กระบวนการชुरอในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับบทบัญญัติทางศาสนากับอัครสาวกของท่านเท่าที่จำเป็นดังที่ผู้เคยมาแล้วและยังไม่ได้วางระบบเป็นคณะกรรมการสภาชुरอและในสมัยอัครสาวกก็เช่นกัน

1. เป้าหมายของกระบวนการชুরอ

ระบบการบริหารจัดการของแต่ละยุคแต่ละสมัยอาจจะแตกต่างกันและตามทัศนะของอิสลามยังไม่มีมีความสำคัญเท่าเป้าหมายที่แท้จริงของการใช้กระบวนการชুরอซึ่งศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญ โดยที่กระบวนการชুরอจะต้องมีเป้าหมายดังนี้

- 1) จะต้องดำเนินการชুরอด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง
- 2) สนองประโยชน์ส่วนรวมปฏิเสธประโยชน์ส่วนตน กลุ่มตนหรือเผ่าพันธุ์ของตน
- 3) ต้องปราศจากการพูดโกหก หลอกลวง และมีคุณธรรมสูงส่งในการดำเนินการชुरอเพราะการดำเนินการชुरอเปรียบเสมือนอمانة
- 4) ให้เกียรติผู้เข้าร่วมประชุมและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นถึงแม้จะไม่ชอบใจ
- 5) ยอมรับมติที่ประชุมหรือเสียงข้างมากถึงแม้เราจะไม่เห็นด้วยแต่จะต้องไม่ค้าน

หลักการศาสนา

2. คณะกรรมการชुरอ

เมื่อศึกษาอัลกุรอานและวจนาศาสดาไม่พบว่ามิโองการและวจนาศาสดาใดที่กำหนดตายตัวเกี่ยวกับคุณสมบัติคณะกรรมการชुरอและเมื่อศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามจะพบว่าผู้นำอิสลามไม่ว่าศาสดาและอัครสาวกของท่านได้ใช้กระบวนการชुरอหลากหลายรูปแบบและผู้ที่แตกต่างกันตามเหตุการณ์บางครั้งปรึกษากับคนเพียงคนเดียว บางครั้งสองคน บางครั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งที่มีสามคนขึ้นไปและบางคนใช้คนทั้งหมด บางครั้งใช้กระบวนการชुरอกับสุภาพสตรีและบางคนใช้กับสุภาพบุรุษ ด้วยเหตุดังกล่าวนักปราชญ์อิสลามจึงได้แบ่งภาระงานที่ต้องใช้กระบวนการชुरอออกเป็นสองภาระงานกล่าว คือ ภาระงานทั่วไปและภาระงานเฉพาะเจาะจง

สำหรับภาระงานทั่วไปเกี่ยวกับกิจการในสังคมมุสลิมทุกคนมีสิทธิในกระบวนการชुरอ โดยมีเงื่อนไขว่าบุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นมุสลิม บรรลุศาสนภาวะและมีสติสัมปชัญญะ ในส่วนภาระงานเฉพาะเจาะจงนั้นคณะกรรมการชुरอจะต้องมีคุณสมบัตินอกจากสามข้อข้างต้นแล้ว คณะกรรมการดังกล่าวต้องคุณธรรมเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความสามารถ ความเฉลียวฉลาดและประสบการณ์ตรงกับภาระงาน

สำหรับผู้นำสูงสุดของรัฐที่ปกครองด้วยระบบอิสลามจะคณะกรรมการชुरออีกชุดหนึ่งตามหลักนิติศาสตร์อิสลามเรียกว่า อะฮ์ลุลฮัลลิวัลอักด์ (Ahl al-Hal wa al-Akd) ซึ่งจะรวบรวมผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆที่เหมาะสมตามสถานการณ์และยุคสมัยในการตัดสินใจปัญหาต่างๆในการบริหารประเทศ

3. ความแตกต่างของกระบวนชุรอแบบอิสลามกับการประชุมที่มีการปรึกษาหารือตามกระบวนการประชุมประชาธิปไตย

จากการศึกษาหลักการศาสนา การประชุมที่มีการปรึกษาหารือตามกระบวนกาประชาธิปไตย หากมองอย่างผิวเผินจะใช้กระบวนกาเช่นเดียวกับตามกระบวนทัศน์อิสลาม แต่ความจริงทั้งสองกระบวนกาที่มีความแตกต่างกันสามประเด็นด้วยกันกล่าวคือ

หนึ่ง กระบวนกาชุรอ นั้น มีข้อแม้สำคัญคือ ต้องเป็นเรื่องที่ไม่มีตัวบทจากคัมภีร์อัลกุรอาน และวจนาศาสดา ตัดสินอย่างชัดเจน และมตินั้นต้องไม่ขัดแย้งกับอัลกุรอาน ชุนวนะห์นบี(วจนาศาสดา) มติปวงประชาญ์ และหลักการทั่วไปของอิสลาม สำหรับระบอบประชาธิปไตยจะเปิดกว้างในการประชุมที่มีการปรึกษาหารือทุกเรื่อง แม้จะล่วงละเมิดหลักการศาสนธรรมก็ตาม โดยจะถือเสียงข้างมากในที่ประชุมเป็นมติ บางทีก็เป็นมติให้กระทำการที่เป็นข้อห้ามของหลักศาสนธรรม เช่นมติให้มีการดื่มสุรา และการล่วงประเวณีสำหรับผู้ที่มีอายุมากกว่า 20 ปี เป็นต้น

สอง คณะกรรมการหรือผู้ร่วมกระบวนกาชุรอหรือสมาชิกสภาจะต้องมีความยุติธรรม คุณธรรมและความรู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือกระบวนกาที่มีส่วนร่วมดังกล่าว ส่วนสมาชิกสภาในระบอบประชาธิปไตยได้รวบรวมบุคคลที่ได้รับเลือกเข้ามาด้วยเสียงข้างมาก ไม่ว่าคนนั้นจะเป็นผู้รู้หรือไม่ เป็นคนดีหรือคนร้าย บรรดาเหล่านี้เมื่อประชุมในสภาไม่ว่าในเรื่องอะไรก็ต้องใช้เสียงของบรรดาผู้คนเหล่านี้เป็นมติการประชุม ซึ่งบางครั้งมีตัวสิ่งที่ตนเองเสนอหรือลงมติไปนั้นจะขัดกับหลักศาสนธรรมหรือไม่

สาม ข้อเท็จจริงและความถูกต้องในระบบชุรอ ไม่ได้نب่ที่เสียงข้างมากของที่ประชุมเสมอไป แต่ต้องพิจารณาที่หลักฐาน ซึ่งเป็นหลักการ และพิจารณาว่าฐานแห่งศาสนธรรมว่าอย่างไร และที่สำคัญมตินั้นต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก ดังที่อัลลอฮ์ได้ดาร์สในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ชุเราะห์อัลอันอาม โอรังการที่ 116 ความว่า

“และหากเจ้าเชื่อตามคนส่วนใหญ่บนแผ่นดิน(ที่ไม่รู้จริง) พวกนั้นก็ทำให้เจ้าหลงทางของอัลลอฮ์ได้” สำหรับระบบประชาธิปไตย ด้วยเสียงส่วนใหญ่ก็จะพิจารณากันเอง โดยไม่คำนึงว่าจะขัดกับหลักการศาสนาหรือไม่”

4. มารยาทและหลักปฏิบัติสำหรับผู้เข้าร่วมกระบวนกาชุรอ

หนึ่ง มีความตั้งใจที่บริสุทธิ์ ดังที่ท่านศาสดาได้วจนะไว้ความว่า แท้จริงทุกกิจกรรมการงานขึ้นอยู่กับความตั้งใจ(ที่บริสุทธิ์)

สอง เปิดประชุมด้วยคัมภีร์อัลกุรอานเช่นชุเราะห์ฟาติหะฮ์ กล่าวสรรเสริญต่อพระเจ้าในข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ของตนเอง

สาม ต้องให้เกียรติต่อข้อเสนอของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนถึงแม้จะไม่เห็นด้วย

สี่ ขอบคุณผู้แสดงความคิดเห็นที่ดี ไม่ตำหนิผู้ที่แสดงความคิดเห็นที่ไม่ดี พร้อมให้คำแนะนำในที่ประชุมเพราะท่านศาสดาได้วจนะไว้ความว่า ศาสนาคือการตักเตือน หากตัวเองเสนอผิดพลาด

หรือผิดมารยาทในการใช้กระบวนการชুরอให้กล่าวอติตมฟาร (ขอภัยโทษต่ออัลลอฮ) และขอโทษต่อสมาชิกชुरอที่เข้าประชุม

ห้า ใช้กระบวนการปรึกษาหารือในการนำไปสู่มติที่ประชุมโดยไม่ใช้วิธีการโหวตว่าที่ ได้ตอบหักล้างซึ่งกันและกันจนนำไปสู่การทะเลาะ

หก ปิดประชุมด้วยการอ่านอัลกุรอานโดยเฉพาะซูเราะห์อัลอัสร (al- Asr) และดุอาปิดประชุม (อับดุลสุโกดินอะ, 2551)

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณ (Deliberative Democracy)

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณหรือ Deliberative Democracy เป็นอีกก้าวหนึ่งของการพัฒนาการประชาธิปไตย ถือเป็นความพยายามที่ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบอบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพียงเฉพาะการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นสำคัญ จะเห็นว่าในช่วงแรกเริ่มของประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนปัญหาที่สำคัญของระบอบนี้คือ การปลุกเร้าให้ประชาชน ออกไปใช้สิทธิในการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในการตัดสินใจแทนตน แต่หลักจากการเลือกตั้งได้กลายเป็นสิ่งปกติในวิถีชีวิตของผู้คน เพราะมีการเลือกตั้งทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น เช่น สมาชิกเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจนกระทั่งการเลือกตั้งในระดับประเทศ เช่นสมาชิกผู้แทนราษฎร (ส.ส) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ปัญหาของคนที่ไม่ไปออกเลือกตั้งก็ดูจะเบาบางลงไปแต่โจทย์สำคัญต่อมาคือ จะทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ขายเสียงมีความเป็นพลเมืองและใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจได้อย่างไร

1. กระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณ (Deliberative Democracy) เป็นอย่างไร

กระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นทั้งแนวคิดและเครื่องมือที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการเมืองของประชาชน มีการแปลภาษาไทยหลายคำเช่น ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณ ประชาวิจารณ์ญาณ ประชาธิปไตยแบบใคร่ครวญ ประชาธิปไตยแบบถกแถลง ประชาธิปไตยแบบไตร่ตรอง ประชาธิปไตยแบบสานเสวนาหาทางออก แต่ในงานวิจัยฉบับนี้ใช้คำว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณเพราะว่า Deliberative หมายถึง การปรึกษาหารืออย่างใช้วิจารณ์ญาณและ Democracy หมายถึง ประชาธิปไตย

2. ความเป็นมาของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณ (Deliberative Democracy)

ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ได้เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 แต่พัฒนาการของประชาธิปไตยแบบหารือก็ไม่ได้ต่อเนื่อง ขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมของประเทศ อย่างเช่น สหรัฐอเมริกาได้เริ่มประชาธิปไตยแบบหารือในช่วงปี ค.ศ. 1920s และ 1930s ในช่วงนั้น ประชาชน

และวงการต่างตระหนักถึงความสำคัญของการประชุมแบบ New England town meeting ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับประชาธิปไตยโดยตรงที่คนในชุมชนจะมาร่วมประชุมกัน เพื่อแสดงความคิดเห็น ให้เหตุผลและนำไปสู่การตัดสินใจในเรื่องของการวางแผน การแก้ไขปัญหา การใช้งบประมาณ ฯลฯ ของชุมชนแต่เมื่อสภาวะของเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงจากระบบเกษตรกรรมเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมมากขึ้นและมีประชาชนทั้งเชื้อชาติเดียวกัน และต่างเชื้อชาติ ต่างๆมารวมกันมากขึ้นทำให้สังคมใหญ่และมีความสลับซับซ้อนขึ้น จึงได้พยายามปฏิรูปวิกฤตที่เกิดขึ้นโดยการสร้างตัวแทนโดยตรงเช่นการเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนและเพื่อให้ประชาชนได้มีเวทีในการพูดคุยเหมือนสมัยก่อนจึงได้มีการนำแนวทางหารือมาใช้ในการจัดเวทีพูดคุย เพื่อสร้างสถานที่ที่ชาวบ้านพูดคุยกันเป็นประจำทุกวัน

ในช่วงปี ค.ศ. 1900 วิธีการใหม่ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ การสร้างเวทีเปิดหรือ open forum เป็นเวทีสาธารณะที่ให้ประชาชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเปิดรับคำถามจากผู้ฟังและถกเถียง ก่อให้เกิดการปรึกษาหารือร่วมกันในมุมมองที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือ จึงทำให้ประชาชนกลายเป็นพลเมืองที่มีความเฉลียวฉลาด มีจิตใจที่เปิดกว้างและมุมมองเชิงวิพากษ์

ก่อกองสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงปี ค.ศ. 1940s-1960s โครงการเวทีเปิดดังกล่าวที่มีในระดับชาติทั่วประเทศก็หายไป เพราะงบประมาณเสียไปกับการทุ่มสงครามเป็นผลให้วิธีการและแนวคิดเรื่อง deliberation เริ่มจางไปในสังคมอเมริกัน เพราะรัฐบาลกันมาใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อครอบงำความคิดต่างๆ ของประชาชนปัจจุบันได้มีกระแสเรียกร้องให้เกิดบรรยากาศของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือขึ้น โดยอาจใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพราะสังคมอเมริกันมีวัฒนธรรมคล้ายเชื้อชาติผสมผสานกับชุมชนกลุ่มน้อยตามชายขอบ และกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นแรงผลักดันให้รัฐบาลชุมชนและหน่วยงานต้องพยายามทำความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม การพูดคุยสนทนาปรึกษาหารือจึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการใช้หาประโยชน์และสร้างความเข้าใจจากความแตกต่างกัน

3. ความหมายของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณญาณ Deliberative Democracy

จากการศึกษาพบว่าได้นักวิชาการและผู้ที่ทำการศึกษาเรื่องประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณญาณ Deliberative Democracy ที่แตกต่างและหลากหลายดังนี้

Gutmann and Thompson, 2004:161; Weeks, 2000:361; Smith and Wales, 2000:53 (อ้างใน บุญอริ ยีหมะ, 2551) ได้ให้ความหมายคำว่า Deliberative Democracy ว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ : ร่วมปรึกษากันอย่างเสรีและเท่าเทียม คือ การที่คนในสังคมทุกฝ่ายมีโอกาสร่วมสนทนากันทางการเมือง (Political dialogue) ร่วมอภิปรายสาธารณะ (public discussion) หรือ

แลกเปลี่ยนความเห็นสาธารณะ (public discourse) อย่างเท่าเทียมกันและอย่างมีอิสระในฐานะที่เป็นพลเมือง (citizen) ของสังคมหรือชุมชนเพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการสร้างความเข้าใจร่วมกัน เพื่อแสวงหาและก่อให้เกิดมติร่วมหรือเจตจำนงทางเมือง (general will) ร่วมกันที่จำเป็นสำหรับนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาทางการเมืองหรือเป็นกรอบสำหรับการพัฒนาเพื่ออนาคตของชุมชนและสังคม

Smith and Wales (2000) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจาร์ณญาณ คือ ประชาธิปไตยที่เน้นความสำคัญของกระบวนการที่ทำให้ผู้คนทั้งหลายในสังคมได้มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพูดให้คนอื่นรับฟังในสิ่งที่คนอื่นพูด ไม่ว่าจะเราจะเรียกว่า การสนทนาทางการเมือง การร่วมอภิปรายสาธารณะ หรือการแลกเปลี่ยนความเห็นสาธารณะ ต่างก็เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายให้พลเมืองได้มีโอกาสสนทนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน

Fishkin (1900) อ้างใน <http://www.philosopedia.net/democracy.html> ได้ให้ความหมายคำว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจาร์ณญาณ (Deliberative Democracy) ว่าเป็นประชาธิปไตยแบบร่วมไตร่ตรอง คือ เชื่อว่าทุกคนล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่ใช่แค่ในรูปที่ต่างคนต่างยืนยันเจตจำนงเฉพาะ (particular will) ของตน หรือต่อสู้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัวที่กำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนกันในเรื่องกระบวนการไตร่ตรอง หากแต่ทุกคนสัมพันธ์กันในรูปแบบที่ต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลต่อกันและกัน โดยผ่านกันถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทุกคนยอมรับประชาธิปไตยแบบร่วมไตร่ตรองนี้ ถือว่าประชาชนจะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดรูปร่างให้แก่การเมืองของตนเอง โดยผ่านกระบวนการใช้เหตุผลแลกเปลี่ยนและจูงใจซึ่งกัน

Gutmann and Thompson (2000) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจาร์ณญาณ (Deliberative Democracy) คือ การเปิดโอกาสให้ทุกคนที่เข้าร่วมเวทีได้แสดงเหตุผลให้คนอื่น ๆ ที่มาร่วมเวทีได้รับรู้ซึ่งกันและกัน ตามหลักความสัมพันธ์แบบฉันทมิตร หรือถ้อยที่ถ้อยอาศัยระหว่างกันจะส่งผลให้เกิดนโยบายหรือมีการตัดสินใจที่เป็นผลสรุปออกมาผูกพันกับทุกคน Kettering Foundation : การใช้วิจาร์ณญาณ คือ การสนทนาเพื่อการหาทางเลือก ไม่ใช่การโต้แย้งเพื่อเอาชนะ การใช้วิจาร์ณญาณ คือ การหาน้ำหนักของผลที่เกิดตามมา และค่าใช้จ่ายของทางเลือกหลายๆทางบนพื้นฐานของสิ่งที่มีคุณค่าจริงๆสำหรับเรา การใช้วิจาร์ณญาณจะเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักความคิดเห็นของคนอื่น การรับฟังอย่างระมัดระวัง จะเพิ่มโอกาสที่ผู้อื่นจะรับฟังทางเลือกของเราเพราะว่าคนจำนวนมากได้นำประสบการณ์และความรู้มารวมกัน ไม่มีใครคนใดคนหนึ่งหรือคนกลุ่มเล็กๆ ที่จะมีประสบการณ์และความรู้ที่ต้องการมาตัดสินใจว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุด นี่คือเหตุผลว่าทำไมจึงจำเป็นต้องมีการรวมเอากลุ่มคนเพื่อรวบรวมเอามุมมองที่หลากหลายในการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

Frank Fisher (2400) ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ คือ กระบวนการปรึกษาหารือแบบสาธารณะ ได้แก่ การปรึกษาหารือที่อาศัยการให้เหตุผล ประชาชนต้องเตรียมพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน

ความคิดเห็นและฟังเหตุผลคนอื่น ซึ่งเหตุผลดังกล่าวอาจขัดแย้งกับแนวทางที่ตนเองอยากเห็น การปรึกษาหารือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ามาร่วมทุกคนได้เข้ามาโดยมีสถานภาพที่เท่าเทียมกัน และเข้ามาวิพากษ์หรือให้เหตุผลต่างๆ โดยดูจากข้อเท็จจริง และด้วยความหลากหลายของเหตุผลการยอมรับว่าเหตุผลใดควรได้รับการยอมรับจึงต้องมีการชั่งน้ำหนัก และไม่จำเป็นต้องมีการลงเสียงเป็นเอกฉันท์

Nancy (1997) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณญาณ (Deliberative Democracy) คือ กระบวนการหารือสาธารณะ (public deliberation) เป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้ทางสังคมเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะและความเป็นไปได้ต่างๆ ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการแก้ปัญหานั้นๆ เป็นการสร้างเวทีที่ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การพิจารณาในวงกว้างของภาคประชาชน ว่าปัญหาที่มีอยู่จะถูกตีความอย่างไร ควรทำความเข้าใจอย่างไร และมีทางออกอะไรบ้าง และใครควรมีบทบาทในการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงเป็นความพยายามที่จะทำซ้ำๆ และเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ที่มีการสื่อสารสองฝ่าย เพราะกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะทำให้ผู้บริหารไม่เพียงแค่พบว่าประชาชนต้องการอะไร และพยายามตอบสนองด้วยวิธีการที่ประชาชนพึงพอใจมากที่สุด แต่กระบวนการนี้ยังให้ประชาชนกำหนดทางเลือกในสิ่งที่ประชาชนต้องการและเป็นไปได้ โดยผ่านกระบวนการสนทนา

จากความหมายที่หลากหลายสามารถเห็นความเหมือนและความต่างของการให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งโดยสรุปแล้วคือ การทำให้การตัดสินใจเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆ ของสาธารณะ (ทุกระดับ) ผ่านกระบวนการใคร่ครวญไตร่ตรอง บนทางเลือกทางออกที่รอบด้านของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และคนที่เกี่ยวข้อง โดยข้อเสนอทางเลือกทางออกนั้นต้องเกิดขึ้นบนฐานของข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริง

4. หลักการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณญาณ

พัชรี สิริธรรส (2550) ได้ให้หลักการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ประกอบด้วยหลักการ 2 ประการ ได้แก่

- หลักการให้เหตุผล (reasoning) ระหว่างบุคคล ซึ่งแตกต่างจากการต่อรองระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพราะต้องใช้เหตุผลเป็นที่ตั้ง
- หลักการกระทำที่เปิดเผย และเป็นสาธารณะ (public act) ได้แก่ ในกระบวนการให้เหตุผลนั้น จะมีการให้เหตุผล การชั่งน้ำหนัก เหตุผล การยอมรับหรือไม่รับเหตุผลต่างๆ

ซึ่งต้องกระทำอย่างเปิดเผยเป็นสาธารณะ ซึ่งแตกต่างจากพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลและทำเป็นเรื่องลับ แต่ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ จึงเป็นการสร้างกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะ

5. องค์ประกอบของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างมีวิจารณ์ญาณ

พัชรี สิริโรส (2550) ได้เขียนไว้ว่าองค์ประกอบสำคัญของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

- การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือจะต้องมีการมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง หมายถึง การมีส่วนร่วมของพลเมือง (citizens) ที่มีการร่วมตัวเป็นกลุ่ม และเป็นตัวแทนของสาธารณชน โดยตัวแทนดังกล่าวต้องเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ซึ่งอาจจะมีจำนวนไม่มากก็ได้ ด้วยเหตุนี้การใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบ deliberative polling และ citizen jury ซึ่งใช้วิธีการมีส่วนร่วมขนาดเล็ก แต่เป็นตัวแทนที่ดี จึงเป็นตัวแทนที่ดี จึงเป็นตัวอย่างของกระบวนการสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือที่ดี เพราะสามารถเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ได้
- การวินิจฉัยจากสาธารณะที่รอบคอบ (informed public judgment) ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยที่รอบคอบและรอบด้านของสาธารณะ ประชาชนจำเป็นต้องเฉลียวฉลาดเพราะต้องมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของปัญหาสาธารณะนั้นๆ เข้าใจองค์ประกอบของปัญหาว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ผลที่เกิดจากปัญหา และข้อมูลที่ว่าถ้าจะแก้ปัญหาวัยวิธีการแต่ละอย่างต้องเสียอะไรบ้าง และต้องแลกกับอะไรบ้างเป็นการข้อแลกเปลี่ยนเป็นต้น
- โอกาสในการปรึกษาหารือ (opportunities for deliberation) ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ จำเป็นต้องมีกระบวนการปรึกษาหารือเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับมา นั่นคือต้องมีการประยุกต์ใช้สติปัญญาที่สร้างสรรค์ และการประเมินเชิงคุณค่า (normative evaluation) เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ วินิจฉัยของแต่ละบุคคล ฉะนั้นจึงต้องออกแบบกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะภายใต้บรรยากาศที่เอื้ออาทรต่อกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานในลักษณะดังกล่าว จะเกิดกิจกรรมต่างๆที่ประชาชนที่เป็นพลเมืองเริ่มเกิดทางเลือกต่างๆ มีข้อมูลเกี่ยวกับแต่ละทางเลือกและผลลัพธ์จากแต่ละทางเลือก ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการสนทนาถกเถียงโดยใช้เหตุผลในหมู่เพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะสะท้อนออกมาเป็นการวินิจฉัยการสนทนาต่อหน้าเช่นนี้ คือลักษณะที่ทรงพลังของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

- ผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือ (Credible results) เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนมีคุณภาพ และมีความน่าเชื่อถือ จำเป็นต้องมีวิธีการจัดกระบวนการปรึกษาหารือสาธารณะที่ดี ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้ความเชื่อถือไว้วางใจ และสามารถสื่อสารให้ประชาชนและสื่อมวลชนเข้าใจในกระบวนการและผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีน้อยมาก จึงทำให้คณะผู้วิจัยงานวิจัย อับดุลสุโก ดินอะ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามกระบวนการชูรอกรณีศึกษา หลักการศาสนาอิสลามกับกระบวนการชูรอ และได้สรุปหลักการของ “ชูรอ” ในอิสลามเอาไว้ดังนี้ กระบวนการชูรอตามทัศนะอิสลามในสมัยอดีต มีองค์ประกอบพื้นฐานกล่าวคือ

1. ศาสนบัญญัติสนับสนุนกระบวนการชูรอ

- 1.1 การชูรอนั้นเป็นบทบัญญัติที่ถูกสนับสนุน (สุนัต) ให้ผู้ปกครองควรกระทำมิได้บังคับ
- 1.2 การชูรอนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองต้องปฏิบัติ (วาญิบ) ในขณะเดียวกันปราชญ์อิสลามมีความคิดเห็นแตกต่างกันสำหรับผู้ปกครองมุสลิมว่าจำเป็นหรือไม่ที่ผู้นำมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามมติอันเนื่องมาจากผลของการชูรอ และไม่ใช่ว่าทุกหัวข้อต้องเข้าสู่กระบวนการชูรอ

2. ระบบชูรอในอิสลามมีหลักการที่ชัดเจนและสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกสถานการณ์

กระบวนการชูรอมีตั้งแต่อดีตและไม่มีตัวบทกำหนดรูปแบบที่ชัดเจนว่าเป็นอย่างไร ให้เป็นอำนาจของผู้นำจะดำเนินการทั้งระเบียบและวิธีการจนสามารถปรับปรนให้เข้าทุกสถานการณ์ ระบบการบริหารจัดการของแต่ละยุคแต่ละสมัยอาจจะแตกต่างกันและตามทัศนะของอิสลามถือว่าเป้าหมายของกระบวนการชูรอนั้นสำคัญกว่าวิธีการกล่าวคือจะต้องมีเป้าหมายตามหลักศาสนาธรรมเท่านั้น ในขณะที่คณะกรรมการชูรอนั้นหลักศาสนาอิสลามไม่ได้กำหนดคุณสมบัติตายตัว

3. กระบวนการชูรอแบบอิสลามมีความแตกต่างกับการประชุมที่มีการปรึกษาหารือตามกระบวนการประชาธิปไตยดังนี้

- 1) กระบวนการชูรอ นั้น มีข้อแม้สำคัญคือ ต้องเป็นเรื่องที่ไม่มีตัวบทจากคัมภีร์อัลกุรอานและวจนะศาสดา ตัดสินอย่างชัดเจน และมตินั้นต้องไม่ขัดแย้งกับอัลกุรอาน ชุนวนะห์นบี (วจนะศาสดา) มติปวงปราชญ์ และหลักการทั่วไปของอิสลาม สำหรับระบอบประชาธิปไตยจะเปิดกว้างในการประชุมที่มีการปรึกษาหารือทุกเรื่อง
- 2) คณะกรรมการหรือผู้ร่วมกระบวนการชูรอหรือสมาชิกสภาจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม กล่าวคือความยุติธรรม คุณธรรมและความรู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือกระบวนการมีส่วนร่วม

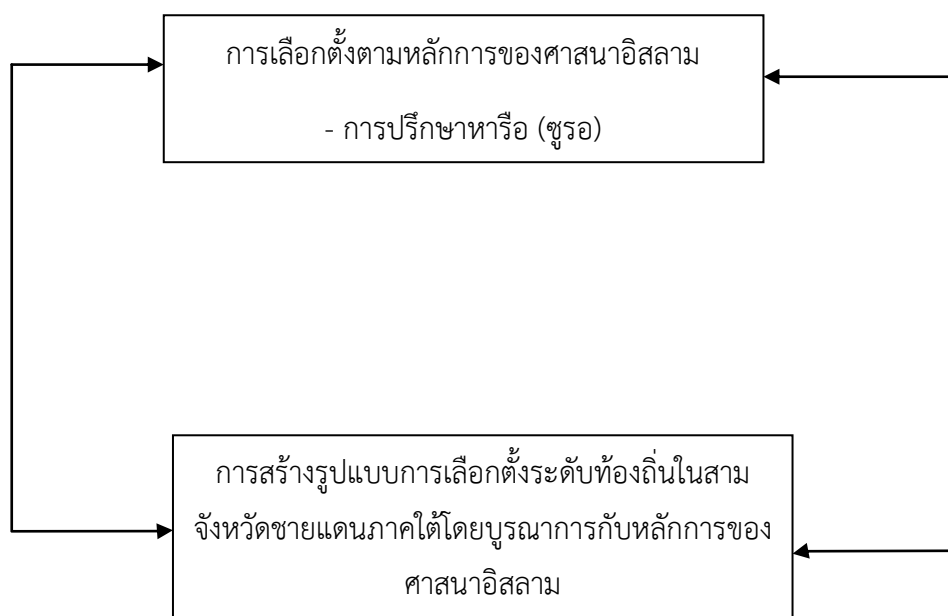
3) ข้อเท็จจริงและความถูกต้องในระบบชুরอ ไม่ได้นับที่เสียงข้างมากของที่ประชุมเสมอไป แต่ต้องดูกันที่หลักฐาน

จากหลักการดังกล่าวการบริหารจัดการชุมชนด้วย “หลักชुरอ” น่าจะเป็นทางออกหนึ่งในแก้ปัญหาความขัดแย้งและสามารถพัฒนาตัวแบบการเลือกผู้นำที่ดีและสอดคล้องกับมิติวัฒนธรรมชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งทั้งแนวคิดและกระบวนการไม่ได้ขัดแย้งต่อระบบประชาธิปไตยแต่อย่างใด อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังตามเจตนารมณ์หลักของอุดมการณ์ประชาธิปไตยด้วยซ้ำ ดังนั้นการปฏิรูปทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องนำวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนท่ามกลางประชาธิปไตยแบบไทยๆที่นับวันจะเป็นปัญหาทั้งการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น

มะเสาวดี ไสสากา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การเลือกผู้นำภายใต้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน (ชुरอ) กรณีศึกษาจังหวัดยะลาพบว่า การขับเคลื่อนของกระบวนการชुरอเริ่มต้นที่ การเชื่อมต่อกับบุคคลให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน ทั้งผู้นำศาสนา ผู้นำอย่างเป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้นำทางธรรมชาติ เพื่อการปรึกษาหารือถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้มีความเข้มแข็งมีความสามัคคีปรองดอง โดยเฉพาะองค์กรทางศาสนา “มัสยิด” สามารถช่วยแก้ไขได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคาดหวังในการเลือกตั้งในอนาคต ที่ประชาชนไม่ต้องการให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นอีกต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม โดยใช้กรอบแนวคิดการเลือกตั้งตามหลักการของศาสนาอิสลาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยคณะผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indeep Interview) การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเท่านั้น ซึ่งคณะผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านอิสลาม ที่อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ 34 คน

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key informant) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 24 คน

2. การสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก และ แบบสนทนากลุ่ม เครื่องมือทั้งสองชนิด คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและออกแบบเครื่องมือขึ้นมา ซึ่งเครื่องมือนี้ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นตรวจสอบด้วย ก่อนที่จะไปเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) เชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยแบ่งความรับผิดชอบตามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่มประสานวันเวลาและสถานที่ ในการสัมภาษณ์กลุ่ม

ก่อนการสัมภาษณ์กลุ่ม คณะผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปโดยสังเขปให้ผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อ ที่เข้าร่วมทราบและคณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม ถามประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรงประเด็นให้มากที่สุด ส่วนการ

สัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้นคณะนักวิจัยได้ติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ข้อมูลและดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จะเป็นการประมวลความคิดเห็นแล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญๆ และข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้บูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของอิสลาม คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1. ผลการศึกษาการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

จากการสัมภาษณ์ผู้รู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและผู้ซึ่งมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามว่าด้วยการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำ มีผลดังนี้

1.สัมภาษณ์ นายอับดุลละ อิสมาแอล อิหม่ามมัสยิดมูฮัมมาดียะห์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

การเลือกตั้งทุกระดับมีปัญหาหมดไม่ว่าจะเป็นระดับชาติและระดับท้องถิ่น ยังมีการเลือกตั้งปัญหาหรือเทคนิคในการเอาชนะการเลือกตั้งให้ได้เป็นผู้ชนะ ก็ปรากฏขึ้น มีการดำเนินการซื้อขายอย่างเปิดเผย ไม่มีใครทำอะไรบุคคลเหล่านั้นได้เลยและเป็นการสมยอมระหว่างผู้สมัครกับผู้ซื้อสิทธิ เป็นที่รู้กันทั้งสองฝ่าย ที่ผ่านมามากครั้งที่มีการเลือกตั้งส่วนใหญ่แล้วคนที่เคยเป็นจะได้รับการเลือกตั้ง มีน้อยมากเลยที่ว่าผู้สมัครหน้าใหม่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เพราะคนเก่าหรือคนที่เคยเป็นแล้วนั้นได้เตรียมการได้ทำโครงการ บางคนได้สะสมเงินเพื่อใช้ในการดำเนินการหาเสียง ถ้าพูดภาษาบ้านๆก็เตรียมเงินไว้ซื้อเสียงนั้นแหละ ผู้สมัครหน้าใหม่นั้นถามว่ามีโอกาสไหม ตอบได้เลยว่าโอกาสยากจริงๆนอกจากมีเงินมากกว่าหรือบังเอิญว่าชาวบ้านไม่ชอบคนเก่าก็เป็นโอกาสคนใหม่ หรือคนใหม่นั้นเป็นบุตรหรือเครือญาติของผู้มีบารมีในท้องถิ่น ทำให้คนใหม่ได้รับการเลือกตั้ง ข้อนี้ผมจึงขอพูดอย่างสั้นๆว่า การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในบ้านเรา สามจังหวัดนั้นมีการซื้อขายเสียงหนักขึ้นเรื่อยๆ คนมีเงินเท่านั้นถึงจะเล่นการเมืองได้ ผมว่าเป็นการเสียโอกาสอย่างมากเลย

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาการเลือกตั้งในบ้านเราหรือ ผู้ดูๆแล้วมีปัญหามากมายหลายอย่างนะ ขอเริ่มจากการซื้อขาย ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องจ่ายเงิน ต้องซื้อเสียงถึงจะชนะ ผมไม่เข้าใจจริงๆ ทำไมต้องเป็นอย่างนั้น ต้องใช้เงินเป็นล้านบาทเพื่อมารับตำแหน่งที่ตัวเองต้องการ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ยอมรับเงินจากผู้สมัคร ดูๆแล้วน่าจะเป็นห่วงนะ กลายเป็นเรื่องธรรมดาแล้ว คนที่จะมาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นต้องใช้เงินมากมายมหาศาลผู้มีสิทธิก็รับเงินใครเอาเงินมาให้ก็จะเลือกคนนั้น ที่ผ่านมานะหมู่บ้านผู้สมัครเอาเงินมาให้ทุกคน บางบ้านได้รับเงินเป็นจำนวนมาก ช่วงนี้เป็นช่วงเงินสะพัดมาก

ผู้สมัครบางคนเป็นเด็กของผู้มีอิทธิพลหรือบางที่ผู้สมัครเป็นผู้ที่มีอิทธิพลเสียเอง เมื่อเป็นอย่างนี้ก็ทำให้ไม่มีใครกล้าสมัคร หรือกล้าแข่งขันด้วย บางทีก็ถูกข่มขู่ก็มี คนดีๆที่มีความรู้ความสามารถไม่กล้าที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้สมัครบางคนไม่มีวิสัยทัศน์ ไม่ได้บอกเลยว่าทำอะไรบ้าง มีนโยบายเด่นๆอะไรบ้าง ถ้าเราได้รับบริหารหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศบาลที่ไม่มีวิสัยทัศน์สังคมหรือชุมชนบ้านเราจะเป็นอย่างไร จะตามเขาทันไหม เขาไปถึงไหนแล้ว

ผมว่าสาเหตุที่เป็นแบบนี้เพราะว่าพวกเราไม่เข้าใจการเมืองที่ถูกต้อง บางครั้งทำเป็นลืมนึกถึงว่ารับเงินจากเขานั้นไม่ดี แต่เราก็อำนาจ บางคนนึกถึงปัจจุบัน นึกถึงวันสองวัน ไม่ได้นึกถึงให้ยาวๆ ว่าถ้าทำแบบนี้มีผลเสียอย่างไรบ้าง พูดแล้วน่าเสียดายมากๆเลย

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

อิสลามเป็นวิถีชีวิตนะ อิสลามได้สอนในเรื่องนี้มากมายมีคำสอนที่บัญญัติในอัลกุรอานเกี่ยวกับการเลือกผู้นำ แต่เราไม่ได้ใส่ใจเท่าที่ควร อิสลามสอนในเรื่องของการชูรอ หรือการปรึกษาหารือ การประชุมกัน โดยมีคณะกรรมการทำหน้าที่ประชุมหาข้อตกลง ห้ามติดรื้อกันว่าเราจะเลือกใครขึ้นมาเป็นผู้นำ ผู้นำที่ดีควรมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง ชูรอนี้สำคัญมากแต่เราทำกันโดยไม่มีการชูรอก่อน

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

ตอนนี้การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในบ้านเราที่มีการเลือกตั้งถ้าเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เราได้เลือกได้หนึ่งคน ส่วนสมาชิก อบต. เราเลือกได้หมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งการเลือกตั้งก็เกิดขึ้น ผู้สมัครไม่ได้มีการประชุมหารือ ใครจะสมัครก็ได้ จึงมีการแข่งขันกันสูงมาก ต่างคนต่างก็ต้องการชัชชนะ

เราอยู่ในพื้นที่ที่เป็นคนมุสลิมเป็นส่วนใหญ่เราก็อยากจะใช้ตามหลักการของศาสนาอิสลาม อิสลามได้สอนปลูกฝังระบบการชูรอ ซึ่งเราต้องนำระบบชูรอมาใช้ ผมว่าเราต้องคุยกับประชาชนทั้งหมดทั้งหมู่บ้าน ถ้าเราทำไม่ได้เราก็คัดเลือกเฉพาะผู้ที่พร้อมจะมาเป็นสภาที่ปรึกษาของสภาชูรอในชุมชน พวกเราพูดตลอดเกี่ยวกับระบบชูรอ สภาชูรอ แต่ไม่ได้ทำสักที ผมว่าเราต้องเริ่มแล้ว ทำไมเราจะทำไม่ได้ ถ้าเราไม่เริ่มนำระบบชูรอ ปัญหาการซื้อเสียงก็คงแก้ไขยากนะ

เราต้องมีคณะกรรมการชูรอในหมู่บ้านของเรา โดยมาจากตัวแทนของกลุ่มต่างๆในกรณีที่เรารู้ว่าในหมู่บ้านของเรามีใครบ้างที่ต้องการรับสมัครบ้าง เราก็เอาข้อมูลต่างๆของผู้ที่จะสมัครทุกคนมาพิจารณา มาดูความเหมาะสมของทุกคนแล้วเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุด คณะกรรมการชูรอต้องทำความเข้าใจกับบรรดาผู้ที่จะสมัครทุกคนด้วย ให้บุคคลเหล่านั้นมีความเข้าใจด้วย และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งในอนาคตข้างหน้า

ในกรณีที่หมู่บ้านไหนไม่มีข้อมูลเลยว่ามีใครจะสมัครบ้าง ซึ่งก็นับว่าเป็นโอกาสยาก แทบจะไม่มีโอกาสเลยที่จะไม่มีผู้สมัคร ที่ผ่านมามีผู้สมัครบางคนประกาศตัวก่อนเลือกตั้งเป็นระยะเวลานานพอสมควร บางคนประกาศเปิดตัวล่วงหน้าเป็นเวลาหนึ่งปีบ้าง สองปีบ้าง กรณีที่ไม่มีผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้ง จะเป็นภาระที่ไม่หนักมากสำหรับคณะกรรมการชูรอ ซึ่งแน่นอนว่าคณะกรรมการชูรอในหมู่บ้าน ต้องเลือกคนที่มีความเหมาะสมที่สุด

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

ผมว่าองค์กรที่ทำหน้าที่การเลือกตั้ง ควรใช้วิธีการเลือกตั้งแบบที่เป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะว่าเป็นพื้นที่ๆ มีคนมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ถ้าใช้วิธีการแบบสภาชุรอคือให้แต่ละหมู่บ้านมีผู้สมัคร ตามจำนวนที่ต้องการเท่านั้น มีต้องให้มีการสมัครมากเกิดไป โดยที่ผู้สมัครนั้นต้องได้รับการเสนอชื่อจากที่ประชุมของสภาชุรอแล้ว และทุกคนในชุมชนยอมรับ ถ้าเราได้นักการเมืองที่สะอาด มีอุดมการณ์ ผ่านการคัดกรองจากสภาชุรอ ก็ถือว่าเป็นการยกระดับของนักการเมืองนะครับ

ถ้าว่าไปแล้ว เราไม่ต้องมีการเลือกตั้งก็ได้เพราะสภาชุรอได้คัดเลือกคนที่เหมาะสมที่สุดแล้ว กฎหมายก็คือกฎหมาย ในเมื่อกฎหมายบัญญัติไว้ว่าต้องมีการเลือกตั้ง พวกเราก็ต้องออกไปเลือกตั้งกัน แต่เราก็จะได้เลือกคนที่เหมาะสมที่สุด

คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัดแต่ละจังหวัดควรมีการประกาศไปเลยว่า หน่วยเลือกตั้งใดที่ผู้สมัครมีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ต้องมีการแข่งขันกัน ประชาชนจะได้รู้และประชาชนในพื้นที่อื่นๆ จะได้ดูเป็นต้นแบบ สามารถเอามาใช้มาประยุกต์ในชุมชนได้

2.สัมภาษณ์ : นายเจอะอามะ เจะดาโอ๊ะ อีหม่ามมัสยิดบาโงฮุมอ ต.กาวะ อ.สุโงปาดิ จ.นราธิวาส

คำถามที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไรบ้าง

การเลือกตั้งในบ้านเรามีการพัฒนานะผมว่า มีทั้งพัฒนาในทางที่ดีและพัฒนาในทางที่ไม่ดี พวกเราทุกคนรู้ดี สัมผัสกันทั้งนั้น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นทุกพื้นที่เหมือนกันหมดนะผมว่า ทุกภาคทุกจังหวัดถ้าบ้านเราสามจังหวัดอาจจะต่างบ้างเล็กน้อย เพราะอย่างลึ้มว่าพวกเรามีวัฒนธรรม ความเชื่อ การปฏิบัติ และวิถีคิดของคนบ้านเราจะต่างกับคนอื่น

ผมดูๆแล้วมีสีสันมากขึ้น มีการหาเสียง มีการปราศรัยเหมือนกันกับเลือกตั้งระดับชาติเลยนะ มีรถแห่ประชาสัมพันธ์ว่าผู้สมัครชื่ออะไร มีใครบ้าง มีนโยบายอะไรบ้างที่จะทำ นี่ก็เป็นการพัฒนานะครับ มีการปราศรัยตามโรงเรียน มัสยิด หรือที่ๆมีคนอยู่กันเยอะ ผู้สมัครก็จะไปพูดถึงนโยบายที่จะทำและขอเสียงสนับสนุนจากประชาชน

ปัจจุบันนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่มีการศึกษาที่สูง เพราะว่าประชาชนเดี๋ยวนี้เรียนหนังสือสูงๆกัน ถ้าผู้สมัครมีวุฒิการศึกษาระดับน้อยๆก็ต้องช่วยกัน กว่าจะได้เข้าใจ ซึ่งประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ต้องแก้เพราะว่าบ้านเราผมว่าคนเก่งๆเรียนสูงๆ ไม่กล้าที่จะเข้ามาเล่นเหมือนการเมือง กลัวเปลืองตัว ดูแล้วก็เป็นการเปิดโอกาสให้กับคนที่ไม่ค่อยมีความรู้แต่มีอำนาจ มีเงิน มาเป็นนักการเมืองหรือเข้ามาบริหารบ้านเมืองแทนเรา รับไม่ค่อยได้ครับ ไม่รู้เราจะมึนนักการเมืองดีๆเมื่อไร

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุ

การเลือกตั้งผมว่ามีปัญหาทุกที่ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆอย่าง บ้านเราสามจังหวัดก็มีปัญหาบ้างในความคิดของผม อย่างแรกเลยคือ การซื้อเสียง พุดง่าย ๆ คือซื้อสิทธิและขายเสียง ใครมีเงินมากก็ซื้อเสียงมาก ดูๆแล้วผู้สมัครหรือนักการเมืองระดับท้องถิ่นจะซื้อเสียงกัน เป็นการลงทุนกันเลย ถ้าได้เป็นก็ค่อยเอาคืนจากโครงการต่างๆ

ปัญหาการโจมตีซึ่งกันและกัน ว่ากล่าวใส่ร้ายเพราะต้องการลดความเชื่อถือของคู่แข่ง ถ้ามีข่าวร้ายหรือเรื่องไม่ดีแล้วประชาชนจะไม่เลือกเขา บางครั้งนักการเมืองท้องถิ่นต้องทำให้ตัวเองได้รับชัยชนะ ได้รับการเลือกตั้ง บางทีเราอาจจะได้ยินเขาพูดว่าต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้รับชัยชนะอย่างเดียว จะผิดหรือไม่ ไม่สำคัญ อันนี้ผมว่าน่ากลัวนะ กลัวคนรุ่นหลังๆเด็กๆรุ่นใหม่เลียนแบบ เห็นคนรุ่นก่อนทำ จะทำบ้าง มีการซื้อขายเสียง บางคนให้เงินซึ่งๆหน้าเลยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ส่วนใหญ่ผู้สมัครไม่ได้ให้เองนะ เพราะกลัวมีการร้องเรียนขึ้นมา ต้องให้ผู้ช่วยที่เป็นหัวหน้าวางแผนทำหน้าทีในการแจกเงินในการซื้อเสียง ซึ่งจะแบ่งเป็นโซนๆเลย ว่าโซนนี้ใครรับผิดชอบ โซนนี้ใครดูแล ใครทำหน้าที่มาแจกเงิน เพื่อไม่ให้เงินสูญฟรี คือให้เงินแล้วไม่ลงคะแนนให้ ก็แน่นอนอยู่แล้วผู้สมัครทุกคนก็ย่อมต้องการไม่ให้เงินเสียเปล่า พุดง่าย ๆ คือจ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพที่สุด วิธีการแบ่งโซนนั้นจะแตกต่างกับคนสมัยก่อนนะ สมัยก่อนนั้นจะมอบให้คนๆเดียวรับผิดชอบไปเลย สมัยก่อนทำได้นะเพราะประชาชนกลัว เกรงใจ ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้านพูดอะไรก็จะฟังหมดไม่มีการขัดขืนหรือปฏิเสธ หรือปฏิเสธไม่ทำตาม ซึ่งจะต่างกับสมัยนี้นะ ชาวบ้านไม่ค่อยเชื่อฟังผู้นำแล้ว เขามีความคิดเป็นของตัวเอง ประชาชนมีการศึกษามากขึ้นสามารถตัดสินใจด้วยตัวเอง สรุปว่าถึงแม้ประชาชนมีการศึกษามากขึ้นแต่การซื้อสิทธิขายเสียงก็ยังมี แต่วิธีการหรือรูปแบบนั้นจะแตกต่างกันไปอีกสมัยก่อนผมเคยอ่านในหนังสือพิมพ์มีอะไรแปลกๆกว่านี้อีกนะ

ปัญหาอีกประเด็นที่ผมคิดว่าเป็นปัญหาสำคัญเหมือนกันคือ การผูกขาดของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว นักการเมืองจะเป็นผู้มีอิทธิพล คนมีบารมีในท้องถิ่น หรือผู้มีเงินทุนหนา เองง่ายๆก็คือนายทุน นั่นแหละ นายกบางคนเป็นมาแล้วมากกว่าสองวาระอีก สาเหตุที่เป็นอย่างนี้เพราะว่าเขามีอำนาจผูกขาด ทำโครงการมากมาย ประชาชนชอบติดใจคนรุ่นใหม่ไม่มีช่องสำหรับพวกเขาเลย บางคนตั้งใจไปเรียนหนังสือเพื่อให้ได้ปริญญา ค้นหาประสบการณ์ในที่ต่างๆเพื่อนำความรู้ประสบการณ์มาพัฒนาชุมชนของตัวเอง ในที่สุดก็ทำไม่ได้เพราะตำแหน่งนี้ถูกผูกขาดกับคนบางคนแล้ว เมื่อมีการผูกขาดอำนาจแล้ว ส่วนใหญ่การพัฒนาจะไม่เกิดขึ้นเพราะนักการเมืองรุ่นเก๋ามั่นใจแล้วว่าไม่มีใครกล้าแข่งกับเขา จึงเป็นเหตุที่ทำให้ผู้นำเหล่านั้นไม่ยอมทำงาน เพราะเขาถือว่าไม่ทำงานก็สามารถกลับมาเป็นผู้มีอำนาจได้อีกต่อไป

ปัญหาบัตรเสียเยอะครับ ดูๆเป็นเรื่องเล็ก ถ้าวิเคราะห์ให้ลึกแล้วเป็นเรื่องใหญ่ๆ ทำไมประชาชนมาเลือกตั้งแล้วยังมีบัตรเสียอีก คำตอบก็คือว่า ทำไมประชาชนมาเลือกตั้งมีอายุมากเกินไปไม่สามารถมองเห็นช่องของการลงคะแนน คำตอบใหม่คือ ประชาชนยังไม่เข้าใจวิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง ตามมาดูการลงคะแนนสลับบัตรกัน เพราะว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจะมีใบลงคะแนนสองใบใช้ใหม่ ใบหนึ่งสำหรับเลือกนายก อีกใบ

หนึ่งสำหรับเลือกสมาชิก ซึ่งมี 2 สี บางครั้งประชาชนสับสนนะ ไม่ใช่เฉพาะคนแก่นะ คนหนึ่งสาวบางคนยังสับสนเลย ถ้าทำเป็นสีเดียวกันก็แยกไม่ออกอีกว่าใบไหนสีไหนสำหรับนายก ใบไหนสีอะไรสำหรับสมาชิก ถ้าสับสนเยอะผมว่าผลการเลือกตั้งอาจจะพลิกได้ คนที่จะชนะกลายเป็นคนแพ้ก็ได้

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

อิสลามเป็นศาสนาที่ดีมากๆนะ สมบูรณ์ที่สุด ถ้าใครศึกษาหลักการหรือคำสอนของศาสนาอิสลามอย่างถ่องแท้แล้ว ทำให้ได้อะไร ได้มุมมองใหม่ๆ และเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับอิสลามมากขึ้นบางครั้งคนที่นับถือศาสนาอื่นเมื่อได้ศึกษาศาสนาอิสลามก็จะเข้าใจอิสลามมากขึ้น และยอมเข้ารับอิสลามก็มีมาก ที่เราเรียกว่า “มูอัลลัฟ” ก็ต้องศึกษาหลักคำสอนของศาสนาให้เข้าใจมากกว่านี้อิสลามได้สอนทุกคนให้ปฏิบัติตาม นั่นก็คือปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

อิสลามได้สอนเรื่องราวเกี่ยวกับการชुरอ เป็นขั้นตอนในการเลือกตั้งผู้นำในกลุ่มให้เป็นตัวแทนของกลุ่ม โดยใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือมีการเสนอชื่อใครเหมาะสมที่สุด มีคุณสมบัติพร้อมที่จะเป็นผู้นำตามแบบอย่างของศาสนาอิสลาม โดยเลือกคนที่มีความศรัทธาในศาสนาอิสลามมากที่สุด เป็นคนดีทุกคนยอมรับพิเศษที่สุดคือผู้นำที่เกรงกลัวต่อการทำสิ่งที่ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม พูดง่ายๆคือ ไม่กล้าทำบาป ทำให้สิ่งที่อัลลอฮ์ทรงใช้และไม่ทำในสิ่งที่อัลลอฮ์ห้าม รู้จักว่าสิ่งไหนฮาลาล และสิ่งไหนหะรอม

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ผมว่าเราสามารถบูรณาการได้กับหลักการของศาสนาอิสลามได้นะ เมื่อในแต่ละหมู่บ้านมีสมาชิกจำนวน 2 คน เราต้องมีคณะกรรมการชुरอ หรือสภาชुरอประจำหมู่บ้าน คัดเลือกตัวแทนของผู้นำแต่ละประเภท เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่าม ครูสอนศาสนา นักวิชาการที่อยู่ในชุมชนตัวแทนอาชีพต่างๆ ประมาณ 7-8 คนทำหน้าที่คัดเลือกสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุดมาสมัครรับเลือกตั้งจำนวน 2 คนเท่านั้น อาจจะได้ชื่อมาโดยการเสนอตัวเอง หรือสมาชิกในชุมชนเคยเห็นผลงานของเขาในกรณีมีผู้สมัครด้วยตัวเอง และสมัครจำนวนมากกว่า 2 คน ก็ต้องมีการเลือกตั้งเพราะว่า ในกฎหมายต้องมีการเลือกตั้ง ก็ต้องทำทุกอย่าง ทุกกระบวนการเหมือนการเลือกตั้งปกติ เพียงแต่จะมีการเคลื่อนไหวบางส่วนหรือมีการกำหนดบุคคลแล้วแต่ต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุดตามกฎหมายการเลือกตั้งเราจะละเมิดไม่ได้เดี๋ยวผิดกฎหมายอีก

การปรึกษาหารือมีความสำคัญ คนเราต้องตัดสินใจกันหลายๆคน ซึ่งคนมากก็ยังมีปัญหามาก แต่มีข้อมูลมากข้อมูลมากจะมีประโยชน์สำหรับการตัดสินใจว่าจะให้ใครเป็นผู้สมัคร คนที่ได้รับการตัดสินใจจากคณะกรรมการชुरอจะได้รับการยอมรับจากประชาชน เพราะมีการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และทุกคนมีเป้าหมายเพื่อส่วนรวมและมีจิตสาธารณะ

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยเฉพาะในประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตย สามจังหวัดของเราก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความเป็นประชาธิปไตย การเลือกตั้งก็ต้องมีไม่ติดขัดอยู่แล้ว ผมจึงขอเสนอแนะต่อองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในประเทศไทย ต้องคำนึงถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อของแต่ละพื้นที่ ดึงส่วนดี เอาส่วนดีของพื้นที่มาใช้ ฉะนั้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เราต้องดึงเอาส่วนดีของพื้นที่ ในเมื่อพื้นที่แห่งนี้มีการสอนมีการพูดถึงระบบชูรอ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องใช้วิธีการแบบสภาชูรอ นำมาใช้ในการเลือกตั้ง

องค์กรศาสนาซึ่งมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการสอนศาสนา ต้องสนับสนุนให้ประชาชนเข้าใจระบบชูรอให้มากกว่านี้ ผมว่ายังมีประชาชนในพื้นที่อีกจำนวนมากยังไม่เข้าใจระบบชูรอ ยังเป็นคนไทยที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามก็ยังไม่เข้าใจระบบชูรอ เราต้องแนะนำและให้ใช้ให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

เมื่อนำหลักชูรอมาใช้ในการเลือกตั้งในสามจังหวัดแล้วผู้ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ต้องทบทวนเปรียบเทียบผลดีผลเสียของการเลือกตั้งที่ใช้ระบบชูรอกับการเลือกตั้งในภาคอื่นๆ แล้วนำผลการประเมินมาประกาศใช้หรือแจ้งให้ทราบในวงกว้างต่อไป

3.สัมภาษณ์ : นายยูโซะ บินเซ็ง กรรมการอิสลามประจำมัสยิดมะรือโบออก อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจะไม่มี การเลือกตั้งบ่อยๆ เพราะตามกฎหมายต้องให้ครบหรือหมดวาระก่อนถึงจะมีการเลือกตั้ง จะมีการเลือกตั้งใหม่ก็เป็นเหตุสุดวิสัยจริงๆ การเลือกตั้งในปัจจุบันนี้คือ การเลือกสมาชิกที่ได้เป็นคะแนนสูงสุด เรียงลำดับที่หนึ่งกับที่สอง

การเลือกตั้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เหมือนกันกับการเลือกตั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ ก็เราอยู่ประเทศเดียวกัน รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน แต่การแข่งขันจะรุนแรงบ้างสำหรับบางพื้นที่ บางพื้นที่ก็ธรรมดา ปกติ ไม่มีอะไรรุนแรง

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นดูเหมือนจะรุนแรงเหมือนกันกับการเลือกตั้งระดับชาติแล้ว เพราะว่ามีการพรรคการเมืองมาสนับสนุนผู้สมัครระดับท้องถิ่น ถ้าพูดง่าย ๆ ก็คือการแลกเปลี่ยน ถึงเวลาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ปัจจัยสนับสนุนจากพรรคการเมืองก็เข้ามา เมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนหรือการเลือกตั้งระดับชาตินักการเมืองระดับท้องถิ่นก็ต้องเข้าไปช่วย จะอยู่แบบสมัยก่อนไม่ได้แล้ว การแข่งขันมันสูงมาก ผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นในระดับจังหวัด เช่น นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด บางจังหวัดยังต้องเอาหรืออาศัยโลโก้สำหรับการอำนวยความสะดวก ถ้ามีเครื่องหมายนี้ ประชาชนในพื้นที่ก็สามารถใช้ logo ได้ เพราะว่ามีการประชาชนในท้องถิ่น นิสย ชื่นชมและชอบ

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เหมือนกับภาคอื่นๆ ก็หนีไม่พ้นว่าต้องมีปัญหาขึ้นอยู่กับเราว่า เราคิดว่าปัญหานั้นใหญ่โตหรือไม่ แต่ในความคิดเห็นของผมนะ เป็นปัญหาการเลือกตั้งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศที่เราแก้ไม่ได้

ปัญหาการสัญญานัดแนะว่าจะให้อะไร ถ้าได้เป็นแล้วจะให้โครงการอะไรบ้างกับประชาชน ตรงนี้เป็นเหตุจูงใจให้คนไปเลือกเขา เราก็รู้ๆอยู่ว่า การสัญญาว่าจะทำอะไร จะให้อะไร นั้น มีความผิด ขัดกับการเลือกตั้ง การสัญญาเหมือนกับเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนไปเลือกเขา ประชาชนไปเลือกเขาก็เพราะว่ามีความคาดหวังว่าจะได้ประโยชน์จากเขา เราคงได้ยินบ่อยๆนะทุกครั้ง เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งจะมีกรณีแบบนี้ จะทำอย่างไรไม่ให้ไม่การไปทำสัญญา ผมมองในประเด็นของความยุติธรรมนะ ผู้สมัครบางคนไม่กล้าที่จะทำสัญญา ส่วนใหญ่แล้วนักการเมืองท้องถิ่นที่ชอบทำสัญญากับประชาชน บอกกับประชาชนว่าจะทำอะไรบ้าง ถ้าได้เป็นนายกหรือเป็นผู้บริหาร

ปัญหาการเลือกตั้งคนที่เหมาะสมที่สุดไม่ได้ ผมมีใช้จะว่าผู้สมัครไม่ดีนะครับ ส่วนใหญ่แล้วผู้สมัครนั้นจะไม่ค่อยเข้าใจเรื่องของการบริหาร เรื่องการเป็นผู้นำ เราต้องมีผู้นำที่เป็นคนที่สังคมยอมรับ เข้าใจสภาพปัญหาของชุมชน

ปัญหาทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งได้กำหนดระยะเวลาในการหาเสียงในช่วงเวลาสั้นเกินไป น้อยเกินไป ไม่พอสำหรับการแนะนำตัวให้ประชาชนได้รู้จัก ถ้าเป็นในระดับเทศบาลยิ่งจะไม่ทัน เพราะว่าในเทศบาลจะมีประชากรมาก ยิ่งมีคนมากยิ่งมีปัญหามาก การมีเวลาหาเสียงสั้นๆผมว่าบางทีมันก็ดีนะ จะได้ว่าใครจะได้ อีกอย่างคือเป็นการป้องกันการซื้อสิทธิ์ขายเสียงด้วย ผมของสรุปข้อนี้ว่าการเลือกตั้งแม้ว่าจะเปิดช่องให้มีการหาเสียงนานไปหน่อยก็ตาม แต่ผลที่ได้คือ เราจะได้นักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณภาพ

ปัญหาการเลือกตั้งที่พบบ่อยๆคือ การเลือกตั้งไม่โปร่งใส ทุกคนอย่างได้สิ่งดีๆในการดำรงชีวิต เมื่อไม่มีปัจจัยที่เป็นของตัวเอง ก็จะถือโอกาสเพื่อเข้าไปนัดแนะกัน

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

อิสลามเป็นศาสนาที่สมบูรณ์และมีการสอนแนะนำทุกระบวนการทุกท่านคงจะได้ยินและคงมีความรู้สึกร่วมกับคำพูดที่ว่า

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

4.สัมภาษณ์ : นายกอเดร์ สะอะ คอเต็บมัสยิดนุรอียาตะห์ ต.กาตอง อ.ยะหา จ.ยะลา

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

พูดถึงบ้านเราสามจังหวัดแล้วเหนื่อยนะครับ เศร้าใจจัง เราก็ต้องเดินหน้าต่อ ก็ต้องช่วยกันแก้ไข การเลือกตั้งบ้านเราสามจังหวัดมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงนะ คนดีๆ คนเก่าๆ เริ่มเข้าสู่การเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น บางคนก็ประสบความสำเร็จ บางคนก็ต้องพบกับความพ่ายแพ้ อันนี้เป็นเรื่องปกติของการเลือกตั้งมีทั้งผู้ชนะ และผู้แพ้ ที่น่ากลัวคือแพ้ไม่เป็นหรือแพ้ไม่ได้ ที่เราเห็นๆกันอยู่ บางพื้นที่ผมขอเน้นนะครับบางพื้นที่เท่านั้น มีการฟ้องร้องกันไป ฟ้องร้องกันมา ประเด็นการเลือกตั้งไม่โปร่งใสของอย่างต้องช่วยกัน ตักเตือน ช่วยกันแนะนำนะผมว่า คนเดียวไม่สำเร็จเราต้องทำงานร่วมกันหลายๆฝ่าย ต้องใช้ความสามัคคี

ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งในพื้นที่จะมีความคึกคัก บรรยากาศหาเสียงก็สนุกดี ในส่วนตัวของผมๆชอบนะในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งได้ฟังคนโน้นพูดอย่างนี้ วิเคราะห์กันไป วิเคราะห์กันมา ใครจะได้ ใครจะแพ้ ใครนอนมา ใครชิงกับใคร สนุกนะ แต่บางคนบอกว่า รุนว้ายสับสน บรรยากาศน่ากลัว อันนี้แล้วแต่มุมมองแล้วแต่ความชอบ บางคนคุยเรื่องการเมืองได้ทั้งคืน ผมก็เคยเห็นและผมก็เคยนะ คุยเรื่องการเมือง การเลือกตั้ง วิเคราะห์กันไปวิเคราะห์กันมา สุดท้ายได้ยินเสียงเขาอาซานซูบะห์แล้ว

ช่วงโค้งสุดท้ายทางการเมืองโค้งสุดท้ายคือ วันใกล้ๆกับวันเลือกตั้ง รู้สึกว่าเหมือนเป็นวันพบญาติ ทุกคนกลับบ้านหมดเหมือนวันฮารีรายอเลย ญาติๆที่ทำงานที่มาเลเซียก็กลับบ้านหมดเพื่อมาลงคะแนน น้องๆที่กำลังเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ หรือจังหวัดอื่นๆ ก็กลับบ้าน กลับมาเลือกตั้งเหมือนกัน ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องค่าเดินทาง ชาวบ้านมองว่าถือโอกาสกลับบ้านด้วยและได้ช่วยญาติๆที่สมัครรับเลือกตั้งด้วย ส่วนใหญ่แล้วในชุมชนกำปอกของพวกเรา ผู้ที่ชนะเลือกตั้งมักจะเป็นบุคคลที่มีญาติเยอะ คนที่ไม่ค่อยมีญาติหรือมีญาติน้อยแต่ได้รับเลือกตั้งนั้นถือว่าไม่ธรรมดา

ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นนายกหรือสมาชิกมักจะไปเยี่ยมพบปะประชาชนในสถานที่ที่มีคนเยอะๆ สถานที่แรกที่นิยมไปคือมัสยิด เพราะประชาชนมาละหมาดที่มัสยิดก็ถือโอกาสได้พบปะและได้พูดคุยเกี่ยวกับนโยบายว่าจะทำอะไรบ้างอย่างน้อยประชาชนได้ถามแนวคิดว่าจะทำอะไรบ้าง ถ้าไปมัสยิดนั้นจะนิยมไปในวันศุกร์ เพราะผู้ชายทั้งหมู่บ้านจะออกมาละหมาดวันศุกร์ที่มัสยิด

การหาเสียงเลือกตั้งยุคหลังๆนี้จะมีการหาเสียงเฉพาะในเวลากลางวันเท่านั้น มันเกี่ยวข้องกับประเด็นความปลอดภัยในบ้านเรา สมัยก่อนนั้นผมจำได้เลยว่า กลางคือผู้สมัครนิยมหาเสียงนะ เพราะประชาชนบ้านเราส่วนใหญ่จะว่างตอนกลางคืน ส่วนกลางวันนั้นต้องไปทำงาน ไปกรีดยาง พุดง่ายๆคือคุยไม่สนุกนะ การคุยเรื่องการเมืองต้องเปิดกว้าง ต้องใช้เวลาหน่อยกว่าจะได้เข้าใจ ก็ใช้เวลาพอสมควร

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

การเลือกตั้งในปัจจุบันมีความแตกต่างกับการเลือกตั้งในสมัยอดีต สมัยก่อนไม่เข้มงวด ไม่มีคณะกรรมการเลือกตั้ง เหมือนสมัยนี้คณะกรรมการเลือกตั้งมีทุกจังหวัด มีทุกอำเภอ เพื่อทำหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ปัญหาหลักๆที่พบคือ

1.ปัญหาผู้มีสิทธิออกมาใช้สิทธิน้อย ไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง หรือต้องไปทำงานเพราะว่าถ้าไม่ทำงานทำให้เสียรายได้ในวันนั้น

2.ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง ยิ่งโลกเจริญยิ่งมีการซื้อเสียเปลบนะ จะว่าไม่มีการศึกษาก็ไม่ใช่เพราะคนที่เรียนหนังสือก็รับเงินจากการซื้อเสียงเหมือนกัน เมื่อรับแล้วก็ต้องลงคะแนนให้ ผู้สมัครบางคนสามารถคำนวณได้เลยว่าตัวเองจะได้กี่คะแนนในวันเลือกตั้ง ส่วนใหญ่แล้วเก่งถูกซึ่งอาศัยประสบการณ์ของผู้สมัครและทีมงานของเขาก่อนเลือกตั้งวันสองวัน ผู้สมัครก็ประเมินสถานการณ์ว่าผ่านหรือไม่ ถ้าไม่ผ่านคือไม่ชนะ ก็ต้องรีบแก้ไขในวันก่อนเลือกตั้ง มีช่องโหว่ตรงไหน ต้องไปวางทัບอีกรอบหนึ่ง คือดูแล้วมันหนักมากเลยชุมชนที่มีความเคร่งศาสนาเขาไม่ทำกันอยู่แล้ว ที่เป็นห่วงคือ ทำงานเป็นลูกน้องเขาแล้วแต่เขาจะสั่งการ ผิดหรือถูกต้องแยกให้ชัดเจน

ปัญหาคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งไม่กล้าหรือไม่พร้อมที่จะสมัคร แต่คนที่ไม่มีความเหมาะสมที่เป็นผู้นำกลับมาสมัครและได้รับการเลือกตั้ง ทำให้เราได้นักการเมืองที่ไม่มีความตั้งใจทำงานเพื่อสังคมเพื่อส่วนรวม มุ่งแต่เพื่อตัวเองเท่านั้นประเทศที่เจริญหรือพัฒนาแล้ว นักการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติล้วนเป็นคนที่มีความเหมาะสม

ปัญหาการกล่าวใส่ร้ายคู่แข่งทางการเมือง ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนักการเมืองทุกระดับจะมีการใส่ร้ายซึ่งกันและกัน ทั้งๆที่ข้อกล่าวใส่ร้ายนั้นไม่เป็นความจริงเลย

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

อิสลามเป็นวิถีชีวิต อิสลามได้มีหลักคำสอนที่ครบสมบูรณ์ในมิติของการเลือกตั้งหรือการคัดเลือกตัวแทนในหลักการของศาสนาอิสลามก็ได้มีการสอนอยู่เหมือนกัน อิสลามได้สอนให้มีการปรึกษาหารือให้มีการพิจารณาคณะบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุด

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

5.สัมภาษณ์ : นายฮัมดี บินมะ อิหม่ามมัสยิดกำปงบูเกะ ต.สะเตงนอก อ.เมือง จ.ยะลา

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

หากเราดูหลักการของประชาธิปไตยในหนังสือหรือที่เราเรียนอำนาจที่แท้จริงเป็นของประชาชน ประชาชนต้องมาบริหารประเทศมาบริหารบ้านเมืองของตัวเอง จึงต้องหาตัวแทนเพื่อทำหน้าที่แทนประชาชน การเลือกตั้งจึงเป็นวิธีการคัดเลือกตัวแทนที่ทำมาเป็นเวลานานแล้ว ในบ้านเราสามจังหวัด ปัตตานี ยะลาและ นราธิวาส ก็ได้ปฏิบัติเหมือนจังหวัดอื่นๆนั่นแหละ อาจจะมีอะไรที่แตกต่างกันบ้าง

บรรยากาศในช่วงของการหาเสียงเลือกตั้งสนุกมากนะ คึกคัก ช่วงนี้เป็นช่วงของการเรียนรู้ด้วยสำหรับผู้สนใจและน้องๆเยาวชนได้เห็นบรรยากาศและได้เรียนรู้ ยกตัวอย่างผมเองนะ ตอนที่เราเป็นเด็กๆเราก็มีคำถามว่า เขาทำอะไรกัน ทำไมต้องมีการปราศรัยหาเสียง ทำไมต้องมีโปสเตอร์มาติดที่บ้าน ทำไมทุกคนต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แสดงว่าช่วงนี้เราต้องทำตัวให้ดี ทำตัวให้เป็นแบบอย่างกับเยาวชนรุ่นหลังๆเพราะเขากำลังสังเกต กำลังเรียนรู้ กำลังหาข้อมูลอยู่

เศรษฐกิจจะพัฒนาช่วงที่มีการเลือกตั้ง ที่ร้านอาหารหรือร้านกาแฟ จะคึกคัก คนเต็มไปหมดเลย มีการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ ใครน่าจะได้รับการเลือกตั้ง ใครมีเงินสำหรับการเลือกตั้ง ใครคือหัวคะแนน หัวก็ยังมีการแบ่งเกรดอีกนะ หัวคะแนนเกรดเอ เกรดบี

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

คำถามข้อนี้สำคัญมากนะครับ ผมเห็นแล้วน่าอดสูนะ ทำไมถึงเป็นอย่างนี้ เราเป็นถึงขนาดนี้แล้วหรือแล้วในอนาคตจะเป็นอย่างไร ในเมื่อเรามีปัญหา เราก็กังหันต่อไป ปัญหาการเลือกตั้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมว่ามีดังนี้

1.ปัญหาการนอนหลับทับสิทธิคือประชาชนไม่ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง สาเหตุที่เขาไม่ออกมาเลือกตั้งส่วนมากมาจาก 3 สาเหตุ สาเหตุแรก คือไม่รู้จะเลือกใคร เพราะคนสมัครเป็นคนเดิมๆไม่พอใจกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ไม่ใช่คนที่เขาอยากได้ เพื่อการเลือกตั้ง สาเหตุที่สองคือไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งเลือกตั้งก็อย่างนั้นแหละ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างไรร้อยอย่างนั้น สาเหตุที่สามคือ ไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง ต้องไปทำงานนอกบ้าน อาจจะเป็นต่างจังหวัดบางคนไปต่างประเทศ ไม่คุ้มหรอกที่จะกลับมาใช้สิทธิเลือกตั้งเชื่อไหม บางพื้นที่คนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยมาก

2.ปัญหาการทะเลาะทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมืองในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง มีการกล่าวใส่ร้ายกัน เพราะทุกคนรู้หมดว่าใครทำอะไร เบื้องหน้าเบื้องหลังเป็นอย่างไร บางคนเคยอยู่ด้วยกัน เมื่อมีอะไรบางอย่างที่ไม่ลงตัว หรือมีความขัดแย้งเมื่อถึงเวลาเลือกตั้งต่างคนต่างก็มีทีมเป็นของตัวเอง จากที่ทำงานร่วมกัน กลายเป็นคู่แข่งกัน พุดง่าย ๆ รู้รู้พุงกัน ใครเป็นอย่างนี้ เมื่อถึงช่วงเลือกตั้งช่วงหาเสียงก็ใส่กันและเลย ใส่ร้ายกันอย่างน่าตกใจ ผมว่าเป็นเรื่องใหญ่ นะ ศาสนาก็ห้ามใส่ร้ายกันอยู่แล้วอีกอย่างเยาวชนคนรุ่นใหม่กำลังดูอยู่ เราแสดงตัวอย่างที่ไม่ดี คนรุ่นลูกหลานเราก็จะเลียนแบบพวกเรา เมื่อถึงเวลานั้นเราจะกล่าวโทษเด็กไม่ได้

3.ปัญหาประชาชนไม่มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนไม่ได้ เมื่อไปถึงหน้าหน่วยเลือกตั้งปรากฏว่าไม่มีชื่อหมายความว่าไม่มีสิทธิเลือกตั้งการไม่มีสิทธิเลือกตั้งก็มีสาเหตุคือว่าก่อนหน้านี้ ประชาชนทำอะไรบ้าง ที่สำคัญที่สุดคือ ประชาชนไม่ได้มาตรวจสอบรายชื่อก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง อยู่ๆก็มาใช้สิทธิเลย พอมาใช้ดันไม่มีสิทธิเสียอีก ซึ่งวันนั้นทำอะไรไม่ได้แล้ว เพราะว่าในวันหยุด ปัญหาข้อนี้สามารถแก้ได้ถ้าเราช่วยกันดักเตือนช่วยกันบอก ถ้าผู้ใหญ่ไปตรวจรายชื่อไม่ได้ก็ให้เด็กๆไปดูให้ก็ได้

4.ปัญหาการไม่เคารพหรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบการเลือกตั้ง เช่น ผู้สมัครมีการสัญญาว่าจะทำโน่นทำนี้ ซึ่งโดยหลักการแล้วผิดหรือขัดกับกฎระเบียบการเลือกตั้ง เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งให้คำสัญญากับประชาชนไม่ได้ การสัญญาเปรียบเสมือนการซื้อเสียงแล้วนะ เพราะมีเป้าหมายคือต้องการให้ประชาชนเลือกเขา ก็เลยต้องสัญญา ประชาชนอยากได้โครงการหรือการพัฒนาต่างๆก็ต้องเลือกเขาเพราะว่าเขาบอกว่าเขาจะทำอะไรบ้าง

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

6.สัมภาษณ์ : นายอับลูละ มะเซ็ง อิหม่ามมัสยิดบาสุกา อำเภอเย็งอ จังหวัดนราธิวาส

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

ผมเห็นด้วยนะกับการเลือกตั้ง เราต้องมีตัวแทนของเราเพื่อไปทำหน้าที่แทนเรา มีระยะเวลาที่แน่นอน พอหมดวาระก็เลือกใหม่อีก ผู้นำคนไหนทำดี ถูกใจ ก็เลือกต่อ ผู้นำคนไหนทำไม่ดี ไม่มีผลงาน ไม่ทำอะไรเลย เราต้องเลือกใหม่ ดีนะถ้าเรามีการกำหนดวาระ ถ้าไม่มีวาระหรือปล่อยให้ยาวจนถึงอายุ 40 เสร็จแน่เลย เราเปลี่ยนไม่ได้แล้ว ทรمانนะ คิดดูบางคนเป็นตั้งแต่อายุ 25 ปี กว่าหมดวาระเกษียณ 60 ปี

ผมดูแล้วการเลือกตั้งในบ้านเรานั้น พี่น้องประชาชนมีความศักระ มีความสนใจ มีชีวิตชีวา เพราะว่าช่วงนี้มีอะไรที่น่าติดตามมาก บางคนมีกลยุทธ์มากมาย มีเทคนิคในการพูด ดึงดูดให้ประชาชนสนใจ เลือกเขามาเป็นตัวแทนของประชาชน ประชาชนก็เหมือนกันมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าจะเลือกใครดี ใครเก่งอะไร ใครเคยทำอะไรมาก่อน ประวัติของผู้สมัครเป็นอย่างไร วันนี้ประชาชนอย่างเราๆ ก็ต้องติดตาม ต้องช่วยๆ กัน

บอกด้วย ใครรู้อะไรก็ต้องบอกต่อๆ เพราะเราอยากได้คนที่ดีที่สุด ถ้าเลือกพลาดก็จะเสียตาย เสียโอกาสหลายอย่างเลยแหละ

ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งจะมีการประชาสัมพันธ์นะ กท. ก็ประชาสัมพันธ์ทางทีวี หนังสือพิมพ์ เสียเงินมากมาย บางคนก็สนใจ บางคนก็ไม่สนใจ มันเป็นเรื่องธรรมดาของคนเรา ที่อื่นก็คงเหมือนกันนะผมว่า การโฆษณาทำให้ประชาชนรู้ข่าวสารนะ เพราะว่าวันๆหนึ่งประชาชนอยู่กับงาน มีเวลาดูข่าวก็ตอนกลางคืน

บางครั้งมีผู้สมัครเยอะนะ ในหมู่บ้านผมเคยมีผู้สมัครสมาชิก อบต. จำนวน 6 คน ก็แย่งกันนำดูเลย มีตัวเต็งหนึ่ง เต็งสอง บางคนบอกว่าคนนั้นมาแน่ๆ ชนะแน่ๆ พอวันเลือกตั้งจริงแพ้ก็มีนะ มันอยู่ที่เทคนิคกับวิธีการหาเสียง ยิ่งคืนสุดท้ายนี่ คึกคักหน้าดูเลย ไม่ได้หลับไม่ได้นอนเลย ร้านกาแฟต้องปิดตีหกหน่อย คืนเลือกตั้ง เพราะว่า ประชาชนจะมาหาข่าวที่ร้านกาแฟ มาแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ร้านกาแฟ บางทีก็มาตกลงที่ร้านกาแฟ บางทีต้องไปคุยนอกหมู่บ้านเลยก็มีนะ เป็นหมู่บ้านที่แข่งขันกันอย่างดุเดือด

ประชาชนสนใจการเลือกตั้งนะครับ บางคนรีบไปทำงานเพื่อกลับมาเลือกตั้งให้ทัน ไม่ไปทำงานไม่ได้เดียวเสียรายได้ บางคนนั้นหยุดเลยไม่ไปทำงานแล้ว รอเลือกตั้งอย่างเดียว บางคนไปทำงานที่มาเลเซีย ถึงวันเลือกตั้งก็กลับมาใช้สิทธิเลือกตั้ง พอเลือกตั้งเสร็จก็รีบไปทำงานต่อ ก็ถือว่าเป็นการทำงานด้วยกลับมามีส่วนร่วมด้วย คนทำงานในต่างประเทศจะได้ใช้ความรู้จากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในบ้านเรา

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาการเลือกตั้งผมว่ามีทุกที่ มีมากมีน้อยแล้วแต่พื้นที่ ในพื้นที่บ้านก็มีบ้าง ผมขอชี้แจงอย่างนั้นนะ ว่า ปัญหาอันดับแรก คือ ปัญหาการซื้อขายเสียง คนไหนมีเงินมากให้เงินมากมักจะได้มักจะชนะ ไม่ค่อยพลาดนะ ถ้าถามว่าใครกันที่ผิด ประชาชนหรือผู้สมัคร เราจะโทษใครไม่ได้แล้ว เพราะมันลูกกลมเข้าไปถึงระดับรากหญ้าในชนบทแล้ว บางคนพูดว่าคนในชนบทซื้อเสียงง่ายกว่าคนในเมืองอีกนะ เพราะว่าประชาชนในชนบทยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองยังน้อยอยู่หรือเพราะว่าสังคมในเมืองเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่

ปัญหาต่อมาคือ ปัญหาที่ว่าคนดีๆคนเก่าไม่กล้าเข้าสู่วงการการเมือง หรือการเลือกตั้ง คนเหล่านี้มีความคิดว่าการเมืองหรือการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่น่ากลัว การเลือกตั้งไม่เปิดโอกาสให้กับคนที่มีความสามารถจริงๆ หรือคนที่ลงสมัครนั้นต้องมีเงินหนา เงินเยอะถ้าพูดง่ายๆไม่มีเงินก็อย่ามาเล่นการเมือง นี่เป็นการตัดโอกาสให้กับคนเก่ง คนที่มีความสามารถเข้ามาสู่การเมือง เป็นการปิดโอกาสให้กับชุมชน หมู่บ้านด้วย เราได้นักการเมืองที่ไม่ค่อยมีคุณภาพ จะเอามาทำไม

ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เป็นปัญหาที่ประชาชนรู้สึกเกี่ยวกับการเมือง ผิดหวังกับการเมือง ถ้าพูดง่ายๆภาษาผมก็คือเลือกตั้งแล้วไม่เห็นมีอะไรเปลี่ยนแปลง คำพูดที่ว่า เลือกตั้งก็แค่นั้น เลือกตั้งก็เหมือนเดิม ทำให้คนไม่อยากจะไปเลือกตั้ง ถามว่าคนที่มีความคิดแบบนี้เยอะไหมในหมู่บ้าน ขอตอบเลยว่ามีเยอะพอสมควร รัฐต้องช่วยแล้ว ต้องให้ประชาชนเห็นการเปลี่ยนแปลง ถึงจะไม่เปลี่ยนแปลงพื้นที่ไหนใด ก็ขอให้ค่อยๆเปลี่ยนๆทีละนิดทีละก้าว ถึงตอนนั้นประชาชนก็จะมีความรู้สึกที่ดี

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

อิสลามสอนให้เลือกคนดีเข้าเป็นผู้นำ หรือเป็นตัวแทน เราจะมีผู้นำที่ดีได้เราต้องมีวิธีการ มีเครื่องมือที่ศาสนาอิสลามได้สอนมา เรามีแบบอย่างที่ดีที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้ทำเป็นแบบอย่างให้กับพวกเราแล้ว ระบบชูรอเป็นวิธีที่ดีที่สุด เป็นวิธีที่ได้ผู้นำที่ตรงกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม เป็นวิธีที่สมาชิกหรือประชาชนในพื้นที่ยอมรับกันทุกฝ่ายเมื่อตัดสินหรือมีมติเป็นเอกฉันท์แล้ว ไม่มีการมาพูดคุยใส่ร้ายในภายหลัง เพราะทุกคน ทุกตัวแทน ได้เห็นดีเห็นงามกันหมดแล้ว ถ้าบ้านเราสามารถเอามาใช้ได้ ปฏิบัติได้ ผมว่าน่าสนใจ และเป็นวิธีแก้ปัญหาสังคมได้หลายอย่างด้วยเลย

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

เป็นคำถามที่ดีมากๆเลยครับ ตอบตรงๆเลยนะว่าผมอยากได้จริงๆ แต่ไม่รู้ว่ามันจะมาใช้ตอนไหนกัน เราสามารถเอารูปแบบของศาสนาอิสลามมาใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ เพราะอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เมื่อถึงเวลาเลือกตั้ง หรือช่วงที่มีการรณรงค์หาเสียงนั้น จะให้ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด คือ ก่อนที่จะมีการรับสมัครคณะกรรมการชูรอ ประจำหมู่บ้าน ต้องมีการรวบรวมข้อมูล สอบถามประชาชนว่าได้ข่าว มีกระแสว่าใครจะลาสมัครรับเลือกตั้งบ้าง เมื่อได้ข้อมูลแล้ว คณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านก็จะมาประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาตัดสินใจเลือกบุคคลที่มีชื่อว่าจะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง มาพิจารณาโดยยึดข้อมูลความเป็นจริงเป็นหลัก ในหมู่บ้านนั้นแคบๆเท่านั้นเอง ทุกคนรู้หมดว่าใครเป็นใคร มีความรู้ความสามารถมีนิสัย ประวัติส่วนตัว เป็นอย่างไร ทุกคนรู้หมด คัดเลือกคนที่เหมาะสมที่สุดตามจำนวนที่กฎหมายเลือกตั้งกำหนด เชิญผู้มีชื่อมาร่วมประชุมกับคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้าน แล้วแจ้งผลการปรึกษาหารือของคณะกรรมการชูรอว่ามีมติจะส่งใครเป็นผู้สมัคร คณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านก็จะมีหนังสือถึง กกต. ในพื้นที่ว่า หมู่บ้านของเราส่งรายชื่อผู้สมัครที่ได้จากการพูดคุยภายในชุมชนแล้ว

ขั้นตอนกระบวนการรับสมัครก็ดำเนินไปตามกฎระเบียบมีการแนะนำตัวแบบง่ายๆ ไม่ต้องใช้งบประมาณมากมาย เพราะเรารู้อยู่แล้วมีใครสมัครบ้าง และรู้อยู่แล้ว ใครคือตัวแทนของเขา ที่เป็นห่วงคือกลัวว่าจำนวนเสียงของการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งจะไม่ถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศหรือเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งโดยผ่านระบบชูรอได้ ที่ไม่ขัดกับกฎหมายการเลือกตั้ง

หมู่บ้านใดหรือชุมชนใดที่พร้อมที่จะเลือกตั้งแบบระบบชูรอ ต้องไปแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้ กกต.ในพื้นที่สามารถเตรียมการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้สอดคล้องกับพื้นที่แต่ไม่ขัดกับกฎหมายการเลือกตั้ง

ผู้นำศาสนา คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจหรือทำให้ประชาชนเกี่ยวกับระบบชुरอให้มากขึ้น ทำอย่างไรให้ประชาชนเข้าใจ และความสำคัญประโยชน์ของระบบชुरอ

คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องไปดูการเลือกตั้งในประเทศมุสลิมเขาทำกันอย่างไร แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมมุสลิมในประเทศไทย

รณรงค์ให้คนมุสลิมในประเทศไทย หันมาใช้ระบบชुरอในการเลือกตั้งผู้นำของเขามาเป็นตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เร็วที่สุด ดีไม่ดีเราอาจจะเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่มีการเลือกตั้งโดยยึดหลักของการชुरอมาใช้ ถ้าสามารถทำได้เราจะได้ทำเป็นแบบอย่างให้กับประเทศอื่นๆและที่สำคัญทำให้เราได้ผู้นำนักการเมืองที่มีคุณภาพ เข้าใจทั้งทางศาสนาและทางโลก

7.สัมภาษณ์ : นายยะลี มะยูโซะ คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดบ้านท่าเรือ อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

การเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ดีนะ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนส่งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ตัวเองในสภา ใช้วิธีการเลือกใครได้คะแนนมากที่สุด คนนั้นได้รับการเลือกตั้ง ชะหนึ่งเสียงก็ชนะแล้วนะ เพราะว่าประชาธิปไตยถือว่าใครได้รับเลือกมากกว่า มากที่สุด คนนั้นคือผู้ชนะ แต่เขาชนะด้วยวิธีไหนไม่มีใครรู้ ถึงรู้ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ ที่เขาพูดว่า รู้แต่ทำตัวเป็นไม่รู้ดีที่สุด สังคมปัจจุบันการแข่งขันสูงนะ แข่งทุกอย่าง ใครมือยาวสาวได้สาวเอา

ช่วยของการเลือกตั้งชีวิตของประชาชนจะคึกคักกันมาก เงินสะพัดมาก การแข่งขันดุเดือดกันมากขึ้น ทั้งๆที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังดูแลกันอยู่ มีคณะกรรมการเลือกตั้งกำลังดูแลการเลือกตั้งอยู่ ชาวบ้านก็ไม่กลัวนะ บางทีมีการซื้อเสียงแบบเปิดเผยเลย ซื้อต่อหน้าต่อตา แถมยังมั่นใจว่าไม่มีใครสนใจ ไม่มีใครทำอะไรเขาได้ ยอมรับเลยว่าน่าเป็นห่วงมากๆ

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งมีมาก และมีมานานแล้วด้วย สมัยก่อนมีการซื้อเสียงแบบแลกของ ปัจจุบันแจกเงินเลยนะ เดียวนี้ถ้าใครอยากจะเล่นการเมือง แล้วไปบอกพรรคพวกเพื่อให้ช่วยเป็นหัวคะแนน ช่วยหาเสียง คำถามที่เขาถามคือ มีเงินไหม มีเท่าไร และคนนั้นก็สรุปให้ผู้ที่จะสมัครว่า ถ้าไม่มีเงินไม่ต้องคิดมาเล่นการเมืองเลย เจอสองสามคำถามนี้แล้วพวกเราก็คงคิดหนักนะ ถึงขนาดนี้แล้วหรือบ้านเรา

ผมจึงอยากจะบอกว่าปัญหาการเลือกตั้งในบ้านเรานั้นประชาชนยังไม่เข้าใจ ยังไม่เห็นความสำคัญของการประชาธิปไตยดีพอ ไม่รู้ว่าการเมืองการปกครองสำคัญขนาดไหน ไม่รู้ตัวตัวเองมีอำนาจและให้อำนาจให้กับใครก็ไม่รู้ ก็กลายมาเป็นปัญหาการซื้อเสียงใครผู้สมัครคนไหนให้เงินมากก็จะเลือกคนๆนั้น เบื้องหน้าเบื้องหลังความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ อุดมการณ์ไม่คิด พูดง่ายๆคือ เห็นความสำคัญของวันนี้ ไม่ได้นึกถึงอนาคต ไม่สำนึกว่าจะสูญเสียขนาดไหนถ้ายังปล่อยปละเป็นอย่างนี้

คนเก่งๆมีความรู้ความสามารถไม่กลัวที่จะอาสาเข้ามาช่วยเหลือในการบริหารบ้านเมือง โดยเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ กลายเป็นโอกาสของคนที่มีเงิน โดยหวังจะชนะเพราะนำเงินไปใช้ในการซื้อเสียง เมื่อให้เงินมาแล้วก็ต้องลงเสียง ดูๆกลายเป็นเรื่องธรรมดา และเป็นเรื่องปกติไปแล้วที่ประชาชนเลือกผู้นำเพราะจำใจเลือก หรือไม่ก็ถูกบังคับให้เลือก

ผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย เพราะว่าประชาชนมีความรู้สึกเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เลือกตั้งไปก็แค่นั้น ไม่มีอะไรใหม่ หรือ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย เมื่อมีการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยทำให้นักรการเมืองที่ไม่มีคุณภาพ ไม่มีอุดมการณ์เพื่อการพัฒนา คิดๆดูแล้วเสียดายจริงๆนะ ไม่รู้ว่าเขาจะได้นักการเมืองตามอุดมการณ์เมื่อไร

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

ศาสนาอิสลามได้สอนเรื่องนี้อย่างมาก ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งผู้นำ เราต้องการผู้นำที่มีศักยภาพ มีคุณภาพ เข้าใจศาสนาอิสลาม คนที่จะมาเป็นผู้นำเพื่อไปทำหน้าที่ในฐานะมุสลิมที่ดี ต้องใช้การเลือกผู้นำแบบปรึกษาหารือ ถ้าเป็นภาษาอาหรับเรียกว่า “ระบบชুরอ” เป็นการคัดเลือกผู้นำแบบปรึกษาหารือ จะเลือกใครเป็นผู้นำต้องเลือกคนที่ดีที่สุด ทุกคนยอมรับ ศาสนาอิสลามสอนมาดี แต่พวกเราไม่ค่อยเอามาใช้ แต่นิยมมาใช้ของคนอื่นๆ ที่ไม่สอดคล้องกับพื้นที่ ที่เป็นปัญหาที่เราเห็นๆกันอยู่ วิธีการเลือกผู้นำที่เหมาะสม ดีที่สุดก็คือ การเลือกผู้นำที่ผ่านกระบวนการของคณะกรรมการชুরอ สภาชুরอ ประจำหมู่บ้าน ต้องรับดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

เมื่อคนในสามจังหวัดเป็นคนมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ การเลือกผู้นำโดยเฉพาะผู้นำในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีความสำคัญ เพราะเป็นผู้นำที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ต้องมาแก้ไขในความเดือดร้อนของชาวบ้าน คนที่มาช่วยแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชนความต้องการของประชาชน ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพใครๆก็ยอมรับ

รูปแบบการเลือกตั้ง ผู้นำในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีรูปแบบไหนนั้น มีความสำคัญมาก ผมว่าเราต้องเริ่มต้นทีละขั้น อย่าเร่งรีบ เริ่มต้นที่

1.การประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการจะใช้ระบบสภาชুরอในการเลือกตั้ง ประชาสัมพันธ์ว่าสมาชิกคนใดที่มีความต้องการเป็นตัวแทนของประชาชน การประชาสัมพันธ์เพื่อให้สมัครเลือกตั้งใหม่นั้น โดยมีสาเหตุมาจากว่า ต้องการให้ประชาชนรู้ว่าตัวเองมีความสำคัญสถานที่ที่ประชาสัมพันธ์ได้ดีที่สุด เชิญตัวแทนของเขามาพูดคุยว่าจะเป็นอย่างไ

2.การสมัคร เมื่อคณะกรรมการสภาชุรอ มีมติว่าใครเหมาะสมที่สุดแล้ว ทุกคนก็ต้องยอมรับ

คณะกรรมการสภาชุรอประจำหมู่บ้านนำบุคคลที่ได้รับการพิจารณาไปสมัครรับเลือกตั้ง ค่าสมัครเอาเงินกองกลางก็ได้ ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย ไหนๆ ก็เสนอชื่อเขาแล้วค่าสมัครคงไม่มากเท่าไรหรอก อย่างน้อยเป็นขวัญและกำลังใจสำหรับคนที่เสียสละเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวม เมื่อถึงช่วงเวลาหาเสียง คณะกรรมการสภาชุรอประจำหมู่บ้านต้องช่วยกันหาเสียงให้ด้วย ความจริงไม่ต้องหาเสียงแล้ว เพราะว่ามีผู้สมัครจำนวนเท่ากับจำนวนที่ต้องการ ที่ต้องหาเสียงก็เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ต้องรีบออก เพื่อพัฒนาเพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือสังคมอีกต่อไป และต้องให้ได้คะแนน มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนผู้มีสิทธิ อันนี้คงเป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นห่วงเท่าไรนะ

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐ หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งต้องประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นกว่านี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัดต้องประสานงานหรือทำงานร่วมกันใน **ฐานะ** กับสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

ควรมีการเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ก่อน เช่น ระดับตำบล ง่ายต่อการควบคุมดูแล แล้วค่อยๆ ขยายมาสู่ระดับจังหวัดต่อไป

8.สัมภาษณ์ : นายอัศรอมาน เจะมามุ คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดบ้านมะนัง ตำบลมะนัง อ.สายบุรี จ.ปัตตานี

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

การเลือกตั้งในบ้านเราใช้ใหม่ บ้านเราอยู่ในพื้นที่พิเศษอะไรก็พิเศษนะ แต่การเลือกตั้งเราก็มีเหมือนกันที่อื่น เพราะว่าเราอยู่ในประเทศเดียวกัน ระเบียบ กฎหมายต่างๆ ก็เหมือนกัน ปกติแล้ว เมื่อมีการเลือกตั้งจะคึกคักทันที แต่อาจจะไม่เหมือนเมื่อก่อน ตอนที่เราอยู่ใต้อาณัติปกติ ตอนนี้ไม่ได้เป็นเหมือนเมื่อก่อนแล้ว จะหาเสียงตอนกลางคืนก็ได้ ผู้สมัครต้องป้องกันตัวเองไว้ก่อน เพราะว่าไม่มั่นใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น

สำหรับประชาชนนั้น โดยทั่วไปมักจะมีความสุขนะ เพราะหลายคนคิดว่าช่วงเงินสะพัด เงินออก จากที่เงินอยู่นิ่งมีคนเอาเงินมาให้ มีหรือจะไม่เอา ถ้าไม่เอาเดี๋ยวมีปัญหาอีก ช่วงเลือกตั้งมีป้ายรณรงค์ให้เลือกตั้ง ป้ายรณรงค์ให้รู้จักผู้สมัคร อันนี้ผู้สมัครแต่ละคนทำเอง อีกพวกหนึ่งที่ได้รับประโยชน์ในช่วงของการหาเสียงคือร้านโฆษณา ร้านรับทำป้ายไวนิล พวกนี้จะได้รับงานจากผู้สมัคร ร้านไหนมีเครือข่ายเยอะ ก็จะมีคนจ้างเยอะ

ธุรกิจรถแห่โฆษณาประชาสัมพันธ์ก็ได้รับประโยชน์เช่นเดียวกัน เพราะผู้สมัครต้องการให้ประชาชนรู้จักเขา รู้ว่าเขาเบอร์อะไร จำเป็นต้องมีรถแห่คอยช่วย ก็ต้องจ้างรถแห่อีก ก็คิดกับผู้สมัครทั้งจังหวัด ก็ต้องใช้รถ

แต่เป็นจำนวนมาก ผู้สมัครก็ต้องการจำนวนผู้สมัคร แม้กระทั่งร้านอาหารที่ได้รับประโยชน์ด้วย
นักการเมืองและห้วคณะแนจะมากินข้าวที่ร้านอาหาร

เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในช่วงของการหาเสียงและวันลงคะแนน มีความคึกคักมากๆ ประชาชนมี
ความสุข และรอลุ้นว่า ผู้สมัครคนใดจะได้รับเลือก ตรงกับที่สังคมวิเคราะห์ วิจารณ์หรือไม่ ประชาชนบางคน
เข้าใจว่านี่คืออำนาจของตัวเอง ในการเลือกตัวแทนเข้าไปทำงานเพื่อส่วนรวม

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี อะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาการเลือกตั้งมีตลอด มีทุกที่ ในเมืองในชนบทแต่ว่าบางพื้นที่มีไม่เหมือนกัน และมีมากมีน้อย
ด้วยบางพื้นที่มีมาก บางพื้นที่มีน้อย

ปัญหาที่ได้ยินบ่อยๆคือ ปัญหาการซื้อขายเสียงมันพัฒนามาเรื่อยๆ วิธีการซื้อเสียง ส่วนใหญ่
ห้วคณะแนตัวแทนจะเป็นคนทำ ต้องการชนะอย่างเดียว ตบมือข้างเดียวคงไม่ได้ยิน มันเป็นการสมยอมกันทั้ง
สองฝ่าย เลยสามารถทำได้ง่ายๆ เห็นเขาพูดว่า เงินไม่มากก็ไม่เป็น คำนี้น่ากลัวมากครับ

ปัญหาผู้สมัครไม่ได้คุณภาพ แปลกดีนะ คนเก่งไม่กล้าลง คนไม่รู้อะไรอาสาสมัคร มันเชื่อมโยงกับ
ปัญหาข้อแรกที่ผมบอกก่อนหน้านี้ การสมัครต้องใช้เงินใช้เยอะด้วย คนมีคุณภาพไม่มีเงินมากมายขนาดนั้น
หรือถ้ามีก็คงไม่เอาเงินที่เก็บไว้มาเล่นการเมือง มันก็เหมือนเป็นการปิดช่องทางให้กับคนที่มีคุณภาพ เหมาะสม
ที่จะเป็นตัวแทนของพวกเขา

ปัญหาที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายการเลือกตั้ง แต่ไม่มีใครมาทำอะไรได้ ผู้เกี่ยวข้องรู้ว่าผิดกฎหมายแต่ไม่
ดำเนินการใด เพราะไม่อยากทำ หรือไม่มีหลักฐานที่สามารถดำเนินการได้ สาเหตุที่ไม่มีหลักฐานก็เพราะว่า
ชาวบ้านไม่ได้ฟ้อง ก็เพราะว่าไม่อยากยุ่ง กลัวความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวเองและครอบครัว

ปัญหาผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนไม่ได้ใช้สิทธิในวันเลือกตั้ง ส่วนใหญ่เกิดกับนักศึกษา และผู้ที่ทำงานใน
กรุงเทพฯ และจังหวัดใหญ่ๆ พวกนี้ไม่กลับมาเพราะว่ากระทบกับการทำงาน หรือทำให้เสียรายได้ เสียคนกลุ่ม
นี้มีมากนะในแต่ละหมู่บ้าน

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่พวกเรายอมรับกันทุกคนว่าเป็นศาสนาที่ดีที่สุด เพราะว่ามีหลักคำสอนที่
ครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วยังมีความทันสมัยอีก ศาสนาอิสลามได้สอนเกี่ยวกับการเลือกตั้งตัวแทน เลือกผู้นำ โดยยึด
หลักซุรอ ที่มีการคัดสรรผู้สมัคร ผู้นำ ตัวแทน โดยผ่านมติ การประชุมจากคณะกรรมการสภาซุรอ ประจำ
หมู่บ้าน

วิธีการนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะว่าผ่านกระบวนการขั้นตอนของการพิจารณาอย่างมีเหตุผลและสมควร ช่วยลดปัญหาต่างๆได้ด้วย

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

เราสามารถนำหลักการชูรอมาใช้ได้เลย แต่ในทางปฏิบัติอาจจะยากบ้างเพราะว่าไม่เคยได้ดำเนินการในประเทศไทย

อันดับแรกเลยคือ ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาชูรอในหมู่บ้าน โดยเลือกคนที่มีการศึกษา มีความรู้ทางศาสนา มีความรับผิดชอบ ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องมีความเชื่อ และรู้เกี่ยวกับระบบชูรอเป็นอย่างดี

อันดับที่สองคือ การประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านกับบรรดาผู้ที่ต้องการสมัครเป็นนักรการเมืองท้องถิ่น เพื่อคัดเลือกผู้ที่ต้องการสมัครที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุด ผ่านมติจากคณะกรรมการสภาชูรอ

อันดับที่สาม คือ ให้ผู้ที่ได้รับการเลือกจากคณะกรรมการชูรอ ไปสมัครตามวันเวลาที่กำหนด

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต้องรณรงค์และสำรวจข้อมูลว่าหมู่บ้านใดต้องการให้มีการเลือกตั้งแบบชูรอและทำงานร่วมกันประสานกันกับคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้งกลาง เพื่อให้ได้ตัวแทนตรงตามบริบทที่ชุมชนต้องการ ซึ่งเป็นการช่วยแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วย

ผู้ที่คิดคนสมัครคนใดที่ไม่ได้ผ่านการคัดเลือกจากมติที่ประชุมต้องยอมรับได้ และไม่ฝ่าฝืนไปสมัครด้วยตนเอง คือ ต้องเคารพในมติที่ประชุม

รณรงค์ให้มีการเลือกตั้งแบบชูรอให้ไปอย่างทั่วถึงชุมชนที่เป็นชุมชนไทยพุทธก็สามารถทำได้

ผมว่าถ้าพวกเราทุกคนปฏิบัติตามชูรอและใช้ทุกระดับของการเลือกตั้งในประเทศไทยปัญหาความขัดแย้งก็สามารถแก้ไขได้

9.สัมภาษณ์: นายคมวิทย์ สุขเสนีย์ อาจารย์

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนใหญ่เป็นการเลือกตั้งที่อยู่บนพื้นของวาทกรรมระหว่างห้วคณะแนวกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ชาวบ้านยังมองผลประโยชน์การซื้อเสียงเป็นที่ตั้ง ที่อิงแอบอยู่กับกลุ่มการเมืองต่างๆ โดยประชาชนไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเชิงนโยบาย และประโยชน์ที่พึงจะได้รับเป็นสำคัญ แทนที่จะมองในรูปของนโยบาย ที่จะได้รับหลังจากที่เลือกตั้งมาแล้ว ว่าผู้นำที่ผ่านการเลือกตั้งมาจะ

สามารถทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นที่เราอาศัยได้มากแค่ไหน หรือได้รับการเลือกตั้งมาจะทำหน้าที่ดีที่สุดหรือไม่ หรือจะขับเคลื่อนนโยบายในทิศทางไหน เพื่อให้หมู่บ้านสามารถขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญต่อไปได้

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหา

- 1.ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง
- 2.ปัญหาความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย
- 3.ปัญหานักการเมืองเกิดจากผู้มีอำนาจ
- 4.ปัญหาความไม่เข้าใจบทบาทของพลเมือง
- 5.ปัญหาประชาชนขาดการมีส่วนร่วม

สาเหตุ

- 1.การจัดการศึกษาที่ได้รับประสิทธิภาพ
- 2.ความล้มเหลวของกลไกรัฐในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- 3.พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ
- 4.ความไม่ยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย
- 5.นโยบายและการจัดทำแผนพัฒนาสังคมในพื้นที่ที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นของท้องถิ่น
- 6.ขาดการตรวจสอบอย่างแท้จริง
- 7.กระบวนการมีส่วนร่วมขาดความโปร่งใส

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง
การเลือกตั้งในระบอบอิสลามมีมติที่เป็นจรรยาบรรณของสมาชิกในสังคมมุสลิม และมีมติที่เป็นจรรยาบรรณของผู้ปกครอง หรือผู้ที่อาจเป็นผู้ปกครองตามกระบวนการเลือกตั้ง

การขอคำปรึกษาจากระบบ “ซุรอ” ระบอบการปกครองอัลอิสลาม เป็นหลักประกันต้องเชื่อฟังสำหรับผู้รับคำปรึกษา

ผู้นำต้องมีความยุติธรรม ต้องปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด มีมารยาท จริยธรรมและคุณธรรม โดยสามารถตรวจสอบได้ว่ามิใช่ผู้กระทำความชั่วอย่างเปิดเผยหรือผู้บกพร่องในการปฏิบัติศาสนกิจ ต้องเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในสังคม มีความรับผิดชอบ ห่วงใยต่อประชาชน ตัวแทนต้องเป็นคนที่มีความเข้มแข็งที่สุดทางศาสนาในหมู่ชนของเขา

ประชาชนทั่วไปยังคงมีอำนาจอยู่ในการปกครอง และตรวจสอบผู้ปกครองด้วยเพราะการเรียกร้องสู่ความดีปราบปรามความชั่วเป็นสิทธิของทุกคนในสังคม และสิทธิในการที่จะตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ปกครอง

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่บูรณาการกับหลักการอิสลาม ผมเสนอในส่วนของคุณสมบัติของผู้

1. ผู้นำต้องมีจรรยาบรรณ เพื่อเป็นหลักประกันประสิทธิภาพ
2. ต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม
3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
4. ต้องปฏิบัติตามศาสนกิจอย่างเคร่งครัด
5. ต้องมีมารยาท จริยธรรมและคุณธรรม
6. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้วิชาการ
7. ต้องเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในสังคม
8. ต้องเป็นคนที่มีความห่วงใยต่อประชาชน
9. ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งในศาสนา

คุณสมบัติต่างๆต้องสามารถตรวจสอบได้

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่บูรณาการกับอิสลามให้กับคนในพื้นที่เข้าใจอย่างแท้จริง เช่น การซื้อเสียง เป็นต้น
2. ควรมีระบบตรวจสอบการเลือกตั้งโดยผู้รู้ทางศาสนาที่ได้รับการรับรองโดยสังคมว่าเป็นคนดี
3. ควรมีระบบที่ปรึกษาที่เข้มแข็งให้เป็นคนกลางคอยประสานและพิจารณา เกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยที่ปรึกษาต้องเป็นคนที่เคร่งในศาสนาที่สังคมยอมรับ
4. ควรมีความเข้มงวดในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น คุณสมบัติผู้สมัคร เป็นต้น
5. รูปแบบที่ดีไม่สำคัญเท่ากับคนดีในสังคม

10.สัมภาษณ์: นายอิลยัส มะเก็ง อาจารย์

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

โดยพื้นฐานแล้วการเลือกตั้งในพื้นที่ 3 จังหวัดนั้น ก็ได้แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆของประเทศมากนัก แต่ที่จะมีความแตกต่างกันบ้าน นั้นคือ เรื่องของเจตนารมณ์ของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง กับเจตนารมณ์ ของระบอบประชาธิปไตย โดยที่ผู้ออกเสียงเลือกตั้งพิจารณาการเลือกจากตัวบุคคลมากกว่าการตัดสินใจที่การกระทำ หรือผลของการปฏิบัติงานหรือนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาตรงนี้ประเด็นที่จะตามมาหลักจากกระบวนการเลือกตั้งในท้องถิ่น ก็คือ ความด้อยพัฒนาในพื้นที่ แท้จริงแล้วประชาชนต้องการความเจริญ ความสะดวกสบาย แต่ผลของการกระจายอำนาจของรัฐ ประชาชนเองก็อาจรู้สึกไม่สบายใจเหมือนกัน แต่กระนั้นก็ตามก็ไม่สามารถเรียกร้องใดๆจากผู้มีอำนาจ เพราะประชาชนได้ใช้สิทธิในการเลือกผู้นำไปแล้ว ใช้สิทธิโดยไม่พิจารณาอย่างรอบคอบ

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ก่อนอื่นอยากจะให้ข้อมูลว่า ความตื่นตัว ความตระหนักรู้ในเรื่องเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือ เป้าประสงค์ของประชาธิปไตย ของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้น้อยมาก คนระดับชาวบ้านไม่รู้เรื่องเหล่านี้ ฉะนั้น ปัญหามันก็ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ขาดจิตสำนึกทางการเมืองการไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ดังนั้นพอที่จะสรุปปัญหาการเลือกตั้งดังต่อไปนี้

1. การไม่ให้ความสำคัญต่อสิทธิ ต่อการเลือกตั้งไม่ค่อยออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ชาวบ้านจะพิจารณาจากเงินที่จะได้รับ จากผู้สมัครว่า ถ้ามีเงิน ก็จะออกไปใช้สิทธิถ้าไม่มี ไม่ไป
2. ปัญหาการซื้อสิทธิ ขายเสียง ทั้งผู้สมัคร และชาวบ้าน มันเป็นปัญหาที่สะสมมานาน ปัญหานี้สามารถแก้ไขโดยนักการเมืองและผู้สมัคร ถ้าผู้รับสมัคร รวมตัวกันไม่ซื้อเสียง ชาวบ้านก็ไม่สามารถขายเสียงได้

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

อิสลามได้บัญญัติ กระบวนการเลือกตั้งไว้ โดยใช้ระบบ ชูรอ หรือสรรหา ซึ่งแนวทางในการสรรหา ก็มีหลากหลายแนวทาง

เป้าหมายเพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้นำได้

กระบวนการชูรอนั้น แตกต่างจากระบบเสียงข้างมากอย่างชัดเจน โดยพื้นฐานของสังคมและมนุษย์แล้ว คนที่มีจำนวนน้อยกว่าคนหมู่มาก คนชั่วมีมากกว่า ฉะนั้นตรรกะเสียงส่วนมากไม่สามารถที่จะสรรหาคนดีได้โดยเฉพาะ กระบวนการเลือกตั้งตามรูปแบบประชาธิปไตย ที่เราใช้อยู่ในปัจจุบัน

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้งโดยพิจารณาเสียงข้างมาก

ส่วนการเลือกผู้นำตามบัญญัติของศาสนาอิสลามแล้ว คือ การสรรหาโดยไม่ได้คำนึงถึงเสียงข้างมาก

ดังนั้นถ้าเกิดว่าจะให้มีการบูรณาการการเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยกับการสรรหา ผู้นำตามหลักการอิสลาม หรือ ชูรอ คิดว่าน่าจะมีการเอาทั้งสองอย่างมารวมกัน

เช่น ในการเลือกหาผู้นำท้องถิ่น ควรจะมีขั้นตอนในการสรรหาหรือชูรอ แล้วให้ประชาชนเลือกตั้งอีกครั้ง

ตัวอย่าง ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง มีหน้าที่ในการคัดเลือกคุณสมบัติ ตามที่บัญญัติในศาสนา
อิสลามคือ คนดี มีคุณธรรม ยุติธรรม ความสามารถ มีภาวะความเป็นผู้นำ ต้องมีการถ่วงรอนให้ได้ แล้วเอา
คนที่ได้ หรือผ่านการสรรหามาให้ ประชาชน มาเลือกอีกครั้งหนึ่ง ประชาชนก็จะได้นักการเมืองที่ดี มีคุณธรรม
มีความสามารถ ประชาชนยอมรับทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง เราต้องการได้นักการเมืองที่ดี มีคุณธรรม มี
ความสามารถ มีอาชีพ แต่เราไม่ได้มีการแก้ไข รูปแบบกฎหมาย กติกา ให้มันสอดคล้องกับเป้าประสงค์
ดังกล่าว

ฉะนั้น รูปแบบการเลือกตั้ง เราจะต้องบูรณาการกับการสรรหา คนที่มีคุณสมบัติที่เราต้องการ โดยให้
คณะกรรมการที่มีผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา ผู้รู้ศาสนา มาคัดเลือกผู้สมัคร แล้วให้ประชาชนลงคะแนนเสียงอีก
ครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการยืนยัน การยอมรับของประชาชน

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ต้องค้ำประกันที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างไร

ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง เราต้องการได้นักการเมืองที่ดี มีคุณธรรม มีความสามารถ มีอาชีพ แต่เรา
ไม่ได้มีการแก้ไข รูปแบบกฎหมาย กติกา ให้มันสอดคล้องกับเป้าประสงค์ดังกล่าว

ฉะนั้น รูปแบบการเลือกตั้ง เราจะต้องบูรณาการกับการสรรหา คนที่มีคุณสมบัติที่เราต้องการ โดยให้
คณะกรรมการที่มีผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา ผู้รู้ศาสนา มาคัดเลือกผู้สมัคร แล้วให้ประชาชนลงคะแนนเสียงอีก
ครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการยืนยัน การยอมรับของประชาชน

11.สัมภาษณ์ : นาย

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเป็น
อย่างไรบ้าง

โดยทั่วไปการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน จะได้รับ
อิทธิพลจากส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) บุคคลที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนนั้นต้องเป็นบุคคล
ที่มีบารมี มีต้นตระกูลเป็นผู้นำในอดีต และมีฐานะร่ำรวย และนอกจากนั้น บุคคลนั้นต้องมีอิทธิพลอย่าง
กว้างขวางในเขตท้องถิ่นของตัวเอง โดยเหตุนี้ รูปแบบการเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่น ยังคงเป็นรูปแบบการเลือกตั้ง
แบบเคารพและให้เกียรติ ผู้มีอำนาจและอิทธิพลมากกว่าความรู้หรือการศึกษาที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใน
ท้องถิ่น สังเกตเห็นจากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในอดีต และปัจจุบันว่าการเลือกตั้งระดับชาติจะลงมาก้าวถ่าง
และแทรกแซงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น มากกว่านั้นนักการเมืองระดับชาติลงทุนซื้อนักการเมืองระดับท้องถิ่น
เพื่อหวังผลการเลือกตั้งระดับชาติ ซึ่งผลตามมาคือประชาชนไม่สามารถเลือกตัวแทนของเขาโดยตรง เพราะ
โดนจับมือ ปิดปาก ในกระบวนการเลือกตั้งทุกครั้ง

สุดท้ายนี้ผมมองว่าการบูรณาการกับหลักการศาสนาอิสลามกับรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
สามารถที่จะยึดเป็นแนวทางปฏิบัติได้ แต่ต้องสะกัดกั้นการแทรกแซง และยุ่งเกี่ยวของพรรคการเมือง

ระดับชาติ เพราะมีผลต่อการเลือกผู้นำท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนใต้ และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นก็ยังคงเป็นวงจรอุบาทของการเลือกตั้งระดับชาติ ซึ่งจะไม่เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำถามข้อที่ 2 : ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจจะมีปัญหาอยู่หลายเรื่องด้วยกัน แต่ที่เป็นปัญหาสำคัญ คือ

1 การถูกแทรกแซงของพรรคการเมืองใหญ่ของการเลือกตั้ง ระดับชาติ ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่าการเลือกตั้งระดับชาติทุกครั้ง พรรคการเมืองต่างก็สร้างความสัมพันธ์ กับผู้นำท้องถิ่นอย่างแนบเนียน เพื่อหวังผลประโยชน์จากการเลือกตั้งในขณะเดียวกันผู้นำท้องถิ่นก็หวังประโยชน์การเลือกตั้งท้องถิ่นเช่นเดียวกัน จึงสรุปว่าเป็นการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างพรรคการเมืองใหญ่กับผู้นำท้องถิ่น

2 การขาดการประสานงานการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจากสังเกตที่ผ่านมาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น มักใช้การระดมแบบเผด็จการในการในการได้มาซึ่งตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่น

3 สุดท้ายคือ ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งเกิดจากบุคคลสมัครรับเลือกตั้ง เป็นคนร่ำรวยมีอิทธิพล และมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองระดับชาติ ก็จะมีแสดงพฤติกรรมขายสิทธิซื้อเสียงอย่างเปิดเผย ไม่เกรงแล้วต่อกฎหมายและในส่วนของประชาชนก็จะเห็นด้วย เห็นงามต่อการปฏิบัติเช่นนั้น

คำถามที่ 3 : ศาสนาอิสลามได้สอนได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไรบ้าง

ศาสนาอิสลามมีอัลกุรอานธรรมนูญสูงสุดในการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมในเรื่องสังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา ละกฏหมายดังนั้น อิสลามจึงอธิบายเกี่ยวกับการได้มาซึ่งนํ้าอย่างชัดเจน อาทิหลังการ คุณสมบัติ เงื่อนไข บางประการเกี่ยวกับผู้นำ

ศาสนาอิสลามถือว่าผู้นำเป็น บนพื้นแผ่นดินและเป็นผู้ที่ดำรงได้ซึ่งความเป็นธรรมและ ยุติธรรม ปราศจากความชิงชังแค้นและอคติต่างๆ เพราะฉะนั้นการเลือกตั้งผู้นำในทรรศนะอิสลามนั้น ให้ความสำคัญและใส่ใจเป็นอย่างยิ่งดังฮาดิษที่ยืนยันอย่างชัดเจนแล้วว่า อารรอซี วัลมูตาซี นั่นก็คือ คนที่ให้สินบนกับคนที่รับสินบนจะต้องได้รับการลงโทษอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นสามารถบูรณาการกับหลักการอิสลาม เนื่องจากว่าการดำเนินชีวิตในผืนแผ่นดินคนนับถืออิสลาม ต้องเชื่อมโยงกับหลักคำสอนศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะการเลือกผู้นำเสมือนเป็นคนที่น่าสัจธรรมอิสลามไปวางนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไปโดยเหตุนี้อิสลามจึงเล็งเห็นความสำคัญอย่างยิ่งที่จะได้ผู้นำ ที่มีความเข้าใจในหลักการคำสอนของศาสนาอิสลาม

คำถามที่ 4 : รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

- รูปการเลือกตั้งสามารถบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามได้ หากสามารถปลดล๊อคกับระบบใหญ่ของส่วนกลางเพราะที่ผ่านมา เราจะอิงกับระบบส่วนกลาง

- การเลือกตั้งผู้นำในพรรคของอิสลามจะให้ความสำคัญของการมีสภาชูรอ ซึ่งสภาชูรอต้องปราศจากการเมือง เพราะสภาชูรอนั้นต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนอาทิทางด้านศาสนา สังคม การศึกษาและเศรษฐกิจ ซึ่งสภาชูรอจะมีหุ้มเตและอำนาจสูงสุดในการถอดถอนผู้นำท้องถิ่น หากไม่ปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามหรือตามบทบาทหน้าที่
- ในการปฏิบัติผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งสามารถแต่งตั้งหรือไม่สภาชูรอ เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับควบคุมการทำหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น และอำนาจในการถอดถอน หากพบว่าผิดธรรมาภิบาล

คำถามที่ 5 : ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

- ควรให้โทษกับบุคคลที่พบว่ามีกรทุจริต คอร์รัปชันอย่างจริงจัง และไม่ควรตกเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพลในพื้นที่
- องค์กรที่เกี่ยวข้องควรสร้างกิจกรรมเพิ่มพลังกับประชาชนในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

12.สัมภาษณ์ : นายอาแซ มามะ คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดบ้านต้นไม้สูง อำเภอสุไหงปาดี จังหวัด นราธิวาส

คำถามข้อที่ 1 : ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร

การเลือกตั้งบ้านเราบ่อยมาก บ่อยจนไม่รู้จะอะไรเป็นอะไร บางปีเลือกตั้งสามครั้งลองคิดดู เท่าที่ผมรู้ะ บางประเทศเลือกตั้งวันเดียวกันทุกตำแหน่งในวันเดียวกันก็ไม่เห็นยากอะไรเลย แค่เข้าไปดูหาแล้วกากบาทว่า จะเลือกใคร ถ้าถามว่าการเลือกตั้งที่บ้านเราเป็นอย่างไร ผมขอตอบอย่างนี้ว่าเหมือนกับกรุงเทพ เหมือนที่เชียงใหม่ เพราะอยู่ประเทศเดียวกัน

การเลือกตั้งอาจนจะเข้มข้นบ้างในบางพื้นที่ ต้องดูที่ตัวผู้สมัครและผู้สนับสนุนด้วย บางพื้นที่แข่งขันกันดุเดือดมีนักการเมืองระดับชาติมาช่วยดูแลกำกับห่างๆก็มีนะ อันนี้เน้นพื้นที่สำคัญๆพื้นยุทธศาสตร์ของนักการเมืองระดับชาติ

สนับสนุน หัวหน้าคะแนนก็วิ่งกันเพื่อให้คนที่ตัวเองสนับสนุนได้รับชัยชนะ ถ้าเด็กที่ตัวเองสนับสนุนชนะก็จะดีใจกันส่วนคนที่แพ้ก็จะเศร้าบ้างเป็นเรื่องธรรมดา คนแพ้ส่วนใหญ่ก็จะพัฒนาตัวเองหาจุดที่บกพร่องข้อผิดพลาดของตัวเอง มาแก้ไข หลายคนชนะเมื่อครั้งที่ สอง มีบ้างเป็นบางคน สมัครครั้งแรกได้รับการเลือกตั้งเลย

คนบ้านเราจะเลือกญาติก่อนนะ ถ้าไม่มีญาติมากคนนั้นจะได้รับการสนับสนุนและเลือกเป็นผู้นำหรือตัวแทนของเขาพูดง่าย ๆ มีญาติเยอะชนะไว้อ่อน มีญาติเยอะจะได้เปรียบ

คำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาการเลือกตั้งมีมานานแล้วแต่พื้นที่แล้วแต่จังหวัด สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็พอๆมีปัญหาบ้างเป็นเรื่องปกติของสังคมมนุษย์ขึ้นอยู่กับพวกเราว่าเราจะมีแนวทางในการแก้ปัญหาได้ดีขนาดไหน ปัญหาใหญ่ๆที่พบก็คือ ปัญหาของการขายเสียง ทำกันง่ายๆจัง ตกลงกันว่าจะให้เท่าไร จะเอาเท่าไร รัฐบาลและ กกต. ก็ณรงค์กันไม่ให้ซื้อสิทธิขายเสียงก็ยังแก้ไขไม่ได้ มันเป็นปัญหาระดับชาติไปแล้ว ใครก็ได้มาแก้ไขให้หน่อย ถ้าใครแก้ได้นะผมว่ายอดเยียมจริงๆ เงินเล็กน้อยยังรับอีกไม่สมศักดิ์ศรีเลยนะคุณค่าของตัวเองจะหมดไปเลยนะ คุณค่าของตัวเองจะหมดไปเลยถ้ายังรับเงินของเขา สมัครก็เหมือนกัน ต้องการอะไรกันนักกันหนา บอกว่าจะอาสาช่วยเหลือชาวบ้านแล้วทำไมต้องเอาเงินมาให้เพื่อเป็นข้อแลกเปลี่ยน พอชาวบ้านบ่นก็บอกว่าให้เงินแล้ว ไม่ต้องมาอะไรมา ชาวบ้านหมดสิทธิพูดเลย พูดไม่ออกเลยแหละ ก็ในเมื่อรับเงินเขามาแล้ว เห็นไหมว่าอำนาจของตัวเองซัดๆแต่ทำอะไรไม่ได้

ปัญหาของการโจมตีกัน ว่ากันไปว่ากันมา ว่าคนนี่ไม่ดีคนนู้นไม่ดี แล้วตัวเองดีแล้วหรือ อยู่หมู่บ้านเดียวกัน ชาวบ้านรู้หมด ใครทำอะไรบ้าง ไม่ได้เงินมาอย่างไรชาวบ้านจะรู้หมดอยู่ที่ข้างบ้านว่าจะพูดหรือไม่ ชาวบ้านจะรู้หมด บางพื้นที่ญาติพี่น้องมาแข่งกันเองต่างคนต่างไม่ยอม หลังการเลือกตั้งสุดท้ายต้องแพ้กันเอง เพราะว่าตัดคะแนนกันเอง

ชาวบ้านเข้าใจว่าเลือกไปก็ไม่ได้อะไรเลย ชุมชนก็ยังเป็นอย่างนั้นเหมือนเดิม ไม่ไปเลือกดีกว่าแต่ก็ส่วนน้อยเองที่ไม่ไปเลือกตั้ง เพราะหลายคนสงสารคนที่สมัครแล้วแพ้แล้วไม่ได้คะแนน แต่ที่สำคัญกว่าคะแนนคือกลัวว่าตัวเองจะเสียสิทธิบางประการ

คำถามข้อที่ 3 ศาสนาอิสลามได้สอน ได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไร

ศาสนาอิสลามของเราสอนมาเป็นอย่างดี อิสลามมีมีคำสอนที่สมบูรณ์อยู่แล้ว ทุกอย่างมีการสอนในอิสลาม การเลือกผู้นำก็เหมือนกัน อิสลามได้สอนให้เลือกผู้นำที่มีความจริงจัง มีความประพฤติเรียบร้อย มีคุณธรรมและจริยธรรมดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าวในคัมภีร์อัลกุรอาน ว่า กิจการของพวกเขาพวกเขามีการปรึกษาหารือกันระหว่างพวกเขา ที่เราเรียกว่า การชูรอ เป้าหมายของการชูรอมีอะไรบ้าง เพื่อเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่น ส่งเสริมความสามัคคีแล้วแล้วจะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่เรต้องการการทำชูรอเป็นการกระทำของท่านศาสดามุฮัมมัดด้วย เรานำจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของเราจริงๆในชีวิตครอบครัวศาสนาอิสลามเดียวกันก็ได้ สอนให้สามัคคีมีการปรึกษาหารือกันในทุกกรณี

คำถามข้อที่ 4 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

เราสามารถประยุกต์ใช้ได้แน่นอน หรือตั้งองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างง่ายๆสมาชิก อบต. ก็แล้วกัน คณะกรรมการชูรอก็ดำเนินการให้ได้จำนวนบุคคลที่เหมาะสมที่สุด เพื่อทำหน้าที่แทนพี่น้องให้ครบจำนวน สองคน ซึ่งการพิจารณาเลือกอย่างมีเหตุผล ยุติธรรม เมื่อได้จำนวนสองคนแล้วส่งรายชื่อให้กับคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดไปเลยเราสามารถทำได้นะ เป็นการเริ่มต้นไปก่อน กกต. ต้องเข้าใจวัฒนธรรมการเลือก

ผู้นำของอิสลามเพราะชาวอิสลามต้องการที่จะเลือกตั้งแบบอิสลาม ถึงแม้ว่าเราเราอยู่ในประเทศไทยที่มีชาวไทยพุทธเป็นส่วนใหญ่เราก็สามารถทำได้

เมื่อถึงเวลาที่ประกาศผลของการเลือกตั้งก็สามารถประกาศได้เลยรู้ผลล่วงหน้าแล้วว่าใครจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้าน สังคมก็ไม่มีความแตกแยก มีความเข้มแข็งทุกคนพอใจในการเลือกตัวแทนจากคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้าน เงินซื้อเสียงก็ไม่ต้องใช้ สันติสุขก็จะเกิดขึ้นแน่นอน จะช้าหรือเร็วได้ทั้งนั้น

คำถามข้อที่ 5 ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

ผมขอเสนอแบบนี้ละ คือ ฝ่ายรัฐ ฝ่ายภาคประชาสังคม และประชาชนต้องทำงานร่วมกันให้กับประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีความเข้าใจในการเลือกตัวแทนปรึกษาหารือ หรือการเลือกตั้งแบบสภาชูรอ

องค์กรศาสนาเช่น คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดสำนักงานคณะกรรมการประจำจังหวัด ต้องทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชน สำหรับพี่น้องมุสลิมนั้นขอให้คณะกรรมการสภาชูรอมอบหนังสือเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้นำตามแบบของศาสนาอิสลามมอบหมายให้สำนักงานการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คอเต็บประจำมัสยิดในท้องถิ่นก็น่าสนใจอยู่จะต้องนำเสนอ อ่างคุตบะฮ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งในรูปแบบในรูปของอิสลามให้ประชาชนรับฟังบ่อยๆ ทำให้เกิดไอเดีย ที่จะทำงานต่อไปในอนาคต

13. สัมภาษณ์นายอับดุลเราะมาน หะยีอาแว อิหม่ามมัสยิดบ้านบุดี ตำบล บุดี อำเภอเมือง จังหวัด ยะลา

คำถามข้อที่ 1 ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร

การเลือกตั้งในบ้านเรา ผมก็ติดตามมาตลอดอยู่เหมือนกัน ผมชอบนะเมื่อมีการเลือกตั้ง การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นก็คึกคักนะ เพราะว่าเราเราทั้งหมด ถึงตัวผู้สมัครเลย แต่ละคนมีคนเชียร์ มีคนสนับสนุนผู้สมัครบางคนมีญาติเยอะก็ได้รับการเลือกตั้ง ญาติต้องช่วยญาติอยู่แล้ว ทุกคนก็จะช่วยหาคะแนนให้กับญาติของตัวเองดูๆแล้วบางพื้นที่ดุเดือดมากนะ

สามจังหวัดชายแดนเราก็คงมีสภาพเหมือนกับจังหวัดอื่นๆเลือกตั้งครั้งหนึ่งก็คึกคักครั้งหนึ่ง ส่วนใหญ่คนสมัครต้องมีญาติเยอะถึงจะได้รับการเลือกเข้ามา บางคนไม่มีญาติ มีญาติน้อยก็ไม่กล้าสมัคร เพราะว่าถึงสมัครก็แพ้เดี๋ยวนี้เงินมีอิทธิพลมากในช่วงของการเลือกตั้ง คนสมัครคนไหนมีเงินเยอะมีโอกาสนะ คนไม่มีเงินก็สมัครได้ไม่ใช่ว่าสมัครไม่ได้

คำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาในช่วงของการเลือกตั้งก็มีปัญหาบ้างพอสมควร จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพื้นที่หรือหมู่บ้านนั้นๆ แต่ส่วนมากแล้วมีปัญหาเหมือนกัน ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดและแก้ยากมาก คือ

ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงยิ่งนับวันยิ่งรุนแรงมากขึ้น ยิ่งซื้อมากขึ้น ซื้อต่อหน้าต่อตาไม่เกรงกลัวกฎหมายเลือกตั้งเลย ชาวผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่โดนใบแดงไม่ค่อยออกข่าวแต่ระดับชาตินั้นออกข่าวใหญ่โตเลย นักการเมืองท้องถิ่นถูกใบแดงมีไหม มีครับ แต่ไม่เป็นข่าวใหญ่โตเลย มีใบแดงก็ตีเหมือนกัน นักการเมืองจะได้กลัวใบแดง โดนใบแดงนั้นเสียประวัติเลยนะถูกตัดสิทธิเล่นการเมืองด้วยนะมีใครบ้างอยากได้ไม่มีใครอยากได้หรือเสียชื่อหมดเลย

ปัญหาประการต่อมาก็คือผู้สมัครโจมตีกันเอง กฎหมายก็บอกนะกฎหมายของศาสนาอิสลามเราก็บอกนะ การโจมตีหรือสายร้ายคนอื่นทำให้คนอื่นเสียชื่อเสียงนั้นเป็นบาปหนักนะผู้ว่าใส่ร้ายคนอื่นต้องรีบขอโทษเดี๋ยวจะสายเกินไป

ปัญหาต่อมาก็คือปัญหาผู้สมัครบางคนไม่เดินหาเสียงในชุมชน ตลอดจนในสถานที่ๆมีการเรียกร้องให้ผู้สมัครได้นำเสนอวิสัยทัศน์แผนประจำปี ด้วยว่า มีนโยบายหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่จะทำเมื่อได้รับการเลือกตั้งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ปัญหาที่ได้รับฟังจากบางพื้นที่บางบ้านก็คือหน่วยเลือกตั้งบางแห่งอยู่ไกลกับบ้านของชาวบ้าน ความรู้สึกไกลก็มาที่ทำให้ไม่อยากไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ปัญหาการใช้ห้องการเลือกตั้งในสมัยปัจจุบัน ก็ยังไม่มีผู้ใดเสนอเป็นอย่างอื่น

คำถามข้อที่ 3 ศาสนาอิสลามได้สอน ได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไร

ศาสนาอิสลามสอนพวกเราเป็นอย่างดี อิสลามคือวิถีชีวิต Islam in way of life เมื่ออิสลามคือวิถีชีวิตเราก็ต้องทำให้ดีที่สุด การเลือกตั้งก็เหมือนกัน อิสลามได้สอนให้พวกเราปฏิบัติตามแบบอย่างของท่าน ศาสดามุฮัมมัด ท่านศาสดาดำเนินการปฏิบัติแบบไหน พวกเราก็ต้องก็ต้องปฏิบัติตามแบบอย่างที่ท่านศาสดาได้ปฏิบัติ อิสลามได้พูดถึงระบบชูรอ การเลือกผู้นำก็ต้องชูรอก่อน มีคุณภาพมากที่สุด เป็นรูปแบบของกรรมการสภาชูรอ ทำหน้าที่พิจารณาบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำ การเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าเราใช้ตามแบบชูรอเราก็จะได้ผู้นำหรือตัวแทนที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ ผมไม่ได้ว่าตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ดีนะ ถ้าเราใช้ระบบชูรอคงจะดีกว่านี้นะ ผมว่าเราน่าจะลองใช้นะ ให้คนทั้งโลกได้ดูหน่อยว่าประเทศเราทำได้

คำถามข้อที่ 4 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

ผมว่าเราสามารถนำรูปแบบการเลือกตั้งของศาสนาอิสลามใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ เราเริ่มที่ชุมชนก่อน ประชาชนในชุมชนต้องทำข้อตกลงก่อนว่าเราต้องการเลือกสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหมู่บ้านของเราตามหลักการของศาสนาอิสลาม โดยประกาศในมัสยิดให้ทุกคนรับรู้พร้อมๆกัน เมื่อทุกคนเห็นด้วยแล้วก็ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านขึ้นมาชุดหนึ่ง

ให้คณะกรรมการชูรอมีคุณสมบัติตามที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้เมื่อมีคณะกรรมการชูรอแล้ว คณะกรรมการชูรอต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่สนใจเสนอชื่อตัวเองด้วย คณะกรรมการต้องชี้แจงกฎเกณฑ์

เงื่อนไข คุณสมบัติที่เหมาะสมที่สุดของผู้ที่สมัครที่จะมาเป็นตัวแทนคณะกรรมการชูรอมประชุมเพื่อพิจารณาเลือกคนที่จะมาเป็นตัวแทน เมื่อมีมติแล้วก็ต้องแจ้ง ประกาศให้สมาชิกในชุมชนได้รู้อย่างทั่วถึง และให้คนที่ถูกคัดเลือกไปสมัครตามวันเวลาที่กำหนด โดยที่จะได้จำนวนผู้สมัครพอดีก็ได้จำนวนที่กกหมายกำหนด ไม่ต้องหาเสียงให้เหนื่อย ไม่ต้องหมดเงินกับการซื้อเสียงทุกอย่างโปร่งใสหมดไม่ต้องมีใครมาโจมตีใคร แต่ต้องประกาศหรือบอกให้ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิด้วย เพราะจากกฎหมายบอกว่าถ้ามีผู้ใช้ไม่ถึงร้อยละ 20 ก็ถือว่าไม่ได้รับการเลือกตั้ง

คำถามข้อที่ 5 ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้ององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

ผมขอเสนออย่างนี้นะครับ ทำอย่างไรก็ได้ให้ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงหมดจากประเทศไทย เพราะเป็นปัญหาหนักมาก ต้องรีบมีการดำเนินการเลือกตั้งตามรูปแบบของศาสนาอิสลามให้เร็วที่สุดเพราะว่าการเลือกตั้งแบบนี้เป็นสิ่งที่ทำร้ายมากในประเทศไทย ถ้าทำแบบนี้ปัญหาการซื้อเสียงก็จะหมดไปด้วย

รณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งในรูปแบบของศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดของเราแล้วค่อยๆ ไปยังจังหวัดอื่นที่มีสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

เปิดโอกาสให้ตัวแทนคณะกรรมการสภาชูรอ ไปศึกษาดูงานการเลือกตั้งในประเทศมุสลิมว่าเขาเลือกตั้งกันอย่างไรเพื่อนำมาใช้ในการเลือกตั้งในประเทศไทย

14. สัมภาษณ์ นายฮัมดี อับดุลเลาะ คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดบ้านบาโงฮุมอ ตำบลเกาะ อำเภอสูไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

คำถามข้อที่ 1 ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร

1.การเลือกตั้งในชุมชนของเรา ในบ้านเรานะ ประชาชนชอบนะ ทำไมชอบเพราะเลือกตั้งทุกครั้ง ได้เงินทุกครั้ง ก็เหมือนภาคอื่นๆ จังหวัดอื่นๆ เพราะประเทศเดียวกัน อะไรที่ต้องปรับปรุงอีกมากมายนะ ชาวบ้านเข้าใจว่าเป็นอำนาจของเขา เลือกเสร็จให้ทำงาน ถ้าทำงานแล้วไม่ทำตามทีพูดไม่มีผลงาน หรือคิดโกง หลอกลวง พอเลือกตั้งใหม่ ชาวบ้านไม่เลือกชาวบ้านลงโทษไปเลย ในหมู่บ้านพวกเรานะ นักการเมืองท้องถิ่นเปลี่ยนหน้าตลอด คนไหนไม่ดีพอเลือกใหม่แพ้ประชาชนไม่เลือก เป็นมาตรการของชาวบ้านนะ ใครจะเป็นนักการเมืองในท้องถิ่นต้องทำตัวให้ดี ให้ชาวบ้านรัก แสดงผลงานให้เห็น พูดง่ายๆ ขยันยกมือทักทายไปร่วมงานบุญ ใครเสียชีวิตก็ไปเยี่ยมที่บ้าน เลี้ยงกาแพที่ร้านน้ำชา ทำใครทำได้ อาจจะได้เป็นนักการเมืองท้องถิ่นได้นาน สามสี่อย่างที่ผมพูดมา เป็นตัวตัดสินว่าใครจะอยู่ใครจะไป เป็นแบบชาวบ้านนะ ก็ตัวแทนชาวบ้านต้องทำตัวเหมือนชาวบ้าน

การประชาสัมพันธ์ ติดรูป ติดโปสเตอร์คู่มือคักกะ สมัยก่อนต้องจ้างเขามาวาดรูปหน้าผู้สมัคร ตอนนั้นไม่ต้องแล้ว ไปที่ร้านบอกเลยว่าเอาแบบไหน ทางร้านออกแบบให้หมดเสร็จเร็ว ติดเร็ว รู้เร็ว ใครเบอร์อะไร ใครมีโอกาส ใครน่าจะได้ ใครน่าจะตก วิจารณ์วิเคราะห์กันคักคักนะ บางทีเลือกตั้งเสร็จก็จบต่างคนต่างก็ทำงานไม่ติดใจ วิจารณ์เล็กๆ น้อยๆ ปกติ แต่บางพื้นที่ไม่ยอมจบ ไม่จบง่ายๆ เลือกตั้งเสร็จแล้ว รู้แล้วใครได้ใครแพ้ แต่ว่าก็ยังทะเลาะกันไม่ยอมให้เป็นอย่างนี้เลยนะ

คำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาการเลือกตั้ง ผมว่าโลกนี้หายากนะที่การเลือกตั้งโปร่งใสตรงไปตรงมา ปัญหาการเลือกตั้งในบ้านเราก็คงบอกเลยว่ามีปัญหาบ้าง ปัญหาหลักๆคือ การซื้อเสียง ทำให้หมดไปนะ มันเป็นการสมยอมทั้งสองฝ่ายนะ ผู้สมัครก็อยากจะชนะ ทำอย่างไรก็ได้ ขอให้ได้เป็น ประชาชนต้องการเงิน ใครก็ได้ที่ให้เงินฉันจะเลือกคนนั้น ประชาชนจะคิดไปเองว่าเลือกใครก็เหมือนกัน ไม่ค่อยมีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย เลือกก็ครั้งก็เหมือนเดิม อย่างนั้นใครเอาเงินมาให้จะเลือกคนนั้น เป็นปัญหาที่หนักจริงๆเรามี กกต. แล้ว ดูแล้วก็ยิ่งหนัก ยิ่งมี กกต. ยิ่งทุจริตหนัก อะไรกันนะ ปัญหาต่อมาคือปัญหาผู้มีอิทธิพลบังคับให้เลือกคนของเขา ประชาชนไม่ตามเขาก็ก้าว สุดท้ายก็เลือกคนที่มีอิทธิพลสนับสนุน ชาวบ้านแทบจะทำอะไรไม่ได้เลย รู้สึกอึดอัดแต่ทำอะไรไม่ได้ ใครบ้างกล้าท้าทายผู้มีอิทธิพล ทั้งๆที่รู้ว่าผู้สมัครที่มีอิทธิพลสนับสนุนนั้นไม่ค่อยมีคุณภาพ ก็จำใจต้องเลือก

ปัญหาการเลือกตั้งที่พบในบ้านเราก็คือ ปัญหาการโจมตีกันระหว่างหาเสียง ว่ากล่าวใส่ร้าย จนชาวบ้านพูดว่า ใครที่เป็นนักการเมืองต้องถูกตรวจสอบ ต้องถูกขูดค้ำยประวัติสมัยก่อน แม้กระทั่งประวัติของพ่อแม่ บรรพบุรุษในอดีตยังถูกขูดค้ำยเพื่อมาโจมตีทางการเมือง ผมว่าบ้านเรายังไม่พัฒนานะประเด็นนี้ ประเทศที่พัฒนาแล้วเขาไม่โจมตี ไม่ว่าร้ายใคร เมื่อถึงจุดนี้คนดีคนเก่งๆคนที่กลัวกับการโจมตี ขูดค้ำยประวัติในอดีตไม่กล้าลงสมัครเมื่อลงแล้วก็ต้องถูกโจมตีอย่างแน่นอน

ปัญหาการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งนะ ดูๆแล้วจะเกิดกับคนแก่ ผู้สูงอายุมากกว่า กรณีที่กากบาทไม่ตรงกัน กากบาทเลยกรอบสีเหลี่ยม ธรรมดาอยู่แล้วคนแก่บางคนก็กลัวได้จับปากกา มือต้องสั่นบ้างเป็นเรื่องธรรมดา สุดท้ายบัตรนั้นก็กลายเป็นบัตรเสีย ไม่มีความหมาย ใช้ไม่ได้ ลองคิดดูคนแก่อายุมากตั้งใจออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง สุดท้ายบัตรที่ตัวเองกากบาทนั้นกลายเป็นบัตรเสีย น่าคิดนะ พวกเราๆนั้นไม่เป็นไร ลองคิดดูแต่ละครั้งก็การเลือกตั้ง ร้อยละของบัตรเสียมีมากพอสมควรนะ ผมว่าในอนาคตเป็นปัญหาที่น่าจะหมดไปโดยอัตโนมัติเพราะเด็ๆ คนรุ่นใหม่กากบาทเป็นกันทุกคนแล้ว แต่ไม่แนในอนาคต อาจจะมีการกากบาทหรือวิธีการเลือกตั้งแบบอื่นก็ได้

คำถามข้อที่ 3 ศาสนาอิสลามได้สอน ได้พูดถึงเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไร

ศาสนาอิสลามได้ระบุอยู่แล้วเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การเลือกผู้นำ ที่พวกเราคุ้นๆได้ยินบ่อยในบ้านเรา คือ การเลือกตั้งแบบชูรอ บางคนเรียกว่าสภาชูรอ คือมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่คัดเลือกพิจารณาคนที่เหมาะสมที่สุด เพื่อมาเป็นผู้นำของพวกเรา ทำให้เราได้ผู้นำที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชนในกาบงเสียดยานะ เราไม่ได้เอามาใช้อย่างจริงจัง ของดีๆน่าจะเอามาใช้ ดันไม่ใช้ไม่รู้เอามาจากไหนมาใช้ในบ้านเรานะ มันไม่ค่อยเหมาะสมเท่าไรนะกับบ้านเรา ถ้าเราใช้ตามที่ศาสนาอิสลามสอนความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้น ปัญหาความขัดแย้งบางพื้นที่นั้น ส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นที่การเลือกตั้งแบบอิสลามนั้นดีอยู่แล้ว ดีที่สุดเลย ทำไมเราไม่เอามาใช้คนต่างศาสนิกจะเอาไปใช้ก็ได้

คำถามข้อที่ 4 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

เรายังไม่ได้ใช้ในประเทศไทย เอาไหมเรามาลองใช้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อน นำร่องก่อน น่าคิดนะ เราจะเอามาใช้อย่างไรเพื่อบูรณาการกับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นประเด็นแรกผมว่าเราต้องรณรงค์ก่อน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งในแบบอิสลามก่อน เพื่อให้พวกเราเข้าใจมากขึ้น คูนขึ้น มีที่มาที่ไปอย่างไร ชำก็ไม่มีอะไร ดีกว่าไม่ได้ดำเนินการอะไรเลย เมื่อเราคิดว่าเราได้รณรงค์และประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงแล้ว ก็ต้องคุยเกี่ยวกับคุณสมบัติคณะกรรมการสภาชุรออ์ก่อน เพื่อให้เป็นที่สบายใจ ของประชาชนในพื้นที่ และคณะกรรมการนั้นต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน เป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรมมีความรู้ศาสนา ไม่เคยมีประวัติที่ไม่ดี

เมื่อได้คณะกรรมการสภาชุรออ์แล้วให้ประชาชนเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมที่ควรได้รับการเลือกเป็นตัวแทนของพวกเรา รวมทั้งเปิดโอกาสให้กับประชาชนมาสมัครเองด้วย เพราะว่าบางคนประชาชนไม่เสนอชื่อ เพราะไม่รู้ว่าจะสนใจการเมือง คราวนี้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสภาชุรออ์ต้องตัดสินใจเลือกกว่าใครเป็นคนที่เหมาะสมที่สุดกับตำแหน่งนี้ เมื่อได้แล้วก็ต้องประกาศรายชื่อให้ประชาชนได้รู้ รวมถึงเจ้าตัวด้วย อีกองค์การหนึ่งที่เราต้องแจ้งคือ คณะกรรมการเลือกตั้งประจำมัสยิด เพราะจะได้รู้รายละเอียดและจะได้เตรียมตัวในการจัดการเลือกตั้งต่อไป

เมื่อถึงวันที่มีการเลือกตั้งจริง เราก็จะต้องไปเลือกตั้งด้วย ถึงแม้ว่าเรารู้แล้วว่าหมู่บ้านเราเสนอโครงการมาเป็นตัวแทนของจังหวัด ถ้าองค์กรที่เกี่ยวข้องมีการจัดกิจกรรมวันเลือกตั้งก็เป็นสิ่งที่ดีนะ

คำถามข้อที่ 5 ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

เราจะใช้อย่างไร เป็นหน้าที่ของพวกเราต้องการอยู่อย่างไรทำแบบไหนถึงจะดีที่สุด ประการแรกๆคือการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าที่หมู่บ้านต้องการเลือกตั้งในระบอบของศาสนาอิสลามคณะกรรมการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดต้องสร้างความเชื่อมั่นกับประชาชน

15. สัมภาษณ์ : ของ

คำถามข้อที่ 1 ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร

การเลือกตั้งในบ้านเราสามารถดูได้ 2 แบบ แบบที่ 1 มองว่าดี เพราะได้ใช้สิทธิอำนาจของตัวเองที่มีเพื่อเลือกตั้งแทนของเขาทำหน้าที่บริหารแทนเขา เลือกตั้งทุกครั้งพวกนี้จะออกไปเลือกตั้งทุกครั้ง เลือกคนที่ตัวเองชอบ ตัวเองมั่นใจว่าเป็นตัวแทนของเขาได้เป็นอย่างดี แบบที่ 2 นั้นจะมองว่าเลือกตั้งอีกแล้ว ทำไมต้องเลือกตั้งบ่อย เลือกตั้งแล้วก็ยังเหมือนเดิม สุดท้ายกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่ก็ไปเลือกตั้ง เพราะว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิของตนเองอาจทำให้เสียโอกาสหลายอย่าง

การเลือกตั้งในสามจังหวัดชายแดนก็เหมือนในจังหวัดอื่นๆภาคอื่นทุกคนทุกฝ่ายเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตัวเองว่าต้องไปใช้สิทธิ สิทธิของตัวเองนั้นมีคุณค่ามาก ถ้ามัวแต่คิดคักไหมตอบได้เลยว่าทุกครั้งที่มีการ

เลือกตั้งความตื่นตัวก็จะเกิดขึ้นมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันว่าจะเลือกใครดี ในตัวของผู้สมัครใครมีประวัติเป็นอย่างไร มีผลงานอะไรบ้างในอดีต มีคุณธรรมจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

โปสเตอร์แนะนำตัวผู้สมัครก็ศึกคึกคะ ตัดตามท้องถนนตามสี่แยกในหมู่บ้านเพื่อให้คนรู้จัก ที่จำเป็นคือให้ประชาชนจำเบอร์ของตัวเองให้ได้ผู้ทำธุรกิจเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์การโฆษณาก็ศึกคึก ผู้สมัครก็จะแหมาทำที่ร้านเดียวกัน

ถามว่าการแข่งขันสูงกันไหม สามารถตอบได้เลยว่ายิ่งโลกมีความเจริญการแข่งขันก็ยิ่งสูงขึ้นโดยไม่ได้ความถูกต้องความเหมาะสมเลย มีการใช้เงินพอสมควร

คำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

ปัญหาการเลือกตั้งนั้นหรือ ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งก็จะมีปัญหา ยิ่งเลือกตั้งบ่อยก็ยิ่งมีปัญหา มีการซื้อสิทธิขายเสียงมากขึ้นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีการซื้อสิทธิขายเสียงเหมือนกัน

ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นคนหน้าเดิม ไม่ได้คัดเพื่อส่วนร่วม พอถูกเลือกตั้งพืงเห็นว่ามาหาเสียง พอไม่มีการเลือกตั้งจะไม่ออกมาหาเจอหรือพบปะชาวบ้านเลยถ้าไม่มีคู่แข่งที่แข็งแรงคนแบบนี้ก็ยิ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นได้ ถ้าเจอคู่แข่งที่ชาวบ้านชอบเยอะรับรองได้เลยว่าสอบตกแน่

ผู้สมัครและประชาชนไม่เคารพในกฎกติกาของการเลือกตั้งเลย กฎหมายห้ามแต่ทั้งสองฝ่ายก็ยังทำทั้งที่รู้อยู่แล้วว่าทำไม่ได้ สุดท้ายก็แพ้อำนาจเงินเหมือนที่พวกเราเห็นในสื่อต่างๆ

คำถามข้อที่ 3 ศาสนาอิสลามได้สอน ได้พูดถึงเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกผู้นำอย่างไร

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ที่สุด อิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ สำหรับการเลือกตั้งในอิสลามนั้น อิสลามได้สอนการเลือกตั้งแบบชुरอ มีคณะกรรมการชुरอ ทำหน้าที่ในการคัดเลือกคนที่ดีที่สุดมาเป็นตัวแทนของเขาได้ผ่านกระบวนการเลือกตั้งโดยได้รับการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการสังคมให้การยอมรับ นำเสียดายที่สังคมบ้านเราไม่นำวิธีนี้มาใช้ในการเลือกตั้ง แต่กลับมายึดติดกับประชาธิปไตย

คำถามข้อที่ 4 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

ทำได้นะครับ เราสามารถนำวิธีนี้มาใช้ได้ ก็ต้องเริ่มจากการนำวิธีการเลือกตั้งแบบชुरอให้กับประชาชนในพื้นที่เพราะยังมีประชาชนจำนวนมากที่ยังไม่รู้จักรบบชुरอ ว่าสภาชुरอคืออะไร เมื่อทุกคนเข้าใจแล้วเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบชुरอ ก็สามารถนำมาใช้ได้เลย ซึ่งครั้งแรกหรือเริ่มต้นอาจจะมีปัญหาและอุปสรรคบ้าง เป็นเรื่องธรรมดาเพราะว่าเป็นของใหม่ในชุมชนของเรา

หลังจากนั้นคณะกรรมการชुरอต้องมีการประกาศว่าจะเริ่มใช้เมื่อไหร่ตอนไหนให้ชัดเจนว่าจะมีการเลือกตั้งแบบชुरอ เพื่อให้สมาชิกเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้คณะกรรมการชुरอก็จะพิจารณาคัดเลือกเพื่อให้ได้ตามที่กฎหมายการเลือกตั้งกำหนดถ้าเป็นสมาชิก อบต. ก็จะเลือกมาสองคน เมื่อได้แล้วให้นำชื่อไปเสนอที่ กกต. ถ้าเป็นไปได้ไม่ต้องเลือกตั้งแล้วเพราะว่ามีชื่อแล้ว ถ้าไม่เลือกตั้งจะช่วยลดอะไรได้หลายอย่าง ลดงบประมาณที่ใช้ในการเลือกตั้งปิดโอกาส

นักการเมืองที่จะมาซื้อสิทธิขายเสียง ลดปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนแต่ไม่รู้ว่าถ้าไม่ไปเลือกตั้งจะผิดกฎหมายการเลือกตั้งหรือไม่

คำถามข้อที่ 5 ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

ข้อเสนอแนะของผมนะครับ

1. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต้องสนับสนุนแรงจูงใจให้ทุกหมู่บ้านให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้าน
2. ควรมีการแก้ไขกฎหมายการเลือกตั้งในกรณีที่หมู่บ้านใดที่ต้องการที่จะให้มีการเลือกตั้งแบบชูรอสมารถทำได้ แต่ผู้นำหมู่บ้านต้องแจ้งให้กับ กกต. ด้วย
3. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (กกต จังหวัด) ต้องสำรวจว่าในจังหวัดนั้นมีกี่หมู่บ้านที่ต้องการเลือกตั้งแบบชูรอ

ตอนที่ 2 ผลของการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักศาสนาอิสลาม

จากการสนทนากลุ่มในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการการเก็บข้อมูลตามประเด็นต่างๆที่กำหนดไว้สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

ลำดับที่	การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
1.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นจะต้องใช้หลักการปรึกษาหารือ ต้องมีการประชุมกัน จะตัดสินใจโดยใครคนหนึ่งคนใดไม่ได้ต้องมีรูปแบบของคณะกรรมการสภาชูรอ
2.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้น ต้องมีการเลือกตัวแทนที่มีความโปร่งใส
3.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องปราศจากการหาเสียง
4.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีการโจมตีกัน ว่าร้ายคนใดคนหนึ่ง
5.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องปราศจากการแข่งขันอย่างรุนแรง
6.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งที่ไม่กล้าหรือละอายที่จะเสนอตัวเองเข้ามาสู่การพิจารณาตัวเอง
7.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนา

	อิสลามนั้นต้องมีการเลือกตั้งที่มีความยืดหยุ่น แต่ไม่ขัดของหลักศาสนาอิสลาม
8.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องมีข้อมูลการพิจารณาว่าผู้ถูกเสนอชื่อหรือเข้าสมัครนั้นประพฤติ มีผลงานที่รับความยอมรับหรือไม่จากประชาชนในพื้นที่
9.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งที่มการเลือกคนที่ดีสุดเพื่อไปทำหน้าที่แทนในสภา
10.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งที่ตรงต่อความต้องการของประชาชน
11.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้คนที่ดีมาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพวกเขา
12.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้นเป็นการลดความรุนแรง ความขัดแย้งในชุมชนได้เป็นอย่างดี
13.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามเป็นการเปิดโอกาสสำหรับผู้ที่ต้องการจะมาซื้อเสียง
14.	การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้น

ตารางที่ 2 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

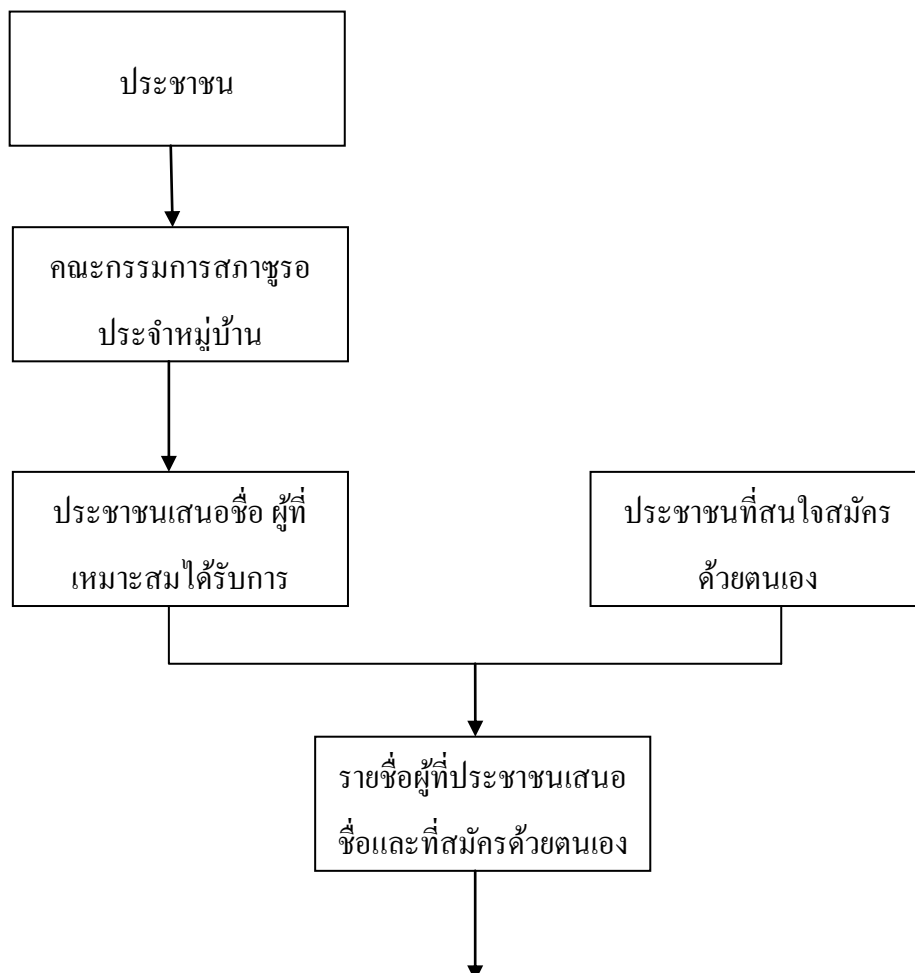
ลำดับที่	รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
1.	รณรงค์ให้ข้อมูลกับประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งในรูปแบบของศาสนาอิสลามตามสื่อต่างๆ ได้แก่ วารสาร สื่อพิมพ์โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต
2.	เมื่อถึงเวลาของการรับสมัครการเลือกตั้งให้ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ประกาศรับสมัคร กำหนดวันเวลา และสถานที่สำหรับบุคคลที่จะเสนอชื่อตัวเอง โดยสมัครที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งมีคณะกรรมการสภาชูรอประจำหมู่บ้านทำหน้าที่ในการรับสมัคร และมีการประกาศรายชื่อให้ประชาชนได้รับรู้ด้วย เพื่อความโปร่งใส
3.	แต่งตั้งคณะกรรมการสภาชูรอระดับชุมชน โดยการเลือกบุคคลที่ความรู้ทางศาสนา มีคุณธรรมและจริยธรรมและความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันขึ้นมา 1 ชุด มีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน หรือมากกว่านั้นก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในพื้นที่นั้นๆ โดยยึดความเหมาะสมในการทำงานเป็นหลัก

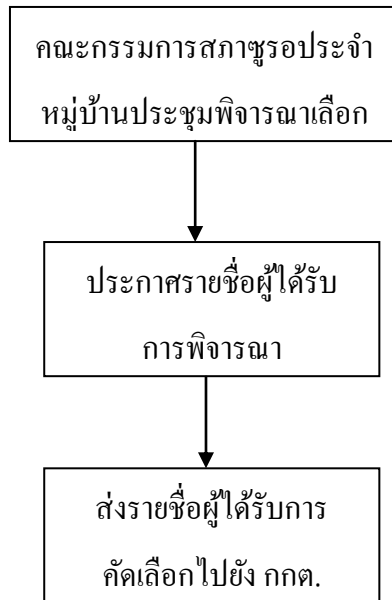
4.	ให้ประชาชนในพื้นที่เสนอชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเป็นตัวแทนของเขาเมื่อปรากฏว่ามีความพร้อมมีคุณสมบัติ แต่ไม่ได้ไปสมัครด้วยตนเอง เพราะว่าบางคนไม่พร้อมและไม่กล้าที่จะเสนอชื่อตัวเอง
5.	คณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านต้องประกาศรายชื่อผู้ที่มาสมัครด้วยตนเอง และผู้ที่ถูกเสนอชื่อโดยประชาชนในพื้นที่ แต่ไม่ต้องระบุชื่อว่าใครมาสมัครเอง และใครเป็นคนที่ถูกเสนอชื่อ เพียงแค่บอกว่าใครบ้างคือบุคคลที่ได้รับการพิจารณา การประกาศรายชื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส มีการเปิดเผยรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยบูรณาการของหลักศาสนาอิสลาม
6.	คณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาเลือกผู้ที่จะพิจารณาคัดเลือก แต่ก่อนพิจารณาเลือกนั้น คณะกรรมการชูรอต้องกำหนดเกณฑ์ให้มีความยุติธรรมมากที่สุด
7.	คณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านประชุมพิจารณาเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมที่สุด
8.	คณะกรรมการประจำหมู่บ้านประกาศรายชื่อให้ผู้ที่ได้รับการพิจารณาของคณะกรรมการชูรอ โดยประกาศเมื่อประชาชนร่วมตัวกันมากที่สุด ก็คือ ในวันศุกร์ ในเวลาที่ประชาชนมาละหมาดวันศุกร์ และประกาศที่ดีที่สุดคือที่มัสยิดเพราะเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน
9.	คณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้านหรือตัวแทน นำรายชื่อของบุคคลที่ได้รับการพิจารณาจากการป็นิกษาหารือ แฉ่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นโดยในหนังสือประกาศต้องต้องมีการลงนามของคณะกรรมการสภาชูรอประจำหมู่บ้านทุกคน
10.	บุคคลที่ได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการสภาชูรอประจำหมู่บ้านไปรายงานตัวเพื่อติดต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำมัสยิดโดยมีหนังสือรับรองจากคณะกรรมการชูรอประจำหมู่บ้าน
11.	กรณีที่สำนักงานคณะกรรมการกาเลือกตั้งชี้แจงว่าต้องมีการเลือกตั้ง ก็ให้ผู้ที่มีรายชื่อที่ได้รับการพิจารณาไปสมัครตามที่กฎหมายกำหนด
12.	เมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนใช้สิทธิให้มากที่สุดอย่างไรก็ตามผลของการเลือกตั้งคงไม่เปลี่ยนแปลงเพราะว่าผู้สมัครเท่ากันกับคณะกรรมการชูรอเสนอมา

ตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

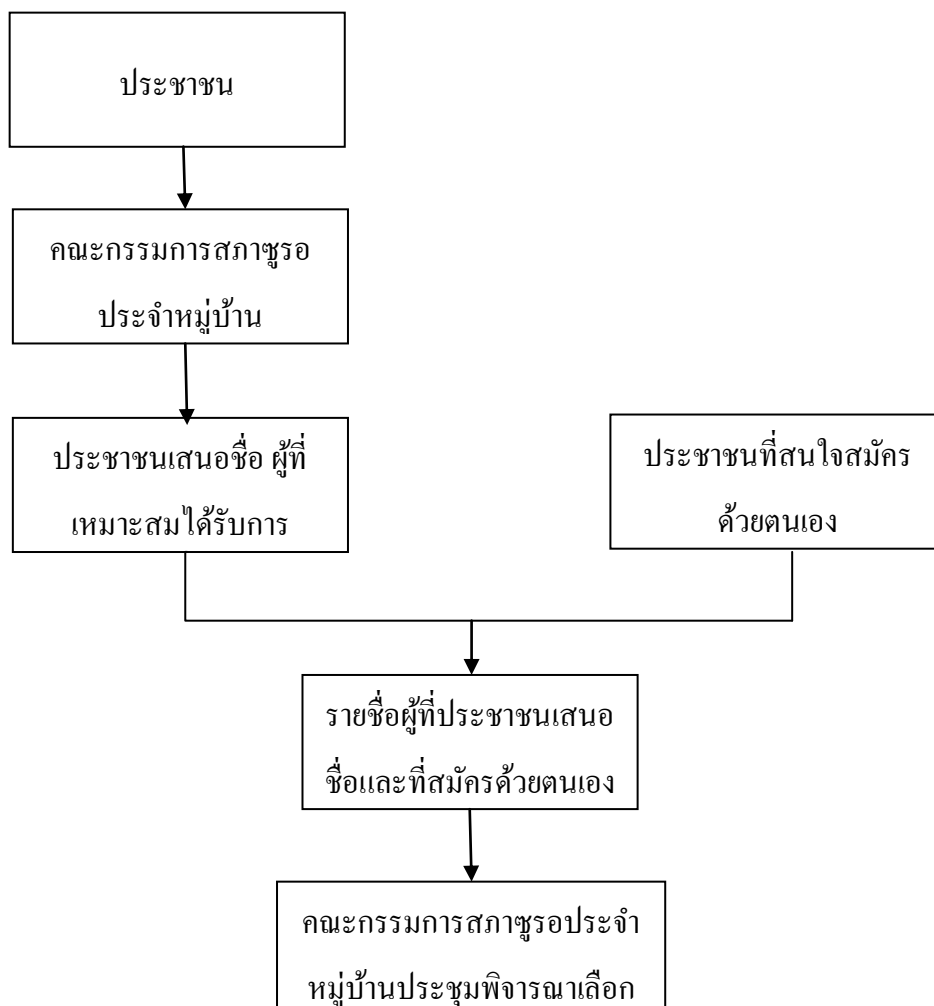
ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ
1.	มัสยิดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านต้องรณรงค์ให้สาระสำคัญกับสภาชูรอ เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของ และต้องการให้เกิดขึ้นกับหมู่บ้านของเรา
2.	โรงเรียนตาดีกา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต้องปลูกฝังเรื่องชูรอให้กับนักเรียน หรือมีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับชูรอ
3.	สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่อเผยแพร่รณรงค์ให้ประชาชนในจังหวัดมีความรู้มีความตื่นตัวเกี่ยวกับสภาชูรอ
4.	สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต้องประสานงานและทำงานร่วมกันกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อได้ข้อสรุปและข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการเลือกตั้งในพื้นที่ที่มีมุสลิมเป็นจำนวนมาก
5.	สำนักงานจุฬาราชมนตรี และคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต้องประสานและทำความเข้าใจว่าการเลือกตั้งแบบอิสลามดำเนินการอย่างไร แบบใด

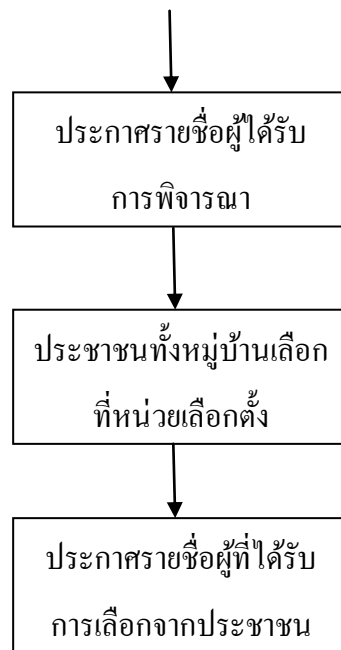
6.	จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามในพื้นที่ที่มีความพร้อมก่อน หรือนำร่องก่อนก็ได้
7.	การเลือกตั้งการปรึกษาหารือสามารถช่วยการแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนได้ การซื้อเสียงได้ เราต้องรับดำเนินการ
8.	การเลือกตั้งแบบปรึกษาหารือเป็นการเปิดโอกาสให้คนดีและมีจริยธรรมได้เข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อดำเนินการเป็นตัวแทนทำหน้าที่แทนพวกเขา หน่วยคนที่เกี่ยวข้องต้องรับดำเนินการ
9.	ผู้นำมุสลิมในประเทศไทยต้องช่วยกันทำเรื่องนี้ให้เป็นจริงให้เกิดขึ้นให้ได้เป็นประเทศแรกในภูมิภาคอาเซียน

ภาพที่ 2 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

ภาพที่ 3 รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

จากการสัมภาษณ์เจาะลึก คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ผู้นำศาสนา และนักวิชาการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหมือนกันกับภูมิภาคอื่นๆ มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น แต่บางกรณีก็มีปัญหาบ้าง มีการจัดเวทีปราศรัยเหมือนกับการเลือกตั้งระดับชาติ มีรถประชาสัมพันธ์หาเสียง ผลการเลือกตั้งส่วนใหญ่จะเป็นนักการเมืองท้องถิ่นรุ่นเก่าๆ คนรุ่นใหม่ยังมีโอกาสน้อยกว่า เนื่องจากยังไม่มีผลงานที่เป็นเชิงประจักษ์และไม่มีเงินที่จะไปซื้อเสียง ช่วงนี้ประชาชนเกิดการตื่นตัว และมีการเรียนรู้ไปด้วย เพราะว่าในช่วงนี้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน วิเคราะห์ วิวิจารณ์ จะเลือกตัวแทนประเภทใด บางครั้งการเลือกตั้งเหมือนเป็นช่วงวันพบญาติเพราะทุกคนกลับบ้านหมด การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเต็มไปด้วยคุณภาพ การแข่งขันของผู้สมัครแต่ละคนสูงขึ้น

2) ปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุ อะไร

ปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่พบประเด็นหลักๆคือ การซื้อเสียงจากนักการเมืองและประชาชนยอมรับข้อเสนอของนักการเมืองท้องถิ่น ปัญหาผู้มีอิทธิพลมาเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือเป็นผู้สมัครเอง ทางอ้อมคือส่งตัวแทนเข้ามาสมัคร ประชาชนไม่ได้คำนึงนโยบายเป็นหลักในการพิจารณาเลือกผู้สมัคร การเมืองระดับชาติเข้ามาแทรกแซงเพื่อผลประโยชน์ของพรรคตัวเอง ประชาชนยังไม่เข้าใจประโยชน์และความสำคัญของการเลือกตั้ง ประชาชนบางกลุ่มโดยเฉพาะผู้สูงอายุมีความสับสนกับบัตรลงคะแนน และบางครั้งกากบาทในช่องที่ผิดกลายเป็นบัตรเสีย บางส่วนประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้เพราะต้องไปทำงาน บางคนทำงานต่างจังหวัดไม่สามารถกลับมาใช้สิทธิเลือกตั้งได้เพราะต้องไปทำงาน บางคนทำงานต่างจังหวัดไม่สามารถกลับมาใช้สิทธิเลือกตั้งได้

3) ศาสนาอิสลามได้สอน ได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งผู้นำอย่างไร

อิสลามได้บัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยการให้ใช้ระบบชुरอ หรือสรรหาแบบปรึกษาหารือ ซึ่งให้ความสำคัญและใส่ใจอย่างมาก เพื่อให้ได้ผู้นำที่มีความยุติธรรม มีมารยาท จริยธรรมและคุณธรรม ต้องปฏิบัติศาสนาอย่างเคร่งครัด เป็นผู้ที่มีความเชื่อถือในสังคม มีความรับผิดชอบ ห่วงใยต่อประชาชน

4) รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเราสามารถบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาชुरอประจำชุมชนมา 1 ชุด เมื่อถึงเวลาที่เลือกตั้งระดับท้องถิ่น คณะกรรมการชุดนี้จะรวบรวมข้อบรรดาผู้สมัครและผู้ที่ถูกเสนอชื่อตรวจสอบคุณสมบัติ และประกาศรายชื่อผู้ได้รับการพิจารณาจากสภาชुरอ แล้วแจ้งชื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อีกรูปแบบหนึ่งก็คือ คณะกรรมการสภาชुरอประจำหมู่บ้าน พิจารณาผู้สมัครที่มีความเหมาะสมมีคุณธรรมจริยธรรมแล้วให้ประชาชนเป็นคนเลือกอีกครั้งหนึ่งในวันเลือกตั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งทั้งสองรูปแบบทำให้ประชาชนได้ตัวแทนของเขาที่มีคุณธรรมจริยธรรม สุดท้ายก็นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่เจริญและการเมืองที่สะอาด

5) ข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ ต้องเปิดโอกาสและปรับใช้วิธีการเลือกตั้งตามวัฒนธรรม คำสอนของแต่ละพื้นที่ โดยไม่ผิดกับกฎหมายเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต้องประสานงานและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งในรูปแบบของศาสนาอิสลามกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะได้ทำงานอย่างบูรณาการ ต้องแนะนำและให้ความรู้ต่อประชาชนว่านักการเมืองที่ดีนั้น มีคุณสมบัติอย่างไร ทำให้เป็นรูปธรรมไม่ใช่โฆษณาอย่างเดียว มีการรณรงค์ให้ประชาชนชาวมุสลิมมาใช้ในการเลือกตั้งแบบชुरอ หรือเริ่มต้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (focus group)

1. การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้น จะต้องใช้หลักการปรึกษาหารือ ต้องมีการประชุม จะตัดสินใจโดยใครคนใดคนหนึ่งไม่ได้ ต้องมีตัวแทนที่มีความโปร่งใส ปราศจากการหาเสียงเป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีการโจมตีกัน ว่าร้ายคนใดคนหนึ่ง ปราศจากการแข่งขันอย่างรุนแรง ไม่เสนอตัวเข้ามาพิจารณาตัวเอง มีความยืดหยุ่น แต่ไม่ขัดกับหลักการศาสนา ผู้ที่ถูกเสนอชื่อมีความประพฤติเรียบร้อย มีผลงานที่ได้รับความยอมรับจากประชาชนในพื้นที่เป็นการเลือกตั้งที่ดีที่สุด เพื่อไปทำหน้าที่แทนในสภา ได้ผู้แทนที่ตรงกับความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้คนดีมาทำหน้าที่แทนพวกเขา เป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีความรุนแรง และไม่มีความขัดแย้ง ปิดโอกาสสำหรับคนที่จะมาซื้อเสียง

2. การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

รณรงค์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งในรูปแบบของอิสลามตามสื่อต่างๆ รับสมัครที่คณะกรรมการสภาชูรอประจำหมู่บ้าน แต่งตั้งคณะกรรมการสภาชูรอประจำมัสยิดต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ให้ประชาชนในพื้นที่เป็นคนเสนอชื่อบุคคลที่สมควรได้รับการพิจารณาเป็นตัวแทน คณะกรรมการประชุมพิจารณาและประกาศรายชื่อผู้ที่มีความเหมาะสมที่สุด โดยประกาศในมัสยิด ในวันศุกร์ เพราะมีประชาชนมาละหมาดวันศุกร์ และมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน นำรายชื่อ บุคคลที่ได้รับการพิจารณาจากการปรึกษาหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัด ผู้ได้รับการเสนอชื่อนำหนังสือรับรองจากคณะกรรมการสภาชูรอประจำหมู่บ้านไปรายงาน ตัวต่อสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อไป

3. ข้อเสนอแนะต่อการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดย บูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม

มัสยิดต้องรณรงค์ให้ความรู้และสาระสำคัญต่อชูรอ โรงเรียนตาดีกาและโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามต้องปลูกฝังเรื่องชูรอให้กับนักเรียนหรือมีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับชูรอ เผยแพร่ ให้ประชาชนในจังหวัดมีความรู้ มีความตื่นตัวเกี่ยวกับสภาชูรอ สำนักงานคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดต้องประสานและทำงานร่วมกันกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัด เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการเลือกตั้งในพื้นที่ที่มีมุสลิมเป็นจำนวนมาก สำนักงานจุฬาราชมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต้องประสาน และทำความเข้าใจว่าการเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของ ศาสนาอิสลามในพื้นที่ที่มีความพร้อมก่อน หรือนำร่องก่อนก็ได้ การเลือกตั้งแบบปรึกษาหารือ สามารถช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนได้ การเลือกตั้งแบบปรึกษาหารือเป็นการเปิดโอกาสให้ คนดีและมีจริยธรรมได้เข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรีบดำเนินการ ผู้นำมุสลิมในประเทศไทยต้องช่วยกันทำเรื่องนี้ให้เป็นจริงให้เกิดขึ้นให้ได้เป็นประเทศแรกใน ภูมิภาคอาเซียน

อภิปรายผล

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจุบันมีความคึกคัก มีการตื่นตัวมีการแข่งขันสูงมากขึ้น เหมือนกันกับการเลือกตั้งในภูมิภาคอื่นๆ ผลการวิจัยดังกล่าว คณะผู้วิจัยคิดว่าปัจจุบันนี้โลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ประกอบกับประชาชนในประเทศไทยและในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนเพิ่มขึ้น มีการศึกษามากขึ้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การพัฒนาท้องถิ่นทำให้มีบุคคลที่มีจิตอาสา เสนอตัวเองเข้าสู่สนามการเลือกตั้งเพื่อทำหน้าที่บริหารบ้านเมือง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อยู่ในตำบลหมู่บ้านของตัวเอง ต้องการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน หรือต้องการนำความรู้ประสบการณ์เข้ามาพัฒนาบ้านเมืองต่อไป จึงมีผู้สนใจสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก เมื่อมีผู้สมัครมาก ก็ย่อมมีผู้สนับสนุนมาก การแข่งขันจึงสูงขึ้น ความคึกคักจึงเกิดขึ้น

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันมีการซื้อสิทธิขายเสียงกันมากขึ้น

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมีการบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เห็นด้วยให้เกิดขึ้นเพราะว่าการเลือกตั้งในระบบชูรอ สามารถแก้ไขปัญหาสังคมได้หลายอย่าง ผลการวิจัยดังกล่าว คณะผู้วิจัยคิดว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมาสร้างปัญหามากมาย มีการซื้อเสียง มีความแตกแยก ภายในชุมชนเพราะการเลือกตั้ง บางท้องที่ถึงกับมีการทำร้ายกันถึงชีวิตซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สมควรจะเกิดขึ้น ทำให้ชุมชนอ่อนแอลงแทนที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุโก ดินอะ ที่ระบุว่า การเลือกตั้งแบบชูรอจะช่วยพัฒนาชุมชนได้ แก้ไขปัญหาในชุมชนได้ เป็นอย่างดี

คณะกรรมการสภาชูรอต้องประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผลการวิจัยดังกล่าว คณะนักวิจัยคิดว่า การเลือกตั้งเป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนในชุมชนนับมีการจัดการโดยคณะกรรมการสภาชูรอประจำชุมชน ดังนั้น 2 องค์กรนี้ต้องทำงานร่วมกันอย่างมั่นคง และไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพราะว่าประโยชน์ที่ได้นั้นจะตกอยู่กับประชาชนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุโก ดินอะ ที่ระบุว่า การเลือกตั้งแบบชูรอ ต้องทำงานร่วมกันกับหลายๆฝ่ายเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในหลายๆพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการชुरอทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งจะมีปัญหาทุกครั้งกระทรวงศึกษา ควร มีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งในรูปแบบของศาสนาอิสลาม (ชुरอ) ในหลักสูตรของ โรงเรียนตาดีกา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2. ผลการวิจัยพบว่าประชาชนยังไม่เข้าใจระบบชुरอ จึงควรจัดตั้งคณะกรรมการชुरอ ระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อเป็นที่ปรึกษาหรือให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการชुरอประจำ หมู่บ้าน

3. สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดซึ่งเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบทาง ศาสนาโดยตรงกับประเด็นนี้ เป็นองค์กรที่ต้องดูแลประชาชนชาวมุสลิมในจังหวัด ต้อง ประสานงานหรือทำงานร่วมกันกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัดเพื่อให้มีการ บริหารจัดการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นให้มีการบูรณาการกับหลักของศาสนาอิสลามอย่างเต็ม รูปแบบ

4. คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ (กกต.) ต้องรณรงค์ ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง บูรณาการกับหลักการศาสนาอิสลาม เนื่องจากว่า การเลือกตั้งแบบชुरอ จะช่วยป้องกันความ ขัดแย้งในชุมชนและป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงได้เป็นอย่างดี และได้รับการยอมรับจาก ประชาชน

5. ต้องมีการเตรียมกฎหมายสำหรับการเลือกตั้งในระบบชुरอในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้หรือพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิมอาศัยเป็นจำนวนมาก

6. หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการ เลือกตั้ง (กกต) สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (กกต จังหวัด) ในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ต้องจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบบูรณาการหลัก คำสอนอิสลาม โดยเชิญผู้รู้ศาสนา เพื่อค้นหาข้อตกลง หาทางออกร่วมกันและกำหนดมาตรฐาน การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการเลือกตั้งระดับชาติในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
2. ควรศึกษารูปแบบการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในประเทศอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน ในฐานะที่ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ และศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ ในฐานะที่ประชาชนชาวมุสลิมเป็นส่วนน้อย

บรรณานุกรม

- กนกทรัพย์ อธิษฐ์. (2542). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและจัดการป่าชุมชนดงใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมการป่าไม้. (2537). **ป่าชุมชน**. กรุงเทพฯ : กรมการป่าไม้.
- _____. (2541). **ป่าชุมชน**. กรุงเทพฯ : สวนป่าชุมชน.
- กรมประชาสัมพันธ์ การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://yeawya.prd.go.th/view_ebook.php?id=9. (2555, ธันวาคม 18).
- กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2540). **คุณประโยชน์ของป่าไม้**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.school.net.th/library/create-web/10000/science/10000-1954.html>. (2556, มกราคม 22).
- กฤษฎา เล็กมณี. (2546). **ปัจจัยที่ผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยยะอุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารทรัพยากรป่าไม้) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กฤษฎา บุญชัย. (2543). **ป่าชุมชน บทสำรวจพรมแดนแห่งความรู้**. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- โกมล แทรกทอง และจินตนา อมรสงวนสิน. (2535). **กรมป่าไม้ชุมชนในระบบป่าชุมชน**. เอกสารการสอนชุดวิชาการป่าไม้. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร. (2553). **สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไขเชิงรุก**. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการการวิสามัญศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ วุฒิสภา. **รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องปัญหาความไม่สงบ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล**. (2542).
- คมเดช จันโทริ. (2553). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนโคกสูงบ้านหนองโก หมู่ที่ 12 ตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จ่ารัฐ ก้องศิริวงศ์. (2548). **ทัศนคติของเยาวชนต่อนโยบายรัฐบาลในการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเยาวชนที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคยะลา**. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จำเริญ ผดุงชอบ. (2547). **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลสระจรเข้และคณะกรรมการป่าชุมชนโคกบึงปรือในการจัดการป่าชุมชนโคกบึงปรือ ตำบลสระจรเข้ อำเภอขุนทด จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- จุมพฏ พงษ์สุวรรณ. (2542). การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับสถานการณ์การก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี 2531 -2540. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. ภาควิชาสังคมวิทยา - มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.5provincesforest.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538729093&Ntype=1>. (2555, ธันวาคม 12)
- ชัยพร ไทยกิจ. (2550). บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรภาครัฐในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชน บ้านหนองคอง ตำบลพังแดง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ วท.ม. (การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยรัตน์ วงศ์การ. (2545). ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านป่าแดงในการจัดการป่าชุมชนจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2543). การจัดการป่าไม้โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาป่าชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี. ส่วนวิจัยและพัฒนา สถาบันวัฒนธรรมศึกษา [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://www.culture.go.th/research/isan/43_4.html. (2555, ธันวาคม 14)
- ดาวุด ชา. (2548). ความคิดเห็นและพฤติกรรมของผู้นำศาสนาอิสลามที่มีต่อสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ถิร จงตระกูล. (2543). การจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรชุมชน ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีชัย ใจพร. (2552). การจัดการป่าชุมชนโดยชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชนดงบก บ้านโนนหนองลิ้ม ตำบลเขิน อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธนศ แดงสาตร์. (2550). การจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ธานี สังข์ศิริคุปต์. (2550). การปฏิบัติงานในการจัดการป่าชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล่า อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. ค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นราธิป อัจฉริยชีวิน. (2543). การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โคกหนองตะครอง ตำบลหนองขमार อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา เมียนมิตร. (2546). สิ่งจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ บ้านสันเจริญ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการป่าไม้) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิภา สุวรรณแสง. (2525). การสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- บรรจง กนกาศัย. (2540). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลน : กรณีศึกษา อำเภอบางใหม่ และกิ่งอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญเรือง ยางเครือ และคณะ. (2548). **รายงานการวิจัยรูปแบบการพัฒนาป่าชุมชนโคกใหญ่โดยองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรชุมชน**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อการวิจัย.
- ปัญชร แก้วส่อง และคณะ. (2539). **รูปแบบทางสังคม จิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา**. ปริญญาโท ศึกษ.ด. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสารมิตร.
- ปรียา โสทอง. (2547). **ความสำเร็จในการจัดการป่าชุมชน บ้านสันหลวงสามัคคี ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยนถ (นิโครธา) บุณนาค. (2531). **รายงานวิจัยเรื่องนโยบายปกครองของรัฐบาลไทยต่อชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2475-2516)**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เผด็จ ขำเพ็ง. (2543). **การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านทุ่งยาว ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิบูลย์ สายแสง. (2547). **การศึกษากระบวนการจัดการป่าชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพิ่มศักดิ์ มกราริมย์. (2543). **กฎหมายป่าชุมชนเหมาะสมหรือไม่ พิจารณากันอย่างไร รวมทั้งบทความป่าชุมชน**. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แพรวพรรณ นาคขุนทด และคณะ. (2542). **ป่าชุมชน : สาระสำคัญและประเด็น**. บรรณาธิการ. เพิ่มศักดิ์ มกราริมย์. กรุงเทพฯ ฯ : แผนงานสนับสนุนป่าชุมชนในประเทศไทย ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ป่าชุมชนภาคเหนือ ครั้งที่ 3. เชียงใหม่ : เครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ.
- มงคล ด้านธานินทร์ และคณะ. (2539). **รายงานการวิจัยเบื้องต้นเรื่องป่าชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มานะ นาคำ. (2543). **ระบบการจัดการป่าสาธารณะประโยชน์ขององค์กรชุมชน กรณีศึกษาป่าตะโกร้างโนนระกา ตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยราชภัฏขอนแก่น.
- โยธิน คลองยุทธ์และคณะ. (2543). **กระบวนการพัฒนาบทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อการจัดการป่าแปลงเล็กแปลงน้อยที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน**. จังหวัดอุบลราชธานี : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนรัง อำเภอเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี.
- โยธิน ศันสนยุทธ์. (2530). **มนุษย์สัมพันธ์ : จิตวิทยาการทำงานในองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รตยา จันทรเทียร. มุลนิธิสืบนาคะเสถียร. พ.ร.บ. ป่าชุมชน. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.seub.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=3:rataya&catid=1:2009-10-07-09-26-02&Itemid=2. (2555, ธันวาคม 20)
- วชิระ อัลภาชน์. (2546). **ความคิดเห็นของข้าราชการผู้ปฏิบัติงานด้านความมั่นคงต่อเหตุการณ์การก่อความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรณิ ธงเจียร. (2545). **การจัดการป่าชุมชนบ้านตำในกับหลักการจัดการของกรมป่าไม้ : กรณีศึกษา บ้านตำใน ตำบลตำ อำเภอมะเอยีร์ จังหวัดยะลา**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิเคราะห์เงื่อนไขพื้นฐานของความขัดแย้งของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
http://52011311204.blogspot.com/2011/04/blog-post_26.html. (2555, ธันวาคม 18)
- วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์. (2535) “พื้นฐานทางวัฒนธรรมกับศักยภาพในการจัดการป่าชุมชนของชุมชนชนบท” ใน เอกสารการประชุมวิชาการเรื่องวนศาสตร์ชุมชน : ทางเลือกในการพัฒนาป่าไม้. ขอนแก่น : โครงการวิจัยวนศาสตร์ชุมชน.
- วุฒิชัย พิรุณสุนทร. (2554). **ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการป่าชุมชนในพื้นที่สำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมชาย วิริภิมภัก. (2543). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา : ป่าชุมชนบ้านโคกสันติสุข ตำบลวังหมี่ อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยมหิดล. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.thaithesis.org/detail.php?id=44896>. (2556, มกราคม 11)
- สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ. (2555). **รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. ยะลา : สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนา มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สมพร พิมสาร. (2549). **การจัดการป่าชุมชนของบ้านป่าตัน หมู่ที่ 5 ตำบลปงน้อย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. **สังคมวิทยาชุมชน : หลักการศึกษา วิเคราะห์ และปฏิบัติงานชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ สมานไทย. (2546). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการป่าชุมชน ตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารทรัพยากรป่าไม้) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ สุขวงศ์. (2545). **รวมบทความป่าชุมชน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมศาสนาชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2532). “วนศาสตร์ชุมชน” ใน เอกสารทางวิชาการเพื่อพัฒนาป่าไม้ของไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมหมาย เลิศนา. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา :
ป่าชุมชนโคกขามป้อม ตำบลแคนเหนือ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
(ส่งเสริมการเกษตร) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สันติ ลาติฟี. (2545). การพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้.
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์.
- สันทัต ณ นคร. (2540). เจตคติของชาวไทยมุสลิมในตำบลกรงปินัง กิ่งอำเภอกรงปินัง จังหวัด
ยะลาต่อการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สิทธิโชค พุฒเย็น. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าอย่างยั่งยืน :
ป่าชุมชนกาลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.) ยะลา : มหาวิทยาลัยราช
ภัฏยะลา.
- สุพรชัย มั่งมีสิทธิ์. (2545). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนใน
โครงการขององค์กรพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาโครงการป่าชุมชนที่ริเริ่มโดยศูนย์พัฒนา
หมู่บ้านชนบทผสมผสานบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเมธ ทราญแก้ว. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ : กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพงศ์ โสธนะเสถียร. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องคุณลักษณะทางสังคมของชาวไทยมุสลิม และ
การตอบสนองต่อรัฐบาล. งานวิจัยสนับสนุนโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน
ภาคใต้.
- สุลีเสด วันนะวงศ์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดิน
และมอบที่ดินมอบป่าในเขตเมืองหลวงพระบาง เมืองเชียงเงิน เมืองน่าน แขวงหลวงพระ
บาง ส.ป.ป.ลาว. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยราชภัฏขอนแก่น.
- สุวรรณ เอี่ยมสุขประเสริฐ. (2546). ความเห็นของราษฎรเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้แบบชุมชนมี
ส่วนร่วมในพื้นที่ป่าโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหาร
ทรัพยากรป่าไม้) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิทย์ รัตนมณี. กรมป่าไม้และราชบุรีโสดดิ้ง ประกาศ “ป่าชุมชนบ้านห้วยสะพานสามัคคี”
กาญจนบุรี คว่ำรางวัลชนะเลิศป่าชุมชนระดับประเทศ ประจำปี 2555 พร้อมร่วมลงนาม
MOU ขับเคลื่อนโครงการอนุรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน ระยะที่ 2. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.ratch.co.th/csr/news/52>. (2556, มกราคม 22)
- สุนทอน เหลื่อมมะโลสี. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ : กรณีศึกษาป่า
ต้นน้ำเขาสีต บ้านทุ่งเสียด เมืองปากช่อง แขวงจำปาสัก. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม.) อุบลราชธานี
: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- เสนห์ จามริก และยศ สันติสมบัติ. (2536). **ป่าชุมชนในประเทศไทย : แนวทางการพัฒนา เล่ม 1**
ป่าฝนเขตร้อนกับภาพรวมของป่าชุมชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่น
พัฒนา.
- หนูเวียง วงศ์ประเทศ. (2548). **แนวคิดและวิธีการจัดการป่าสาธารณะประโยชน์ของชุมชน**
กรณีศึกษาป่าโนนแดง บ้านโนนเขวา ตำบลโนนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.
วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม) อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลมหาโพธิ. (2547). **สภาพทั่วไปของตำบลมหาโพธิ์.** ลพบุรี : องค์การบริหาร
ส่วนตำบลมหาโพธิ์.
- อมรเทพ นันตาสาย. (2551). **การพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านแม่กี้**
ดหลวง ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อรทัย สีลาภรณ์. (2546). **การศึกษาพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนเขตเทศบาลนคร**
ยะลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อัจฉรา รักษ์ดิธรรมา และคณะ. (2543). **เครือข่ายป่าชุมชน : การจัดการทรัพยากรกลุ่มน้ำโดยการมี**
ส่วนร่วมของประชาชน. เอกสารประกอบการสัมมนา (ชุดที่2/4) เชียงใหม่.มูลนิธิภาคเหนือ.
- อาคม ใจแก้ว. (2533). **การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล**
กระทบต่อความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษานิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.
- อานนท์ กาญจนพันธ์. (2543). **พลวัตของชุมชนในการจัดการทรัพยากร กระบวนทัศน์และนโยบาย.**
กรุงเทพฯ : สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อารมณ ชมขวัญ. (2542). **การจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษาแม่จ้องไฟ ตำบลห้วยอ้อ**
อำเภอสอง จังหวัดแพร่. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับ
สิ่งแวดล้อม) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำนวย คอวนิช. (2532). **แนวทางการพัฒนาป่าไม้ภายหลังการปิดป่า. ใน เอกสารทางวิชาการเพื่อ**
พัฒนาป่าไม้ไทยในปัจจุบัน การบรรยายพิเศษทางวิชาการป่าไม้ประจำปี. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อิสมาแอ อาลี. (2540). **รายงานการสัมมนาเพื่อวิเคราะห์และสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของ**
ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. วิทยาลัย
อิสลามศึกษา.
- อุทัย หิรัญโต. (2524). **ประมุขศิลปะ : ศิลปะการเป็นผู้นำ.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เจาะลึก

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก

การวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการ
กับหลักการศาสนาอิสลาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล.....ตำแหน่ง.....

1. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าปัญหาการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ศาสนาอิสลามได้สอน ได้พูดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งผู้นำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. รูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลาม มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
ดร.ต่ายดิน อุสมาน และคณะ

ภาคผนวก ข
แบบสันทนากลุ่ม

แบบสนทนากลุ่ม

เรื่อง การสร้างรูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยบูรณาการ
กับหลักการของศาสนาอิสลาม

1. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่ารูปแบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการของศาสนาอิสลามควร
เป็นรูปแบบใด

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นโดยบูรณาการกับหลักการ
ของศาสนาอิสลามอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบเป็นอย่างสูง.

ภาคผนวก ค
ประวัตินักวิจัย

ประวัตินักวิจัย

1.ดร.ตายุติน อูสมาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Dr.tayudin Osman)

อาจารย์ประจำหลักสูตร สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

Doctor of philosophy in Rural Development

Central Luzon State University

2.อาจารย์มะพาริ กะมูนิง

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Mr.Mapari Kamuning)

อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3.อาจารย์ยะพา เจะนิ

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Mr.Yapa Cheni)

อาจารย์ประจำหลักสูตร ภาษาอังกฤษ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

Master of Science in English

Karachi University

4.อาจารย์สุไลมาน หะโมะ

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Mr.Sulaiman Hamoh)

อาจารย์ประจำหลักสูตร การพัฒนาชุมชน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารพัฒนาสังคม)

สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์

ภาคผนวก ค
ประวัตินักวิจัย

ประวัตินักวิจัย

1.ดร.ต่ายุดิน อูสมาน

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Dr.tayudin Osman)

อาจารย์ประจำหลักสูตร สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

Doctor of philosophy in Rural Development
Central Luzon State University

2.อาจารย์มะพาริ กะมูนิง

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Mr.Mapari Kamuning)

อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3.อาจารย์ยะพา เจะนิ

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Mr.Yapa Cheni)

อาจารย์ประจำหลักสูตร ภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

Master of Science in English
Karachi University

4.อาจารย์สุไลมาน ทะโมะ

ตำแหน่งปัจจุบัน

(Mr.Sulaiman Hamoh)

อาจารย์ประจำหลักสูตร การพัฒนาชุมชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การศึกษา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารพัฒนาสังคม)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์